

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA

**Volnočasové aktivity dětí na II. stupni základní školy ve vztahu
k výskytu sociálně patologických jevů (kraj Vysočina-Moravské
Budějovice)**

Bakalářská práce

Autor: Kristýna Březinová

Vedoucí práce: PaedDr. Zdeněk Slomek

14. 5. 2007

Leisure time activities of children in the second stage of basic school in relation to occurrence of sociopathological phenomena

Spare-time is understood as a time used by a man based on his or her discretion and interest. Socially pathological phenomena is understood as the most serious behaviour disturbance of children and teenagers that is expressed as nuisance of social and criminal norms. The most venture factors enabling occurrence, existence and dissemination of socially pathological phenomena in the society, especially between children are undesirable events in the family, at school, ineligible way of spare-time spending by children and teenagers. It was the aim of the thesis to compare some basic schools in Moravské Budějovice and in the close surroundings with regard to spare-time activities and socially pathological phenomena. The first subaim was to elicit an extent of spare-time activities offer for lower-secondary-school pupils in the sampled schools. The other subaim was to describe socially pathological phenomena with the lower-secondary-school pupils in the sampled schools. Quantitative and qualitative research was carried out. The main data collecting technique was the dialogue with eight head-teachers and eight advisory teachers in some sampled basic schools in Moravské Budějovice and the surroundings. Another data collecting technique was the secondary data analysis of the documents in the office of social and legal children's protection in Moravské Budějovice and in the Police of the Czech Republic and data content analysis of the documents in the office of social and legal children's protection. Lower-secondary-school pupils from eight basic schools in Moravské Budějovice and the close surroundings were included in the thesis. The predefined hypothesis that the higher occurrence of socially pathological phenomena is in the school with lower extent of spare-time activities offer was not affirmed. The number of socially pathological phenomena in the sampled basic schools is not dependent on spare-time activities offer of single schools. It results from the research work that in the group of children where socially pathological behaviour was uncovered, there are more children who do not attend any spare-time activities offered by the basic schools. It leads to the result that spare-time activities offered by the basic schools affect positively children's behaviour in the schools of microregion Moravskobudějovicko.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě Zdravotně sociální fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích 14.5.2007

Podpis studenta

Poděkování:

Děkuji vedoucímu práce PaedDr. Zdeňku Slomkovi za obětavou pomoc a podporu při zpracování bakalářské práce.

OBSAH

Úvod	8
1. SOUČASNÝ STAV	10
1.1 Volný čas	10
1.1.1 Vymezení pojmu volný čas	10
1.1.2 Pedagogika volného času	10
1.1.3 Hlavní funkce volného času	11
1.1.4 Volný čas u dětí a mládeže	11
1.1.5 Výchova a vzdělávání	12
1.1.6 Druhy výchovného působení	12
1.1.7 Organizovanost výchovného působení	13
1.1.8 Výchova mimo vyučování	13
1.1.9 Osobnost dětí a mládeže	15
1.2 Činitelé ovlivňující volný čas dětí a mládeže	16
1.2.1 Rodina	16
1.2.2 Skupina vrstevníků	17
1.2.3 Středisko pro volný čas dětí a mládeže	17
1.2.4 Školní družina a školní klub	17
1.2.5 Preventivně výchovná péče	18
1.3 Sociálně patologické jevy	19
1.3.1 Vymezení pojmu sociálně patologické jevy	19
1.3.2 Dělení sociálně patologických jevů dle závažnosti	19
1.3.3 Hlavní rizika ovlivňující vznik sociálně patologických jevů	21
1.3.4 Rodina	21
1.3.5 Funkce rodiny	23
1.3.6 Primární sociálně patologické jevy	23
1.3.6.1 Agresivita	23
1.3.6.2 Kleptomanie	24

1.3.6.3 Lhavost	25
1.3.6.4 Sprejerství	25
1.3.7 Sekundární sociálně patologické jevy	25
1.3.7.1 Šikana	26
1.3.7.2 Vandalství	26
1.3.7.3 Sexuální deviace	27
1.3.7.4 Vydírání	27
1.3.7.5 Krádeže	27
1.3.7.6 Záškoláctví	28
1.3.7.7 Útěkářství	28
1.3.8 Závislosti	29
1.3.8.1 Alkoholová závislost	30
1.3.8.2 Drogová závislost	32
1.3.8.3 Závislost na cigaretách	34
1.3.8.4 Mentální anorexie a mentální bulimie	35
1.3.8.5 Patologické hráčství	37
1.3.9 Prevence sociálně patologických jevů	37
1.3.9.1 Peer program	39
2. CÍLE PRÁCE A HYPOTÉZY	41
3. METODIKA VÝZKUMU	42
3.1 Použité metody výzkumu	42
3.2 Charakteristika souboru	43
4. VÝSLEDKY	44
4.1 Vyhodnocení řízených rozhovorů s řediteli a výchovnými poradci základních škol v mikroregionu Moravskobudějovicka	44
4.2 Vyhodnocení sekundární analýzy dat dokumentů na Policii ČR	114
4.3 Vyhodnocení sekundární analýzy dat dokumentů na orgánu sociálně právní ochrany dětí	115
4.4 Případové studie	116

5. DISKUSE	121
6. ZÁVĚR	134
7. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	136
8. KLÍČOVÁ SLOVA	139
9. PŘÍLOHY	140

Úvod

Volný čas se stává významnou oblastí života a výchovy dětí a mládeže. Může být jednak rizikem, ale i příležitostí pro využití vhodných aktivit. Nevhodné využití volného času umožňuje vznik, existenci a rozšíření sociálně patologických jevů ve společnosti. Volný čas dětí by měl plnit funkci relaxační, regenerační, kompenzační, výchovnou a sociálně preventivní.

Mezi hlavní činitele, které ovlivňují volný čas dětí, patří rodina, škola, vrstevníci a také instituce, které nabízejí širokou škálu aktivit. V posledních době došlo k prudkému nárůstu nabídky volnočasových aktivit pro děti a mládež.

Sociálně patologické jevy jsou jedním z nejvýznamnějších problémů současného společenského vývoje. V posledních letech došlo také k jejich nárůstu. Příčinou tohoto stavu je mnoho nepříznivých vlivů, kam patří např. genetický vliv, negativní jevy v rodinách, ve společnosti, ve škole. Negativním jevem může být též nedostatečná nabídka atraktivních možností trávení volného času dětmi a mládeží.

Existuje celá řada problémů spjatých s výskytem sociálně patologických jevů, které jsou u dětí výrazným zdravotním, společenským, ale i ekonomickým rizikem.

Je známá určitá prevence sociálně patologických jevů. Mezi nejúčinnější patří zdravá výchova dětí v rodině, ve škole, osvojení si pozitivního sociálního chování a rozvoj osobnosti.

Pokud je volný čas smysluplně využíván, když je dítěti nabídnuta pestrá škála volnočasových aktivit a dítě má určitou šanci být v něčem úspěšné, zmenšuje se pravděpodobnost patologického chování. Je velmi důležité trávit volný čas aktivně a efektivně. Napadá mě hříčka: „Kdo si hraje, nezlobí“.

Téma volnočasové aktivity dětí na II. stupni základní školy ve vztahu k výskytu sociálně patologických jevů (kraj Vysočina – Moravské Budějovice) jsem si vybrala z důvodu aktuálnosti daného problému. Zlobí mě, když vidím unuděnou mládež, ale bohužel i děti, posedávající na schodištích domů, kde kouří, pijí alkohol. Pocházím z Moravskobudějovicka a povinnou školní docházku jsem absolvovala na jedné ze základních škol, které byly zahrnuty do mého výzkumu. Proto jsem si pro svoji bakalářskou práci vybrala mikroregion Moravskobudějovicka. Mým cílem bylo

srovnání základních škol v našem mikroregionu z ohledu volnočasových aktivit a také sociálně patologických jevů, zda nabídka volnočasových aktivit nějakým způsobem ovlivňuje výskyt sociálně patologických jevů.

1. Současný stav dané problematiky

1.1 Volný čas

1.1.1 Vymezení pojmu volný čas

Volný čas je čas, kdy člověk nevykonává činnost pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí, zvláště z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život. Někdy se vymezuje jako čas, který zbývá po splnění pracovních a mimopracovních povinností – to je tzv. zbytková, reziduální teorie volného času rozšířená zejména v německé literatuře. Přesnější a úplnější je však jeho charakteristika jako činnost, do níž člověk vstupuje s očekáváním, účastní se jí na základě svého svobodného rozhodnutí a která mu přináší příjemné zážitky, uspokojení. **(4)** Volný čas je čas, s nímž člověk nakládá podle svého uvážení na základě svých zájmů. **(21)**

Samotný jev označovaný jako volný čas je chápán jako opak nutné práce a povinností, doba, kdy si své činnosti můžeme svobodně vybrat, děláme je dobrovolně a rádi. **(19)** Volný čas zahrnuje tyto činnosti: odpočinek, rekreaci, zábavu, zájmové činnosti, dobrovolné vzdělávání, dobrovolné společensky prospěšné činnosti **(20)** a dále i časové ztráty s těmito činnostmi spojené. **(19)**

Z hlediska dětí a mládeže nepatří do volného času vyučování a činnosti s ním související, dále pak sebeobsluha, činnosti zabezpečující biologickou existenci člověka (jídlo, spánek, hygiena, zdravotní péče). **(19)** Volný čas chápeme nejen jako prostor pro odpočinek a zábavu, ale také jako prostor pro lidský rozvoj. Vzdělávací práce ve volném čase má mít prožitkový a činnostní charakter. V popředí by měla být praktická vzdělávací aktivita, aplikace získaných vědomostí v praktické činnosti. Ve volném čase je potřeba provádět nácvik životních rolí. **(8)**

1.1.2 Pedagogika volného času

Pedagogika volného času je jedna z disciplín pedagogiky, která je zaměřená na výchovné a vzdělávací prostředky, napomáhající autonomnímu a smysluplnému využívání volného času dětí, mládeže i dospělých. **(21)**

Hlavním zájmem této pedagogické disciplíny je volný čas trávený určitou skupinou populace (děti ve věku povinné školní docházky, mládež a dospělí). Pedagogika volného času se zabývá:

- obsahem, formami a prostředky edukačních aktivit individuálně a společensky prospěšného trávení volného času u dětí a mládeže;
- činností školských a jiných zařízení, která zabezpečují edukaci ve volném čase;
- teorií a výzkumem toho, jak současná mládež tráví volný čas v podmínkách soudobého postavení společnosti. **(20)**

1.1.3 Hlavní funkce volného času

Jako hlavní funkce volného času se uvádějí: odpočinek (regenerace pracovní síly), zábava (regenerace duševních sil), rozvoj osobnosti (spoluúčast na vytváření kultury). **(4)** Dále sem patří též preventivní funkce. V současných vyspělých zemích se vyskytuje stále více nežádoucího chování mládeže (agresivita, delikvence, životní styl zaměřený na materiální potřebu), velkou důležitost má výchova snažící se mladým lidem ukázat vhodné formy a náplň trávení volného času. **(20)**

1.1.4 Volný čas u dětí a mládeže

Volný čas u dětí a mládeže je žádoucí pedagogicky ovlivňovat. Děti nemají dostatek zkušeností, nedovedou se orientovat ve všech oblastech zájmových činností, potřebují určité citlivé vedení. Podmínkou účinnosti je, aby toto vedení bylo nenásilné, nabízené činnosti byly pestré a přitažlivé a účast na nich by měla být dobrovolná. Míra ovlivňování volného času závisí na věku dětí, jejich mentální i sociální vyspělosti i na charakteru rodinné výchovy. **(19)**

Děti mají poměrně hodně volného času. Společnost by měla mít zájem na tom, jak děti tráví svůj volný čas. Je samozřejmé, že na prvním místě je to záležitost rodiny. Ale ta pro nedostatek času a chybějící materiální vybavení nemůže plně zabezpečit výchovu dětí ve volném čase. Prostředí, ve kterém děti tráví volný čas, je velmi různorodé. Může to být domov, škola, různé společenské organizace a instituce. Mnoho dětí prožívá svůj

volný čas venku, na ulici, často bez jakéhokoli dohledu, někdy i bez zájmu dospělých. **(19)**

1.1.5 Výchova a vzdělávání

Výchova

Výchova je chápána jako proces záměrného působení na osobnost člověka s cílem dosáhnout pozitivních změn v jejím vývoji. Někteří autoři chápou výchovu jako plně řízený proces ovlivnění nehotového člověka pedagogem nebo institucí, naplněný snahou podřídit jej normám společnosti (G.A.Lindner). K účinnosti výchovy dochází, je-li jedinec otevřen pedagogickému působení, odpovídá-li jeho zkušenosti a vytvoří-li se v jeho vědomí potřeba zdokonalovat se. **(21)** Výchova je činnost životem podmíněná a též život podmiňující. Výchova je proces podílející se na utváření osobnosti, a tím vlastně i na spoluutváření celé společnosti. **(19)**

Vzdělávání

Pojem vzdělávání se v pedagogické teorii chápe jako proces záměrného a organizovaného osvojování poznatků, dovedností, postojů, názorů. Proces vzdělávání je typicky realizovaný prostřednictvím školního vyučování. **(20)**

1.1.6 Druhy výchovného působení

Výchova formální

Jedná se o systém aktivit, které se uskutečňují ve školách nebo v odborných vzdělávacích zařízeních. Je zajišťována státem, věkově odstupňována od základního po vysokoškolské vzdělávání, zakončení je potvrzováno dokladem o absolvování. Patří sem tradiční vzdělávání uskutečňované ve školách. **(4)**

Výchova informální

Tato výchova není obvykle záměrná, vyplývá z každodenního kontaktu a zkušeností s rodinou, přáteli, s vrstevnickými skupinami dětí a mládeže, médií a dalšími činiteli. **(4)**

Výchova neformální

Je cílenou aktivitou mimo formální výchovný systém (např. zájmový kroužek). Většinou neprobíhá ve škole ani v odborných vzdělávacích zařízeních a nebývá formálně ukončena. Tato neformální výchova se realizuje prostřednictvím dobrovolné činnosti dětí a mládeže. (4)

1.1.7 Organizovanost výchovného působení

Výchovné působení má ve volném čase různou míru organizovanosti. Je organizované činností spontánní, zájmovou činností příležitostnou a zájmovou činností pravidelnou. (4)

Činnost spontánní

Je uplatňována individuálně či ve skupině podle aktuálního zájmu účastníků a je pedagogicky a výchovně ovlivňována nepřímo. Spontánní činnost je realizována např. na otevřených hřištích, v knihovnách atd. Pedagogický pracovník vystupuje jako rádce a dbá na bezpečnost účastníků. (4)

Zájmová činnost příležitostná

Je to volnočasová aktivita jednorázová, která rozšiřuje a prohlubuje obsah vyučovacího procesu nebo má oddechovou funkci a je šancí pro každého žáka a jeho volný čas. Mezi zájmovou činností příležitostnou řadíme např. školní slavnosti, taneční zábavy, plesy, mezitřídní a meziškolní sportovní utkání, lyžařské výcvikové zájezdy atd. (4)

Zájmová činnost pravidelná

Uskutečňuje se celoročně a v pravidelných intervalech pod vedením kvalifikovaného vedoucího. Účastníci zájmové činnosti pravidelné seznamují na závěr školního roku svoje rodiče i veřejnost s výsledky činnosti formou různých výstav, uměleckých vystoupení, přehlídek atd. Účastníci dostávají osvědčení o činnosti. (4)

1.1.8 Výchova mimo vyučování

Na výchově dětí v době mimo vyučování se podílí rodina, škola, zařízení pro výchovu mimo vyučování, jiné další subjekty a jiné společenské vlivy.

Pávková vymezuje výchovu mimo vyučování takto:

- probíhá mimo povinné vyučování;
- probíhá mimo bezprostřední vliv rodiny;
- je institucionálně zajištěná;
- uskutečňuje se převážně ve volném čase. **(19)**

Výchovu mimo vyučování lze chápat jako jakékoli působení na děti a mládež, které probíhá mimo rámec školního vyučování. **(2)** Pedagogické ovlivňování volného času, zejména výchova dětí a mládeže v době mimo vyučování, je významnou oblastí výchovného působení. **(19)** Výchova mimo vyučování přispívá k prevenci společensky nevhodných a škodlivých forem chování. Vhodné pedagogické ovlivňování volného času dětí a mládeže je jednou z účinných forem prevence. **(2)**

Hlavní funkce výchovy mimo vyučování

Výchovně-vzdělávací funkce

Tato funkce je uskutečňována prakticky v každém dětském organizovaném kolektivu, neboť vedoucí tohoto kolektivu se snaží předat svým svěřencům vědomosti, dovednosti a návyky. **(2)** Děti se prostřednictvím pestrých a zajímavých činností motivují k hodnotovému využívání volného času. Úspěch v této oblasti přináší pocit uspokojení, příležitost k seberealizaci a k přiměřenému sebehodnocení. **(19)**

Zdravotní funkce

Zdravotní funkci plní instituce pro výchovu mimo vyučování, které přispívají k usměrňování režimu dne tak, aby podporoval zdravý tělesný a duševní vývoj dětí a mládeže. Velký zdravotní význam má poskytování příležitostí k vydatnému pohybu na čerstvém vzduchu. Tělovýchovné a sportovní činnosti ve volném čase kompenzují dlouhé sezení při vyučování a jsou pro zdraví dětí nezbytné. **(19)** Zdravotní funkce je naplňována získáním a upevněním nezbytných hygienických návyků. **(2)**

Sociální funkce

Ovlivňováním volného času dětí a péčí o ně zbavují rodiče do značné míry starostí v době, kdy jsou v zaměstnání nebo mají jiné povinnosti. **(19)** Tato funkce napomáhá k vyrovnávání rozdílů mezi různými sociálními typy dětí, vytváří žádoucí sociální vztahy. **(2)**

1.1.9 Osobnost dětí a mládeže

Každé dítě je osobnost, ke každému dítěti musíme přistupovat jinak. Každé je jedinečné, neopakovatelné, individuální. To, čím se mezi sebou liší, nazýváme individuálními zvláštnostmi. Vedle těchto zvláštností můžeme pozorovat specifika charakteristická pro určitou věkovou skupinu. Označujeme je jako věkové zvláštnosti, které jsou velmi výrazné právě v dětství. (2)

Období pubescence

Období pubescence lze vymezit zhruba od 11 do 15 let. Období pubescence dělíme na fázi prepuberty – střední školní věk a na fázi vlastní puberty – starší školní věk. (12)

Dospívání nastupuje dříve u dívek, u chlapců začíná později. Období pubescence je celkově nejbouřlivějším obdobím ve vývoji jedince. (21) Osobnost dospívajícího se postupně přetváří a stává se ve vlastním slova smyslu charakterem, myšlení dosahuje svého vrcholu. Dospívající se integruje do společnosti, vytváří si svůj systém hodnot a přesvědčení a stává se sám sebou. Erikson charakterizuje toto období: „Já jsem to, čemu věřím.“ (6)

Střední školní věk (prepuberta)

U většiny dívek trvá tato fáze zhruba od 11 do 13 let, u chlapců probíhá fyzický vývoj o 1 až 2 roky později. (12)

V tomto období se rozvíjí logické a abstraktní myšlení, pozornost a soustředěnost. Je charakteristické nástupem puberty. Typický je růst citové zranitelnosti, přecitlivělost, náhlé změny nálad. Formuje se mravní cítění, děti mají radost z pomoci slabšímu. Tělesný a duševní vývoj je často nerovnoměrný. Dítě potřebuje dostatek pohybu, pokud jej nedostane, vyskytne se ve větší míře neklid a neposednost. Dítě se postupně odpoutává od rodiny, roste vliv vrstevníků. Více pozoruje sebe samo a porovnává se s vrstevníky. Snaží se být samostatné. V chování se objevuje hlučnost, ostych, zájem o opačné pohlaví. Zvyšuje se kritičnost, klesá ochota plnit příkazy autority. (2)

Starší školní věk (vlastní puberta)

Nastupuje po dokončení prepuberty a trvá do dosažení reprodukční schopnosti. Zhruba můžeme období vlastní puberty vymezit věkem 13 až 15 let. (12)

Období nazývané puberta je provázeno bouřlivým rozvojem citů a vytvářením vlastních postojů a názorů. V tomto období vrcholí vývoj myšlení. Paměť, pozornost i představivost jsou plně rozvinuty. Dítě se začíná osamostatňovat, což vede k negaci autorit. Tělesné a duševní dozrávání je bouřlivé a způsobuje proměny nálad i chování. Dětem v tomto období je třeba poskytovat důvěru, samostatnost a pozitivní hodnocení. Za žádnou cenu nepodceňovat jejich osobní problémy a prožitky. **(2)**

1.2 Činitelé ovlivňující volný čas dětí a mládeže

Aktivity a instituce volného času se dnes uplatňují ve všech prostředích života a výchovy dětí a mládeže. Na náplni volného času dětí a mládeže se podílí nejen rodina, ale i různé instituce. **(19)** Aktivity volného času napomáhají řešit negativní jevy mezi dětmi a mládeží. **(4)**

1.2.1 Rodina

Ve volném čase dětí a mládeže hraje velkou roli rodina, a to jako nejpřirozenější skupina ve společnosti, ale i jako časově první výchovné prostředí dítěte. **(2)** Rodinu současnosti je možno chápat jako institucionalizovaný sociální útvar nejméně tří osob, mezi nimiž existují rodičovské, příbuzenské nebo manželské vazby. **(8)**

Rodina jako primární sociální skupina je pro rozhodující většinu dětí a mladých lidí také prvotním prostředím volnočasového života a výchovy, zásadně se podílejícím na formování jejich osobnosti. Rodina pro dítě a mladého člověka zůstává nadále prvním prostředím, které pro jejich volný čas vytváří příznivé podmínky. **(4)** Z hlediska rodiny a jejího působení na dítě existují dvě roviny či oblasti volného času. První z nich je ovlivňování zájmů dítěte, resp. způsobu jejich naplnění, druhou jsou pak společné aktivity rodičů s dětmi. **(2)**

Na výchově dětí a mládeže v době mimo vyučování se společně s rodinou podílejí instituce pro výchovu mimo vyučování a další subjekty. Výchovná zařízení si nekladou za úkol odpoutávat děti od rodin. Naopak se snaží o navázání neformálních a účinných forem spolupráce, včetně zapojování rodičů i jiných dospělých do činností dětí ve volném čase. **(19)**

1.2.2 Skupina vrstevníků

Ve skupině vrstevníků se promítají všechny možné aktivity, které může dítě či mladý člověk naplňovat v neformálních skupinách svých kamarádů. Velice záleží na tom, jaké hodnoty a z nich vyplývající cíle tato skupina uznává. To může být skupina, která naplňuje svůj volný čas žádoucím způsobem, nebo naopak to může být skupina s negativním postojem k obecně uznávaným hodnotám . (2)

Ve středním školním věku vzrůstá význam skupiny vrstevníků. Třída má značnou autoritu a dítě zde potřebuje získat dobrou pozici. Skupina žáků má svoje vlastní specifické normy, radikálně generalizované, platné pro všechny bez rozdílu. Jestliže některé dítě očekávání vrstevníků nenaplňuje, bývá odmítáno. Skupina dětí středního školního věku dovede jednat jako celek, odlišné či méně kompetentní dítě se stává terčem projevů odmítavého postoje. To je důvodem, proč se objevuje ve školách šikana, popř. i další skupinové prohřešky proti sociálním normám. V období dospívání obecně slábne vliv rodiny a na vzniku nežádoucího chování se podílí vliv vrstevnické skupiny. Dospívající se odpoutává od rodiny, od světa nadřazených. Přestává uznávat formální autoritu a hodnotí člověka na základě jeho reálných schopností a vlastností. Vyžaduje upřímnost a otevřenost, ale zároveň je přecitlivělý k jakýmkoli připomínkám, protože je nejistý. (27)

1.2.3 Středisko pro volný čas dětí a mládeže

Středisky pro volný čas dětí a mládeže se rozumí domovy dětí a mládeže (DDM) a stanice zájmových činností. Jejich posláním je naplňovat rekreační a výchovně-vzdělávací funkci širokou zájmovou působností. Jinou formou jsou stanice zájmových činností, které jsou specializované na konkrétní zájmové oblasti. Střediska pro volný čas dětí a mládeže jsou zařazovány do sítě škol a školských zařízení. (2)

1.2.4 Školní družina a školní klub

Tato výchovná zařízení jsou základní formou výchovy mimo vyučování, také se starají o děti zaměstnaných rodičů v průběhu školního roku a podle potřeby i o prázdninách. Školní družiny jsou určeny pro žáky 1.-5. tříd základní školy a školní

kluby pro žáky 6.-9. tříd. Školní družiny i školní kluby mají předpoklady k pravidelnému a každodennímu pedagogickému ovlivňování volného času žáků. Vychovatelé jsou se žáky v každodenním styku, mohou působit na většinu žáků bez ohledu na sociální postavení rodiny, mají možnost pravidelného kontaktu s rodiči, mají vhodnou kvalifikaci pro své výchovné působení v době mimo vyučování, jsou členy pedagogické rady, spolupracují s vedením školy. Činnost školní družiny a školního klubu navazuje na vzdělávací činnosti základní školy specifickým způsobem. Ve školní družině a školním klubu jsou uskutečňovány činnosti odpočinkové, rekreační, zájmové, sebeobslužné, společensky prospěšné a dále je zde částečně zabezpečena příprava na vyučování. (19)

Praktická činnost ve školní družině a školním klubu výrazně převažuje nad přijímáním slovních informací. Současné pojetí práce ve školní družině a školním klubu zdůrazňuje požadavek individuálního přístupu, respektování osobnostních zvláštností jedinců v oblasti potřeb, zájmů, sklonů, schopností. Významné je také respektování věkového hlediska v práci obou výchovných zařízení. Věkové charakteristiky žáků I. a II. stupně základní školy jsou odlišné, proto je důležité zachovat specifika výchovné práce školního klubu a školní družiny. (19)

1.2.5 Preventivně výchovná péče

Preventivně výchovná péče je realizována ve střediscích výchovné péče pro děti a mládež. Tato střediska zajišťují preventivně výchovnou péči pro děti a mládež s negativními projevy chování, pokud nejsou důvody pro ústavní péči. Kromě ambulantní, celodenní a internátní péče poskytují poradenské služby dětem, mládeži, jejich rodičům, učitelům a dalším zájemcům. Střediska mají zachytit první projevy vývojových a výchovných poruch, problémů v rodině a ve škole. Dá se tak předejít dalším vážným problémům, jakými jsou delikvence, kriminalita, drogová závislost, psychické poruchy. (19)

1.3 Sociálně patologické jevy

1.3.1 Vymezení pojmu sociálně patologické jevy

Sociálně patologické jevy jsou též označovány jako sociálně negativní jevy, nebo sociální deviace, sociální patologie. Sociálně patologické jevy jsou jedním z nejvýznamnějších problémů současného společenského vývoje. Jsou problémem, který se neustále dynamicky vyvíjí. Pod pojmem sociálně patologické jevy jsou definovány nejzávažnější poruchy v chování dětí a mládeže, které se projevují především jako narušení sociálních, ale také trestně právních norem. Jsou to poruchy, které jsou charakteristické určitou hromadností výskytu, stabilitou a rozšířeností při stejných sociálních podmínkách. Jsou to takové poruchy, které jsou nepochybně závadné, ale samy o sobě nejsou trestné (např. útěky, alkoholismus, nealkoholová toxikomanie, chorobné hráčství), nebo takové poruchy, které se definují klasickým kriminálním jednáním, včetně dětské delikvence, na kterou nelze pro nízký věk pachatelů reagovat prostředky trestního práva. **(13)** Sociální patologie je označením pro všechny nenormální či všeobecně nežádoucí společenské jevy. Základní teorie sociální patologie nejčastěji vycházejí z předpokladu existence společenských nedostatků, které různým způsobem postihují společnost a její členy. Jsou hledány prostředky, jak tyto jevy omezit nebo jim dokonce zabránit. Pozornost se soustřeďuje na analýzu příčin vzniku patologického chování, terapii a v neposlední řadě na prevenci jako nejeefektivnějšího prostředku boje proti sociálně patologickým jevům. **(28)** Patologické chování je taková forma lidského chování, která je neúnosná buď pro jedince, protože žije trvale v napětí, nespokojenosti, nevýkonnosti a selhává v interpersonálních vztazích, nebo je neúnosná pro sociální okolí jedince. **(3)**

1.3.2 Dělení sociálně patologických jevů dle závažnosti

Sociálně patologické jevy se dělí do pěti kategorií podle závažnosti:

Asociální činnost

Je činnost, která se vymyká sociálním a mravním normám dané společnosti, doby, kultury. Asociálnost začíná drobnými prohřešky, které nevyžadují hrozbu sankce. Sem patří např. nepozdravení souseda nebo chování v hromadné dopravě, kdy dítě nepustí

seniora sednout. Za asociální chování je považováno též chování a jednání, které provinilý považuje za svou osobní věc, jako takovou ji nesprávně posuzuje i okolí. Toto jednání a chování může určitou mírou přerůst do jednání a chování antisociálního: jde např. o nekázeň žáků, vzdorovitost a vulgární chování, občasné záškoláctví. (22)

Antisociální činnost

Jako antisociální činnost označujeme chování, které je protispolečenské. Patří sem i vážnější delikty spáchané dětmi do 15 roku věku, které nemohou být dle zákona trestané. (18) Antisociální činy jsou takové činy, které mají již více či méně uvědomovaný motiv protispolečenský, což znamená ublížit někomu, poškodit něco, způsobit škodu na soukromém či veřejném majetku. Vyloženě antisociální jsou již drobné podvody – např. padělání podpisu otce na školní omluvence. (22)

Sociálně patologická činnost

Sociálně patologická činnost je antisociální činnost, která má určité základní rysy. Mezi základní rysy patří: protrahovaný charakter, činnost se stává součástí životního stylu jedince, ohrožuje mravní a duševní vývoj jedince. Tato činnost je řízena tendencí k technologizaci výkonů a brutalizaci výrazu (vzor: akční filmy, vrcholový sport). Sociálně patologické jevy lze rozdělit do dvou větví. První větví je tzv. životní in-styl (řízený touhou mít, přisvojovat si). Do této větve řadíme např. patologické hráčství, závislost na alkoholu, kokainismus. Druhou větví je tzv. out-styl (řízený touhou být něčím více, než na co mám talent), do které patří např. chorobná lhavost, výstřednost v chování, heroinismus. (22)

Delikvence

Delikvence pochází z latinského „Deliquens“ = „ten, kdo se dopouští provinění“, „delictum“ = „provinění samo“. Delikvence je taková sociálně patologická činnost, která má již kriminogenní charakter. O delikvenci mluvíme především u sociálně patologické činnosti mladistvých, u dětí do 14 let mluvíme o asociálních či antisociálních jevech. Delikvenci nazýváme kriminogenní činností proto, že vytváří předpolí i sociální zkušenosti delikventů pro pozdější páchaní skutečných kriminálních činů. (22)

Kriminální činnost

Kriminální činnost neboli zločinnost je souhrn trestných činů různých druhů, typů a forem v určitém časovém období a v určitém regionu. Kriminologie je věda, která se zabývá zločinností jako společenským jevem, jejími formami, stavem, vývojem, jakož i opatřeními směřujícími k jejímu předcházení (prevenci) i k potlačení. Viktimologie (z latinského „victima“= „oběť“) je disciplínou kriminalistiky a zabývá se osobností oběti, jejími rysy, rolemi. **(22)**

1.3.3 Hlavní rizika ovlivňující vznik sociálně patologických jevů u dětí a mládeže

Mezi hlavní rizikové faktory, které umožňují vznik, existenci a rozšiřování sociálně patologických jevů ve společnosti, konkrétně pak mezi mládeží, řadíme negativní jevy v rodině, ve škole, nevhodný způsob využívání volného času dětmi a mládeží, závadové jevy ve společnosti a nedostatečnou ochranu mládeže před takovými jevy, před kriminální nákazou, nedostatečnou trestně právní ochranu mládeže, neúčinnou mravní, etickou a právní výchovu, malou účinnost uplatňovaných sankčních a preventivních opatření. Existují i základní individuální příčiny sociálně patologických jevů. Do této kategorie řadíme psychické zvláštnosti podmíněné věkem, odmítání autorit, individuální zvláštnosti podmíněné geneticky, chorobou nebo duševní poruchou, poruchy socializace jako výsledek závadového blízkého sociálního prostředí včetně závadového skupinového působení (např. part). **(13)**

1.3.4 Rodina

Na vytváření hodnotového systému i na jeho uplatnění v životě jedince, na názory jedince a na utváření jeho postojů má bezpochybně vliv rodina. Rodina je též místem primární prevence téměř veškeré sociální patologie. **(13)** Rodina jako sociální skupina je určitým modelem společnosti, prostřednictvím kterého se dítě učí a usiluje o další vrůstání do okolních společenských podmínek. Z různorodosti funkcí rodiny vyplývá však i řada možných pochybení, která mohou spočívat v nejrůznějších příčinách, např. osobnostních, společenských, sociálních. Tyto podmínky mohou zásadně ovlivňovat její základní poslání. Mezi nejzásadnější problémy v celosvětovém měřítku patří

rozvodovost, také se zvyšuje počet neúplných rodin a počet dětí žijících pouze s jedním rodičem. (28)

Příčiny selhávání rodiny ve výchově

Rodina je tradičně považována za hlavního činitele, jenž svým selháváním umožňuje dětem kriminální chování. (14) O patologii se v rodinné výchově mluví tehdy, jestliže se v ní vyskytnou nezdravé prvky, pokud rodina není schopna připravit děti na přijetí některé role a pokud se v ní nevyvíjí vyrovnaná a psychicky odolná osobnost. Mnohé patologické jevy jsou v rodině podmíněny společenskými změnami a z toho vyplývajícími změnami rodičovských dispozic a rolí. J. Dunovský rozdělil rodiny podle toho, jak vykonávají své funkce na: rodiny funkční, které zajišťují prospěch dítěte; rodiny problémové, které neplní funkce, ale fungují a neohrožují dítě; rodiny dysfunkční, které trpí vážnějšími poruchami a ohrožují vývoj dítěte; rodiny afunkční, které přestávají plnit svůj účel a ohrožují existenci dítěte. (28)

Existuje celá řada příčin selhávání rodiny ve výchově. Dunovský je rozdělil do tří skupin:

- **Rodiče se nemohou starat o dítě** - příčinou jsou různé přírodní katastrofy, ekonomické problémy, narušené fungování společnosti (války, hladomor), dále sem může patřit i smrt rodiče.
- **Rodiče se nedovedou starat o dítě** - příčiny jsou vždy vnitřní, rodiče bývají nezralí nebo ještě velmi mladí, k této situaci dochází i v rodině, ve které se narodí handicapované dítě a vyžaduje zvláštní péči.
- **Rodiče se nechtějí starat o dítě** - zde mluvíme o tzv. sociálním osiření, kdy dítě má rodiče biologické, ale ti o něj nemají zájem. Hlavní příčinou je maladaptivní, dysharmonicky vyvinutá nebo psychopatická osobnost rodiče.

Pro specifikaci patologických rysů v rodinné výchově je třeba vycházet z diagnostiky poruch chování v porovnání s jejím charakterem, tedy ve srovnání s rodinami úplnými a neúplnými. (28)

1.3.5 Funkce rodiny

Cílem rodiny je uspokojit potřeby a požadavky každého jejího člena. Aby došlo k uspokojení těchto potřeb, musí rodina plnit alespoň základní funkce, které zabezpečují život člověka ve společnosti.

Biologicko - reprodukční funkce

Tato funkce má zajišťovat reprodukci lidské populace. Ne vždy musí být spjata přímo s rodinou, je však zřejmé, že nejde jen o to přivést dítě na svět, ale také mu zajistit potřebné podmínky pro jeho život a další vývoj. (8)

Sociálně - ekonomická funkce

Rodina je chápána jako významný prvek v rozvoji ekonomického systému celé společnosti. Členové rodiny se zapojují do výrobní a nevýrobní sféry v rámci určitého povolání, ale rodina jako celek se stává především významným spotřebitelem, na němž je závislý současný trh. V rámci rodiny se pak realizuje řada rozhodnutí týkajících se využití materiálních a finančních prostředků, investic, výdajů. Přerozdělování v rámci rodiny má významný sociální charakter. (8)

Sociálně – výchovná funkce

Rodina je první sociální skupinou, která učí dítě přizpůsobovat se sociálnímu životu, osvojovat si základní návyky a způsoby chování běžné ve společnosti. Socializací v rodině rozumíme především proces působení rodiny na své členy v celém souhrnu jevů a procesů: ekonomických, sociálních, kulturních, mravních, estetických a zdravotních. (8)

Citová funkce

Stabilita v oblasti sociálně – psychologické je základní jistotou, kterou může rodina jedinci a především dítěti poskytnout. Citová funkce rodiny je tedy funkcí, kterou není schopna žádná jiná sociální instituce v uspokojivé míře naplnit. (8)

1.3.6 Primární sociálně patologické jevy (tzv. bazální)

1.3.6.1 Agresivita

Agresivní chování lze definovat jako porušení sociálních norem, omezující práva a narušující integritu nejen živých bytostí, ale i neživých objektů. Jde o symbolické nebo

reálné omezování, poškozování a ničení. Agresivitu lze chápat jako sklon k takovému chování. Agrese označuje aktuální projev takového chování. Agresivní chování je obvykle prostředkem, jak dosáhnout uspokojení, kterému stojí v cestě překážky. Toto chování je jedním z obranných mechanismů, který řeší problém útokem na danou překážku, resp. na zdroj ohrožení. **(27)**

Intenzita a formy agresivního chování mají vzrůstající tendenci a posouvají se poměrně rychle do nižších věkových kategorií. Proto se hledají příčiny a analyzují se činitelé podmiňující vznik tohoto násilného chování. **(28)**

Agresivita (útočnost) je tendence k útočnému jednání vůči druhé osobě či okolí. Agrese je nepřátelství či útok na osobu či předmět dle 4 stupňů: 1. bez vnějších projevů, jen v myšlení, 2. verbální (nadávky), 3. destrukce (rozbíjení předmětů), 4. fyzické napadení druhé osoby. Mezi nejčastější projevy agresivního chování patří tzv. agrese instrumentální, která je zaměřená na cíl, přináší subjektu nějaké uspokojení, má jistou subjektivní hodnotu, obsahuje charakteristicky uvědomělé motivované činnosti a probíhá za přítomnosti kognitivních složek. A dále tzv. agrese reaktivní, která nenesé známky motivované činnosti, probíhá za přítomnosti afektu, emocionálních složek, je silně destruktivní, odreagovávaná. **(28)** Mnohem méně se objevuje tzv. agrese altruistická, která je zaměřená na ochranu druhých. Existuje i tzv. autoagrese, kdy dochází k sebepoškozování chovanců výchovných zařízení či vězňů ve snaze vyhnout se formě trestu. U pubescentů je nebezpečná tzv. agrese neadresná, která je projevem neurčitého pocitu zloby, kterou mají potřebu vybit. **(22)**

1.3.6.2 Kleptomanie

Kleptomanie je označení pro periodicky se opakující impulzivní krádeže různých předmětů, i nepotřebných. **(22)** Jedinec nekrade pro zisk, krádež není dopředu plánovaná ani promyšlená. **(9)** U kleptomana je před krádeží pocit vnitřní tenze, nutkavosti, které opadnou v okamžiku realizace krádeže. **(22)**

1.3.6.3 Lhavost

Lhaní je způsobem úniku z osobně nepříjemné situace, kterou dítě nedovede vyřešit jinak.

Pravá lež je charakteristická úmyslem a vědomím nepravdivosti. Dítě dobře ví, že nemluví pravdu. Jde o obranný mechanismus s jasným cílem, dítě se potřebuje vyhnout potížím nebo chce získat nějakou výhodu, většinou nezaslouženou. Ve školním věku je dítě schopno odlišit, co je pravda a ví, že se lhát nemá. Jestliže lže i za těchto okolností, jde mu buď o dosažení něčeho, na co nemá právo, co si nezaslouží, a nebo nemůže ovládnout potřebu říkat něco jiného než pravdu, přestože z toho nic nemá. (27)

Pravá lež je motivována snahou něco zakrýt, vyhnout se trestu, získat výhodu. Bývá spojena většinou s dalšími poruchami chování, které má zakrývat nebo omlouvat. (9) Při hodnocení dětských lží je významná frekvence, tj. jak často dítě lže, dále výběr osob, kterým dítě lže, specifická situací, ve kterých dítě obvykle lže, zejména účel, který dítě ke lhaní vedl. (27) Lhavost je společensky nebezpečná ve spojení se zlým úmyslem jedince. (22)

1.3.6.4 Sprejerství

Jako patologický jev má důsledky obdobné vandalství. Jde o vytváření graffit, projevuje se nástřikem barev, obrazců a písmen kódovaného významu na stěnách domů, zdech, vagónech. Existují různé názory, zda jde o umělecký protest proti špatné, fádňí architektuře nebo se jedná o podvědomou obranu proti nadutosti a hlouposti konzumní společnosti nebo o vandalství. Odstraňování graffit je finančně velmi náročné. (3)

1.3.7 Sekundární sociálně patologické jevy

Sekundární jevy jsou takové primární jevy, které se manifestují navenek a dostávají konkrétní podobu činu a činnosti. Agresivita se vybíjí navenek formou šikany nebo skupinového vandalství. (22)

1.3.7.1 Šikana

Původní význam slova šikana pochází z francouzštiny „chicane“, znamená spíše zlomyslné obtěžování, týrání, sužování, pronásledování, byrokratický přístup vůči podřízeným nebo občanům z pozice úředníka. **(22)**

Šikanování je fyzické, psychické či kombinované ponižování až týrání žáků obvykle jinými žáky, vzácněji dospělými. Původci šikanování bývají žáci vyšších ročníků, žáci starší, fyzicky vyspělejší, žáci osobnostně či sociálně narušení, rovněž jedinci v početní převaze. **(21)**

Šikana je považována za speciální formu agrese. Deformuje vztahy mezi lidmi a její následky jsou dlouhodobé. V chování šikanujícího jsou přítomny agrese, manipulace s druhými, nedostatek vcítění do pocitu druhých. Ve školách klesá věk aktérů šikany. **(24)** Šikana bývá nenápadná nebo se vyskytuje mimo dohled učitelů, a tak mnoho dětí trpí v tichosti. **(23)** Prevencí šikanování není pouze jeho předcházení, ale i jeho řešení na všech úrovních vnitřního vývoje. Jde o vybudování ucelené ochrany dětí a dospívajících. Tomuto jevu je nutno čelit již v zárodcích a od nejranějšího věku. Cestou k zastavení epidemie násilí mezi žáky je vytvoření příznivého sociálního klimatu. Základem je monitoring a screening vztahů v třídních kolektivech a práce s jeho výsledky. Cílem je dobré vytváření školní atmosféry a rozvíjení pozitivních vztahů mezi dětmi ve škole. Každá škola by měla mít vytvořený postup, jak se zachovat v případě, že se v ní objeví šikana. Vlastní řešení šikany by mělo být v rukou odborných pracovníků – především psychologů a etopedů. Někdy je nutná i právní pomoc a spolupráce s Policií ČR. Tito odborníci pomáhají učitelům s řešením závažnějších forem šikany. **(24)**

1.3.7.2 Vandalství

Vandalismus je primitivní ničení kulturních hodnot, ničení věcí jiného jedince, veřejného majetku, při němž má vandal pocit potěšení z tohoto ničení. V zásadě jde o projev skupinového protestu, provokace, upozornění na sebe. Vandalismem je chápána spontánní reakce po fotbalovém zápase i jako akt zvěle, msty, rasové nesnášenlivosti. **(3)**

1.3.7.3 *Sexuální deviace*

Za deviantní sexuální chování je považováno takové chování, při němž je sexuální vzrušení nebo ukojení dosaženo jiným způsobem než sexuální interakcí se souhlasícím objektem odpovídající zralosti. Výjimku z této definice tvoří sebeukájení (onanie, masturbace), které je považováno za fyziologický způsob sexuální aktivity v době dospívání, event. v době, kdy je sexuální aktivita s odpovídajícím partnerem (partnerkou) znemožněna (např. těhotenství, nemoc). Sexuologie rozeznává u kvalitativních poruch pohlavního pudu dvě hlavní formy úchylek:

- dochází k odchylce ve způsobu ukájení pudu, je změněn průběh sexuálního aktu (neboli sexuální perverze, „perversio in actu“ – např. sadismus, masochismus, transvestitismus, frotérství, voyeurství);
- nebo je narušeno zaměření pohlavního aktu, pokud jde o výběr partnerů, popř. jiných sexuálních objektů, dochází k úchylce v nasměrování pudu (neboli sexuální inverze, „perversio in objecto“ – např. pedofilie, zoofilie, nekrofilie, gerontofilie, fetišismus). (1)

1.3.7.4 *Vydírání*

Děti vydírají rodiče, na druhé straně prarodiče vydírají děti svoji láskou. Dle trestního zákona je vydírání delikt, při němž bývá použito násilí, pohružka s následky, podle jejichž závažnosti je pachatel postižen. (22)

1.3.7.5 *Krádeže*

U pravé krádeže jde o zcizení věci plánovaně, promyšleně tak, aby riziko dopadení bylo co nejmenší. Krádež jedinci přináší určitý zisk, někdy může být i prostředkem msty, vyjádřením touhy po dobrodružství. (18)

U krádeže musíme získat maximum informací, abychom mohli posoudit motivaci dítěte nebo pubescenta k tomuto jednání. Zajímá nás skutečnost, zda šlo o jednání individuální nebo v partě; účelnost nebo naopak nesmyslnost krádeže; využití věcí nebo peněz získaných při krádeži. Věci získané krádeží může dítě využít samo nebo je může použít k podplácení vrstevníků, starších kamarádů, k předvedení odvahy. U krádeží v

rámci rodiny je nutné znát jejich motivaci. Tento typ krádeží svědčí o narušení citových vztahů v rodině. **(9)**

1.3.7.6 Záškoláctví

Záškoláctvím trpí nejen jedinec, který se ho dopouští, ale i celá společnost, protože jeho důsledkem jsou špatné studijní výsledky žáků, jejich horší uplatnění v životě i kriminální činnost. Míra záškoláctví je také indikátorem správné funkce vzdělávacího systému. **(11)**

Chození za školu může mít nejrůznější příčiny a formy.

Příčiny záškoláctví:

- vyhnutí se nepříjemným situacím, povinnostem, problémům;
- navedení, napodobování, protest;
- problémy se začleněním se do kolektivu;
- neschopnost odpoutání se od milované osoby;
- strach např. ze zkoušky, učitele, spolužáků;
- averze k vyučovacím předmětům, často spojeno s nadměrnou pozorností věnovanou neúspěchu;
- zesměšňování, neúcta, nepochopení. **(18)**

U záškoláctví nás zajímá, zda je ojedinělé nebo soustavné, jak dlouho již trvá. Ojedinělé záškoláctví může mít jen situační charakter (např. u vyhnutí se zkoušení v daný den). Vždy je nutný pečlivý rozbor, který není možný bez získání objektivních informací a důvěry. Je nutné zjistit, zda jde o jednání individuální nebo o domluvu s partou. Program záškoláckých part může být různý. Od bezcílného záškoláctví až ke konzumaci alkoholu, drog nebo k trestné činnosti. **(9)**

1.3.7.7 Útěkářství

Útěk lze chápat jako určitou variantu únikového jednání. Dítě řeší svůj problém útekem z prostředí, které se mu jeví jako ohrožující nebo nepříjemné. Pokud dítě utíká z domova, je to signálem toho, že rodina nefunguje jako zdroj jistoty a bezpečí a ve své funkci nějakým způsobem selhává. Dítě není schopné zvládnout situaci vhodnějším a

zralejší způsobem, buď proto, že nemá potřebné kompetence k řešení, nebo proto, že je jeho problém příliš velký a ono není schopné tento problém vyřešit. (27)

Existují různé formy útěků:

- reaktivní, impulzivní útky - jsou zkratkovou reakcí na nezvládnutou situaci doma nebo ve škole. Smyslem může být potřeba úniku před trestem či od člověka, se kterým dítě nechce žít. Útěk je signálem zoufalství nebo varováním. Dítě se však většinou chce vrátit domů. Takto motivovaný útěk může být ojedinělý a po vyřešení problému se zpravidla neopakuje.
- chronické útky - bývají plánované a připravované, vyplývají obvykle z dlouhodobějších problémů. Dítě se většinou nechce vrátit. S podobnými útky se setkáváme u dětí, které pocházejí z narušených a nefunkčních rodin, kde dítě nemá žádné zázemí, není citově akceptováno a někdy je i využíváno a týráno.
- toulání - je charakteristické dlouhotrvajícím opuštěním domova, které většinou navazuje na útky. Je výrazem nedostatečné citové vazby k lidem a k zázemí, jež je tolik dysfunkční, že na něm dítěti nezáleží, nebo je dokonce odmítá. Dítě se může toulat samo nebo v partě. Toulání bývá spojeno s dalšími odchylkami v chování, sloužícími např. k zajištění potravy k přežití. U toulavých jedinců je zvýšená pravděpodobnost, že začnou užívat drogy a alkohol. (27)

U tohoto jednání je důležitý podrobný motivační rozbor a posouzení forem útěků. Zda se jedná o útky individuální nebo společné, z náhlého rozhodnutí nebo připravované, jaký byl jejich cíl nebo zda byly jen situačním řešením akutního konfliktu. Důležité jsou informace o činnosti během útěku (např. trestná činnost, požívání alkoholu, drog). (9)

1.3.8 Závislosti

Závislost definujeme jako stav chronické nebo periodické otravy opakovaným použitím přirozené nebo syntetické drogy, která poškozuje postiženého i společnost. (3)

Syndrom závislosti lze definovat jako soubor psychických (emočních, kognitivních a behaviorálních) a somatických změn, které se vytvoří jako důsledek

opakovaného užívání psychoaktivní látky. Psychoaktivní látky jsou takové látky, které po aplikaci mění psychický stav. (27)

Existují 3 druhy psychoaktivních látek, které vyvolávají závislost:

1. látky působící psychostimulačně (vyvolávají stavy euforie a zrychlují psychomotoriku);
2. látky působící psychoinhibičně (potlačují úzkost a depresi a snižují motoriku);
3. látky působící dezintegračně (vyvolávají iluze a halucinace). (28)

Existují různé druhy motivací, které vedou k užití psychoaktivních látek:

- potřeba vyřešit problém, uniknout stresovým situacím, uvolnit zábrany;
- potřeba dosáhnout uspokojení nebo slasti, která není jinak dosažitelná, není běžně dostupná;
- potřeba uniknout stereotypu, nudě;
- potřeba sociální konformity, uchování sociálních vztahů, potřeba být respektován skupinou.

Existují dva typy závislostí:

1. biologická (somatická) závislost - definuje se jako stav adaptace organismu na drogu doprovázený zvyšující se tolerancí a projevující se při vysazení drogy abstinenčním příznakem;
2. psychická závislost - znamená potřebu užívat opakovaně nebo trvale drogu k vyvolání příjemných prožitků a k odstranění prožitků nepříjemných. Člověk má potřebu užívat drogu, jelikož mu přináší uspokojení. (27)

1.3.8.1 Alkoholová závislost

Alkoholismus je většinou chápán jako nadměrné či pravidelné pití alkoholu, spojené s nebezpečím získání návykového chování. Tento sociálně patologický jev má nepříznivý dopad na jedince, rodinu a celou společnost. (1) Pití alkoholických nápojů má dlouholetou tradici, společnost je k užívání alkoholu poměrně tolerantní. Většinou se tento postoj mění pouze při nadměrné konzumaci nebo vzniku závislosti. (27) Při zkoumání alkoholismu rozlišujeme běžné, společensky obvyklé užívání alkoholu a chronické užívání alkoholu. Světová zdravotnická organizace definuje chronického

alkoholika jako „jedince s chronickým onemocněním, které se manifestuje jako narušené chování. Je charakterizováno opakovanou konzumací alkoholických nápojů, která překračuje obvyklou dávku požívání nebo vyhovění společenským zvykům a projevuje se jako narušování zdraví pijáků nebo jejich ekonomické či sociální funkce“.

(1)

Alkohol patří mezi nejčastěji užívanou psychoaktivní látku, která způsobuje útlum a intoxikaci centrálního nervového systému, uvolňuje psychické napětí, zlepšuje náladu a dodává sebejistotu. Někteří jedinci reagují na alkohol naopak, např. smutkem, zažívacími obtížemi. Alkohol zpočátku způsobuje stavy příjemné, i když je zrádný, a při pravidelném užívání výrazně mění psychiku jedince. Člověk nejprve pije jen příležitostně, při společenských událostech, aby se zbavil špatné nálady nebo úzkosti, a tak pozvolna se dostavuje závislost. Vznik alkoholové závislosti se odhaduje na období 10-15 let věku, kdy se z příležitostného konzumenta může stát alkoholik. **(28)**

Existuje určitý proces závislosti na alkoholu, který má čtyři fáze:

1. Počáteční stadium - jedinec užívá alkohol k potlačení nepříjemných stavů, k dosažení dobré nálady. Postupně se zvyšuje frekvence pití a stoupají dávky alkoholu.
2. Stadium prodromální, varovné - v důsledku zvýšené konzumace stoupá tolerance k alkoholu, člověk si na něj zvyká a pije stále víc. Člověk ztrácí kontrolu nad svým pitím, často se opije. Varovným signálem je tendence pít sám, popřípadě tajně.
3. Stadium kritické - stále roste tolerance k alkoholu, začínají se objevovat alkoholické amnézie, člověk si nepamatuje, co v opilosti udělal. Člověk ztrácí kontrolu nad svým pitím, už se nedokáže ovládat a pít s mírou. Sám je přesvědčen, že by byl schopný přestat pít, kdyby to bylo třeba.
4. Stadium terminální - zde dochází k obratu, tolerance k alkoholu se začíná snižovat, alkoholik se rychle opije, ale bez alkoholu nevydrží. Pije prakticky nepřetržitě, první dávku si dá už ráno. Toto stadium je typické stavy bezmocnosti, kdy si alkoholik uvědomuje svou neschopnost zvládnout závislost na alkoholu. Postupně dochází k tělesnému i psychickému chátrání a úpadku v sociální oblasti. **(27)**

Užívání alkoholu vede ke vzniku problémů, zejména sociálního charakteru, např. ke konfliktu v rodině. Alkoholik dává přednost lidem, kteří také pijí a kteří mu

nevyčítají jeho závislost. Pod vlivem alkoholu se začínají měnit osobnostní vlastnosti. Dochází ke změně v hodnotovém systému, k oploštění zájmů i vztahů k lidem. Alkohol poškozují zdraví komplexně. Mnohaletý abúzus (užívání alkoholu) má somatické následky ve formě funkčních a orgánových poruch, např. jater, oběhové soustavy, ledvin, zažívání. Při léčení závislosti na alkoholu je důležitá medikamentózní léčba pro zvládnutí biologické závislosti (tj. abstinčního syndromu), dále je důležité uchovat mezilidské vztahy, rodinné zázemí, které by alkoholika dokázalo motivovat a podpořit. Dále je důležitá i práce s rodinnými příslušníky. Účelnou pomoc poskytují též dobrovolné skupiny vyloučených alkoholiků, které nabízejí podporu i porozumění v počátcích abstinence. Léčený alkoholik už nesmí nikdy pít ani v malých dávkách. (27)

1.3.8.2 Drogová závislost

Termín droga pochází z arabského slova „durana“, které označovalo lék. Světová zdravotnická organizace později označila za drogu jakoukoliv látku, která, jestliže je vpravena do organismu, může pozměnit jeho jednu nebo více funkcí. „Za drogu je považována jakákoliv látka, která může vyvolávat psychotropní účinky, tedy může ovlivňovat prožívání člověka a působit na jeho psychiku a vyvolat závislost. Návykovými látkami se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky, které mohou nepříznivě ovlivňovat psychiku jedince, jeho ovládací a rozpoznávací schopnosti a jeho chování. U omamných a psychotropních látek se jedná o látky, jejichž požitím vzniká nebezpečí psychických změn u jedince, který může být nebezpečný pro společnost nebo pro toho, kdo je opakovaně bez odborného dohledu užívá, a tyto látky jsou uvedeny v seznamu těchto látek.“ Podle míry rizika vzniku závislosti dělíme drogy na drogy měkké a tvrdé a podle legalizace jejich užívání na drogy legální a nelegální. Příkladem lehkých nelegálních drog je např. produkt z konopí, příkladem lehkých legálních drog je např. káva, tabák, čaj. (28) Na vzniku každé závislosti, i drogové, se podílejí určité rizikové faktory. Mezi základní rizikové faktory řadíme osobnost člověka a vlastnosti jeho organismu, vliv vnějšího prostředí. (27) Existují určité příčiny drogové závislosti, mezi které patří osobnostní charakteristika, jakou je dědičnost, dále vliv prostředí a přítomnost drogy. (1)

Zneužívání drog můžeme charakterizovat jako sociálně patologický jev, který vzhledem k intenzitě působení na ohroženého jedince má velkou společenskou závažnost. Má tendenci kvantitativně i kvalitativně narůstat. Tvoří komplex sociálních, etických, právních, medicínských, psychologických a ekonomických problémů. Nežádoucí účinky jsou dané nejen účinkem drogy na jednotlivce (zdravotní problémy), ale také tím, že droga se stává postupně determinujícím činitelem soužití jednotlivce s ostatními členy společnosti. **(13)**

Podle účinku dělíme drogy do několika skupin:

- Drogy s převážně sedativními účinky, kam patří např. alkohol, hypnotika, inhalační prostředky. Užití těchto látek způsobuje uklidnění, uvolnění, mírnou euforii, potlačují strach a napětí.
- Drogy s převážně povzbuzujícími účinky, kam řadíme např. kokain, amfetaminy. Tyto látky se vyznačují především povzbuzujícími účinky vznikajícími podrážděním centrální nervové soustavy, zvyšují krevní tlak a zrychlují krevní oběh. Vytvářejí pocit svěžesti, energie a nevyčerpatelnosti. Po euforii se dostavuje třes, bolest hlavy a pocení.
- Halucinogeny, kam řadíme např. marihuanu, hašiš, LSD, extázi. Účinky těchto drog vyvolávají stavy tranzu, euforie, ale i úzkosti, zmatku a deprese. Účinky jsou velice individuální a zdůrazňují osobnostní vlastnosti konzumenta.
- Narkotické látky, kam řadíme heroin, morfin, opium, kodein, syntetické opiáty, metadon. Tato skupina látek vyvolává pocity euforie, nadřazenosti, radosti a síly. Vyvolávají silnou fyzickou a psychickou závislost.
- Steroidy, což jsou látky užívané hlavně sportovci k vývoji svalstva a tělových tkání za účelem zlepšení výkonnosti a tělesného vzhledu. Projevují se vedlejšími účinky jako je např. vypadávání vlasů, otoky, třes, vznik hematomů. **(28)**

Drogová závislost vzniká postupně, ale mnohem kratší dobu než závislost na alkoholu. Proces vzniku závislosti je rozdělen do 4 etap:

1. Stadium experimentování – primární impuls k experimentování s drogou může vycházet z nudy, zvědavosti, touhy po něčem neobyčejném, vzrušujícím. Tendence zkusit drogu je posilována sociálně. Obvykle je to adolescent, jenž okusí drogu, kterou mu někdo nabídne. Značnou roli v této situaci hraje sociální model, vzor lidí, kteří

drogu užívají a jsou pro adolescenta atraktivní. Naslouchají mu, akceptují jej, on si s nimi rozumí a nechce je ztratit. Příčinou prvního stadia může být potřeba uniknout od problémů. Významnou spouštěcí situací může být osobní nouze, problém, se kterým si člověk neví rady a potřebuje se s ním nějak vyrovnat. Droga nabízí únik a mladý člověk ho přijme.

2. Fáze příležitostného užívání – v této fázi konzument tají, že drogu užívá. Drogu užívá nepravidelně, závislost zatím nemá. Člověk si uvědomuje, že droga není dobrým řešením, a proto ji zapírá. Tomuto člověku ještě záleží na vztazích k blízkým lidem a na jeho profesní roli.

3. Fáze pravidelného užívání – člověk užívá drogu čím dál častěji, ale stále popírá riziko takového chování. Nechce si připustit závažnost užívání drogy, snaží se okolí přesvědčit, že nedělá nic špatného.

4. Fáze návykového užívání – závislý člověk ztrácí motivaci, je lhostejný k čemukoli, co se netýká drog. Tento člověk ztrácí svoji profesní roli, rozbíjí vztahy s přáteli, s rodinnými příslušníky. Stává se nespolehlivým a bezohledným. Nyní má droga jiný význam, už nepovznáší, ale je o to více potřebná. Člověk je na ní závislý, už se bez ní neobejde. Buď ji akceptuje jako trvalou součást svého života, nebo naopak se jí chce zbavit, protože se děsí dalšího propadu své osobnosti. Závislému člověku nakonec zbývá jen droga, všechno ostatní ztratil, zmizelo, vše přestalo mít svůj význam. Člověk na droze nemá budoucnost, neplánuje ji, nechce o ní nic vědět. Je soustředěn na přítomnost. Závislosti na užívání drogy se nemůže narkoman zbavit sám, potřebuje pomoc odborníka. Radu i pomoc nabízejí střediska pro drogově závislé. Léčbu drogově závislých zajišťují psychiatrické léčebny. (27)

1.3.8.3 Závislost na cigaretách

Kouření není zlozvyk, je to závislost. Hlavní psychoaktivní látkou v tabáku je nikotin, který působí na nikotinové receptory v mozku, a tak vyvolává příjemné pocity. Závislost vzniká také u dětí a mládeže. (5) Více jak 80% dnes dospělých kuřáků začalo kouřit v dětství, či v raném dospívání. Kouřit se běžně začíná ve 12-15 letech, avšak výjimka nižšího věku není neobvyklá. Děti začínají kouřit z různých důvodů. Některé

proto, že chtějí být nezávislé, jiné proto, že kouří jejich přátelé, nebo si berou za vzor populární osoby. Neexistuje jediná příčina kouření dětí a mládeže. Kouřící rodiče a dále pak také sourozenci mají velký vliv, stejně tak i reklama na tabákové výrobky. Většina dospělých zná rizika kouření, mladí lidé jsou přesvědčeni, že se jich to netýká. (7)

Existuje určitá ochrana dětí a mládeže před kuřáctvím, která je zajištěna následovně:

- Minimální reklamou a později zákazem veškeré reklamy tabákových výrobků, včetně zákazu sponzorování, prezentace loga či značek.
- Dodržováním zákazem prodeje tabákových výrobků pod stanovenou věkovou hranicí 18 let.
- Prokázáním věku osobním dokladem při nákupu.
- Odstraněním automatů na cigarety.

Děti s kouřením často experimentují a domnívají se, že mohou kdykoli přestat. Kouření je však silně návykové, valná většina není schopna později s kouřením přestat. (7)

1.3.8.4 Mentální anorexie a mentální bulimie

Mentální anorexie a mentální bulimie jsou patologické poruchy příjmu potravy. Obě tyto poruchy mají aspekty somatické, psychologické a sociální, postihují nejen daného jedince, ale i jeho rodinu a okolí. (28)

Mentální anorexie

Mentální anorexie je definována jako úmyslně vyvolané ubývání na váze, jehož příčinou je obávaná myšlenka z tloušťky, která je naprosto neopodstatněná. Sami pacienti usilují o snížení váhy, následkem je vznik podvýživy a další související poruchy v oblasti endokrinní a metabolické, včetně narušení všech dalších funkcí organismu. Nejčastěji se vyskytuje u mladých žen a dívek, ale může se projevit i u starších žen. Mentální anorexie má určité diagnostické projevy, mezi které patří úbytek váhy vzhledem k věku a výšce asi o 15%, vyhýbání se jídlu vedoucí k přírůstku váhy, patologická percepce vlastní osoby jako obézní, rozsáhlá endokrinní porucha. Existují i tzv. doprovodné projevy. Mezi tyto projevy patří zvracení, nadměrné zvracení, nadměrné užívání diuretik a anoretik. (28)

Rozlišujeme dva typy mentální anorexie:

1. typ restriktivní – nevyskytují se záchvaty přejídání a vyprovokované zvracení, ani zneužívání diuretik;
2. záchvatovité přejídání - vypuzování. **(28)**

Spouštěcími faktory pro vznik této patologické poruchy příjmu potravy může být stres, snaha podobat se populární osobě (např. modelce). Mezi další spouštěcí mechanismy bývá zařazován i typ prostředí, který je nebezpečný pro rozvoj mentální anorexie, (některé vybrané umělecké školy - taneční, baletní, sportovní školy). **(28)**

Mentální bulimie

Mentální bulimie je definována jako opakující se záchvaty přejídání a nadměrné zabývání se kontrolou tělesné váhy, což vede k následnému zvracení nebo užívání laxativ. Opakované přejídání se a zvracení má za následek elektrolytické poruchy a různé potíže somatického charakteru. Mentální bulimie je charakterizována určitými rysy, kterými jsou opakované epizody přejídání nejméně dvakrát týdně po dobu 3 měsíců, kdy je konzumováno velké množství jídla; neustálé myšlenky na jídlo; záchvatovité nutkání a puzení k jídlu; ztráta kontroly nad jídlem během jídelní epizody; obrana proti potravinové žádostivosti (má podobu vyprovokovaného zvracení a průjmu, střídavého období hladovění, užívání léků anoretik, syntetických hormonů štítné žlázy nebo diuretik); silné vnímání vlastní tloušťky a nevratná představa o dalším tloustnutí; snížené sebehodnocení podpořené sociokulturními vzory spotřební společnosti štíhlých úspěšných lidí. **(28)**

Rozlišujeme dva typy mentální bulimie:

1. typ vypuzující, kdy dochází k pravidelnému zvracení nebo užívání projímadel nebo diuretik;
2. typ nevypuzující, kdy osoba v průběhu jídelní epizody užívá jiné nevhodné kompenzační chování, např. nadměrné cvičení, diety, ale není vyvoláváno zvracení a nejsou užívány jiné látky k vypuzování potravy. **(28)**

Příčiny vzniku této poruchy nejsou známy.

U obou poruch příjmu potravy je pro postižené osoby jídlo zdrojem strachu a úzkosti a jejich úvahy a prožitky se soustřeďují na jídlo. Problém není určován tělesnou

hmotností, ale vztahem k jídlu. Jestliže má člověk z jídla opravdové potěšení, pokud ho nepronásledují pocity viny a hanby, pokud si nedopřává velké porce, jestliže na jídle oceňuje jeho chuť a výživnou hodnotu a nepovažuje ho za zdroj útěchy nebo za způsob odreagování se od hněvu, potom netrpí záchvatovitým přejídáním. **(28)**

1.3.8.5 Patologické hráčství

Závislost na hře je řazena mezi návykové a impulzivní poruchy. Výskyt této poruchy chování u dětí a mladistvých se datuje od zavedení hracích automatů v poslední době. Tyto přístroje přitahují především chlapce, kteří jsou fascinováni nadějí na výhru a celou situací v herně, kde utrácejí velké částky peněz. Vlastní prostředky jim brzy dojdou, a proto si peníze opatřují jinak. Nejdříve prodejem vlastních věcí, poté prodejem majetku rodiny. Následují krádeže peněz nebo vkladních knížek, kreditních karet, šperků, atd. Škoda dosahuje někdy až statisícových částek, než na to rodiče přijdou. „Čistí hráči“ si jen opatřují peníze do hry, na nic jiného je nepoužívají a nemají jiné nápady ve svém chování. U těch je důležité, aby byli podchyceni, než rozšíří získávání peněz i mimo rodinu, např. děláním dluhů, podvody či krádežemi. U některých je gambling spojen s dalšími poruchami chování, jakými jsou např. toulky, drogy, alkohol, účast v negativní partě. Z klinického hlediska nejde u patologického hráčství o závislost, ale spíše o náruživost. Neuplatňují se zde žádné vlivy biologické, ale jen psychické. V léčbě jsou důležitá především výchovná opatření, dohled, na něž navazuje psychoterapie. Někdy je nutná i hospitalizace nebo vzdálení se od svodů party, ale to jen v krajních případech. **(9)**

1.3.9 Prevence sociálně patologických jevů

Prevence pochází z latinského „*praeventia*“ a znamená předcházení, ochrana, opatření, jež mají minimalizovat rizika a odradit útočníka. **(22)** Z hlediska prevence sociálně patologických jevů je důležité, aby se škola stala pro dítě místem, ke kterému ho vážou kladné emoce a kterému důvěřuje. Škola by se proto měla snažit poskytnout každému dítěti možnost prožít úspěch, a to v těch činnostech, které by je bavily a jejichž prostřednictvím by získala na dítě patřičný vliv, příležitost k pozitivním aktivitám, které

mu z nejrůznějších důvodů, např. sociálních, nemůže rodina poskytnout a po kterých dítě touží. **(10)**

Primární prevencí rozumíme veškeré konkrétní aktivity realizované s cílem předejít problémům a následkům sociálně patologických jevů, případně minimalizovat jejich negativní dopad, včetně dalšího šíření. Nespecifická primární prevence představuje základ celého systému prevence, jde o volnočasové aktivity určené nejširším vrstvám dětí a mládeže, umožňující harmonický rozvoj osobnosti jednotlivce. Existovaly by i za absence sociálně patologických jevů. Specifická primární prevence je realizována v rámci podpůrných programů pro rizikové skupiny, pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami. **(16)**

Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy představuje aktivity ve všech oblastech prevence:

- drogových závislostí, alkoholismu a kouření;
- kriminality a delikvence;
- virtuálních drog (počítače, televize a video);
- patologického hráčství (gambling);
- záškoláctví;
- šikanování, vandalismu aj. forem násilného chování. **(15)**

U všech negativních společenských jevů platí, že je mnohem lehčí, účinnější a ve svých důsledcích i levnější těmto jevům předcházet, než je později odstraňovat nebo proti nim bojovat. Prevence je však na místě i tam, kde k negativním společenským jevům dosud nedochází, resp. tam, kde nebyly doposud odhaleny, jakož i tam, kde k těmto jevům prokazatelně došlo. Základním předpokladem pro účinnou prevenci je podpora vytváření kvalitních vztahů nejen v rodině, ale i ve škole, v různých zájmových kroužcích, prostě všude tam, kde děti tráví svůj volný čas. Pouze dobrá a také důsledná komunikace mezi školou, školními kluby a rodinou může kladně vést ke snižování počtu negativních společenských jevů. **(17)** Cílem primární prevence u pubescentů je rozvoj sociálních dovedností především navazování zdravých vztahů mimo rodinu, v schopnosti čelit sociálnímu tlaku, dovednosti rozhodovat se, efektivně řešit konflikty. Zásadní místo zde mají specifické programy primární prevence zaměřené na

problematiku návykových látek, jejich účinky a rizika, také vytvořit podvědomí o drogách a nepříznivých zdravotních a sociálních důsledcích spojených s užíváním drog. Do primární prevence řadíme strategie a aktivity určené k předcházení prvního užití drogy a vlastnímu začátku užívání drog. Mluvíme-li o sekundární prevenci, patří sem programy, strategie a aktivity zaměřené na prevenci vlastního zneužívání drog a včasnou identifikaci a léčbu zneužívatelů drog s cílem zabránit vzniku závislosti na drogách. (26)

1.3.9.1 *Peer program*

Peer program je jednou z variant primární prevence sociálně patologických jevů. Peer program se zabývá třemi základními tématy, kterými jsou: umění efektivně komunikovat, jednat s lidmi a vytvářet pozitivní vztahy; prevencí šikanování, xenofobie a rasismu; prevencí zneužívání návykových látek. Jeho cílem je ovlivňování postojů, utváření vlastního názoru, posílení sebejistoty u dětí, aby byly schopny uhájit svůj názor a aby byly méně ovlivnitelné. To vše se žáci neučí pod dohledem učitele, ale s pomocí vrstevníků – peer aktivistů. Pro náctileté je působení vrstevníků, jedinců, se kterými se dítě může ztotožnit daleko efektivnější než působení dospělého, byť by měl autoritu.

Peer aktivisté - jsou vybraní vrstevníci, kteří splňují následující kritéria:

- bezproblémové chování, tolerantnost;
- dobré vyjadřovací schopnosti, zvládnutí efektivní komunikace;
- dobrá sociální pozice ve skupině – třídě;
- aktivní práce v programech a činnostech probíhajících v rámci rodinné výchovy;
- velmi dobrý školní prospěch;
- spolehlivost;
- nesmí zneužívat žádné návykové látky (25)

Průběh Peer programu

Peer aktivisty vybere podle výše uvedených kritérií lektor programu, který je také na jejich specifickou práci proškolen. Výukový program trvá cca 15 hodin. Žáci si v něm připomenou teoretické znalosti, které načerpali v rámci rodinné výchovy a společně je

za použití sebereflexe "přetransformují" do tzv. psychosociálních her, které pak využívají v jednotlivých hodinách. Cílem programu je mj., aby vrstevníci nepoužívali frontální výklad, ale poutavé a zábavné techniky. Žáci se tak nenásilnou a hravou formou učí efektivně jednat a komunikovat s lidmi, utvářet a obhajovat vlastní názor, ovlivňovat své postoje, posilovat sebevědomí atd. Proškolení aktivisté jsou rozděleni do skupin po čtyřech, ve kterých se svým programem dochází do nižších ročníků. Na všechny hodiny dohlíží lektor, který program "kontroluje" a poté ho s aktivisty hodnotí (chválí, upozorňuje na chyby atd.).

Peer program je mezi žáky velmi oblíben. Aktivisté se mezi svými spolužáky těší určité prestiži. Jako velké pozitivum vidím obrovskou motivaci mladších žáků, že i z nich se mohou stát peer preventisté a snaží se dodržovat již zmíněná kritéria výběru. Vše má samozřejmě kladný dopad na chování a pracovní morálku žáků. **(25)**

2. Cíle práce a hypotézy

2.1 Cíle práce

Cílem práce je srovnání základních škol v Moravských Budějovicích a v nejbližším okolí s ohledem na volnočasové aktivity a sociálně patologické jevy.

Práce sleduje dosažení dvou dílčích cílů.

Dílčí cíl č. 1. Zjistit, jaká je nabídka vlnočasových aktivit ve zkoumaných školách pro děti na II. stupni základních škol.

Dílčí cíl č. 2. Popsat sociálně patologické jevy u dětí na II. stupni vybraných základních škol.

2.2 Hypotéza

Pro práci byla stanovena následující hypotéza.

Předpokládaná hypotéza: Vyšší výskyt sociálně patologických jevů bude v té škole, kde bude menší nabídka volnočasových aktivit.

3. Metodika výzkumu

3.1 Použité metody výzkumu

V rámci bakalářské práce byl proveden kvantitativní i kvalitativní výzkum. Celý výzkum se týkal dětí II. stupně základních škol a školního roku 2005/2006.

U kvantitativního výzkumu byl základní technikou sběru dat řízený rozhovor s osmi řediteli a dále s osmi výchovnými poradci vybraných základních škol (dále jen ZŠ) v mikroregionu Moravskobudějovicka. Řízený rozhovor s řediteli ZŠ obsahoval 23 otázek, přičemž 16 otázek bylo otevřených, 5 otázek bylo polootevřených a 2 otázky byly uzavřené. Tato technika sloužila ke zmapování nabídky volnočasových aktivit (dále jen VČA) na vybraných ZŠ pro děti na II. stupni. Po telefonické domluvě byl řízený rozhovor uskutečněn osobně s osmi řediteli pro výzkum vybraných ZŠ. Před každým rozhovorem bylo vysvětleno, co se myslí pod pojmem volnočasové aktivity (= pravidelná zájmová činnost, kterou ZŠ nabízely dětem na II. stupni během celého školního roku 2005/2006 včetně letních prázdnin. Zájmovou činnost chápeme jako cílevědomé aktivity zaměřené na uspokojování a rozvíjení individuálních potřeb, zájmů a schopností. Tyto aktivity mají silný vliv na rozvoj osobnosti a na správnou společenskou orientaci. (19)) Řízený rozhovor s výchovnými poradci ZŠ obsahoval 24 otázek, přičemž 20 otázek bylo otevřených, 2 otázky byly polootevřené a 2 otázky byly uzavřené. Tato technika sloužila ke zmapování množství a popsání sociálně patologických jevů u dětí na II. stupni vybraných ZŠ. Po telefonické domluvě byl řízený rozhovor uskutečněn osobně s osmi výchovnými poradci pro výzkum vybraných ZŠ. Před každým rozhovorem byl objasněn pojem sociálně patologické jevy, aby nedošlo ke zkreslení v odpovědích (došlo k výčtu sociálně patologických jevů). ZŠ byly označeny písmeny A, B, C, D, E, F, G, H pro utajení informací. Řízené rozhovory probíhaly na začátku března.

Další technikou sběru dat byla sekundární analýza dat dokumentů na orgánu sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD) v Moravských Budějovicích. Tato technika se týkala dat, která umožnila zmapovat množství SPJ u dětí na II. stupni vybraných ZŠ.

Další technikou sběru dat byla sekundární analýza dat dokumentů Policie ČR. Tato technika se týkala dat, která umožnila zmapovat množství SPJ u nezletilých a mladistvých v rámci policejních okrsků v mikroregionu Moravskobudějovicka. Jelikož Policie ČR nemá statisticky zpracovaná data týkající se výskytu SPJ v rámci škol, ale jen v rámci tzv. okrsků daného mikroregionu, tato výzkumná technika posloužila k dokreslení celé situace výskytu SPJ. Sekundární analýzy dat všech dokumentů probíhaly během března.

Poslední technikou sběru dat byla obsahová analýza dat dokumentů na OSPODu, která sloužila k popsání 5 případových studií. Jednalo se o kvalitativní výzkum. Tato analýza byla provedena společně s analýzou dat na OSPODu.

3.2 Charakteristika souboru

Výběrovým souborem byly děti II. stupně základních škol v Moravských Budějovicích a v nejbližším okolí. V daném mikroregionu existuje 8 základních škol, které splňovaly pro práci stanovený kvótní výběr (existence II. stupně na vybraných základních školách). Aby byl výzkum validní, probíhal na všech osmi základních školách v mikroregionu Moravskobudějovicka. Vybrané ZŠ navštěvovalo ve školním roce 2005/2006 2.272 žáků, z toho II. stupeň navštěvovalo 1.267 žáků. II. stupeň byl pro výzkum vybrán z důvodu rizikovějšího věku žáků. Jednotlivé ZŠ byly pojmenovány písmeny A, B, C, D, E, F, G, H pro utajení informací. Z 8 ZŠ je 5 městských (ZŠ A, B, C, G, H) a 3 vesnické (ZŠ D, E, F). Data byla vnesena do grafů i tabulek. Grafy jsou vyjádřeny v procentech, tabulky jsou v absolutních číslech. Tabulky jsou umístěny v přílohách.

4. Výsledky

4.1 Vyhodnocení řízených rozhovorů s řediteli a výchovnými poradci základních škol v mikroregionu Moravskobudějovicka

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A

Řízený rozhovor s ředitelem ZŠ A

Řízený rozhovor s ředitelem ZŠ A se týkal zmapování nabídky volnočasových aktivit (dále jen VČA) nabízených dětem II. stupně ZŠ A ve školním roce 2005/2006.

Na otázku 1 „*Kolik dětí navštěvovalo Vaši základní školu (dále jen ZŠ) ve školním roce 2005/2006?*“ jsem získala následující odpověď: ZŠ A ve školním roce 2005/2006 navštěvovalo celkem 479 žáků.

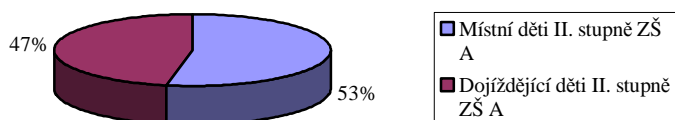
Na otázku 2 „*Kolik dětí navštěvovalo II. stupeň ZŠ?*“ jsem dostala následující odpověď: II. stupeň ZŠ A navštěvovalo ve školním roce 2005/2006 256 žáků.

Na otázku 3 „*Kolik dětí, které chodily na II. stupeň ZŠ, bylo místních?*“ odpověděl tázaný pan ředitel takto: Z dětí, které navštěvovaly II. stupeň ZŠ, bylo 136 místních.

Na otázku 4 „*Kolik dětí, které chodily na II. stupeň ZŠ, do Vaší školy dojíždělo?*“ jsem dostala následující odpověď: Z dětí, které navštěvovaly II. stupeň ZŠ, bylo 120 dojíždějících.

Z celkového počtu 256 dětí II. stupně ZŠ A (100%) bylo 136 respondentů (53%) místních a 120 respondentů (47%) do ZŠ A dojíždělo. (graf 1)

Graf 1: Děti II. stupně ZŠ A (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají VČA bez letních prázdnin:

Na otázku 5 „*Jaké VČA nabízela Vaše škola dětem na II. stupni ZŠ bez letních prázdnin?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ A nabízela pro děti na II. stupni následující VČA: florbal I, florbal II, stolní tenis, aerobik, futsal, keramika I, keramika II, divadlo, dramatický kroužek, lezečství, košíková, míčové hry, informatika, kytara.

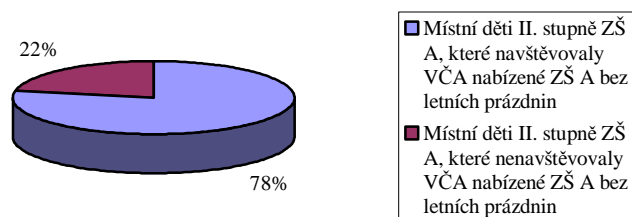
Na otázku 6 „*Kolik VČA nabízela Vaše škola dětem na II. stupni ZŠ?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ A nabízela ve školním roce 2005/2006 dětem II. stupně 14 VČA.

Na otázku 7 „*Kolik dětí II. stupně navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA bez letních prázdnin?*“ pan ředitel odpověděl takto: 125 dětí II. stupně navštěvovalo VČA nabízené naší školou.

Na otázku 8 „*Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo místních?*“ pan ředitel odpověděl takto: 106 dětí II. stupně, které navštěvovaly naší školou nabízené VČA, bylo místních.

Z celkového počtu 136 místních dětí II. stupně ZŠ A (100%) navštěvovalo 106 (78%) respondentů VČA nabízené ZŠ A a 30 respondentů (22%) nenavštěvovalo VČA nabízené ZŠ A ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 2)

Graf 2: Místní děti II. stupně ZŠ A (v %)

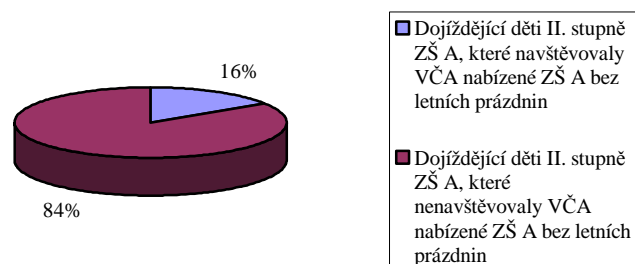

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 9 „*Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo dojíždějících?*“ jsem dostala následující odpověď: 19 dětí II. stupně, které navštěvovaly naší školou nabízené VČA, bylo dojíždějících.

Z celkového počtu 120 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ A (100%) navštěvovalo 19 respondentů (16%) VČA nabízené ZŠ A a 101 respondentů (84%) tyto aktivity nenavštěvovalo ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 3)

Graf 3: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ A (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 10 „V rámci jakého programu jste nabízeli VČA pro děti II. stupně ZŠ?“ tázaný pan ředitel odpověděl: VČA, které nabízela naše škola, byly realizovány prostřednictvím školního klubu.

Následující otázky se týkají VČA během letních prázdnin:

Na otázku 11 „Jaké VČA nabízela Vaše škola dětem II. stupně ZŠ během letních prázdnin?“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ A nabízela během letních prázdnin jedinou VČA a to letní tábor.

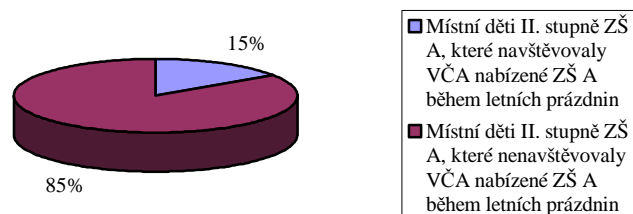
Na otázku 12 „Kolik VČA nabízela Vaše škola dětem II. stupně ZŠ?“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ A nabízela během letních prázdnin 1 VČA.

Na otázku 13 „Kolik dětí II. stupně navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA během letních prázdnin?“ jsem získala následující odpověď: 30 dětí II. stupně navštívilo naší školou nabízenou VČA během letních prázdnin.

Na otázku 14 „Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo místních?“ pan ředitel odpověděl takto: Z dětí, které navštívily VČA během letních prázdnin, bylo 21 místních.

Z celkového počtu 136 místních dětí II. stupně ZŠ A (100%) navštívilo 21 respondentů (15%) VČA nabízené ZŠ A a 115 respondentů (85%) nenavštívilo VČA nabízené ZŠ A během letních prázdnin. (graf 4)

Graf 4: Místní děti II. stupně ZŠ A (v %)

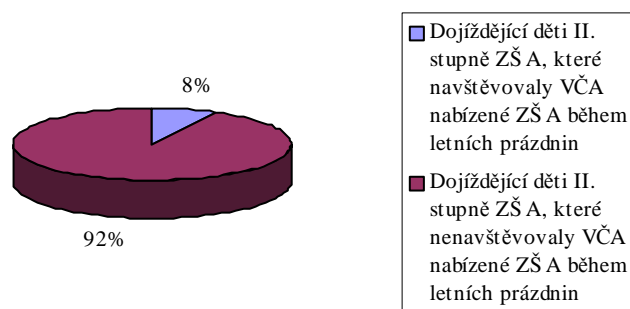

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 15 „Kolik dětí II. stupně, které navštívily Vaší školou nabízené VČA, bylo dojíždějících?“ pan ředitel odpověděl následovně: Z dětí, které navštívily VČA během letních prázdnin, bylo 9 dojíždějících.

Z celkového počtu 120 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ A (100%) navštívilo 9 respondentů (8%) VČA nabízené ZŠ A a 111 respondentů (92%) tyto aktivity nenavštívilo během letních prázdnin. (graf 5)

Graf 5: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ A (v%)

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 16 „V rámci jakého programu jste nabízeli VČA pro děti II. stupně ZŠ?“ jsem dostala následující odpověď: VČA, kterou škola nabízela během letních prázdnin, byla realizována v rámci školního klubu.

Následující otázky jsou už obecné:

Na otázku 17 „*Kolik hodin týdně Vaše škola nabízela VČA dětem II. stupně ZŠ?*“ odpověděl pan ředitel takto: VČA jsme se věnovali 36 hodin týdně.

Na otázku 18 „*Do kolika hodin navazovaly Vaší školou nabízené VČA na výuku dětí II. stupně ZŠ?*“ odpověděl pan ředitel takto: VČA nabízené naší školou navazovaly maximálně do jedné hodiny po vyučování dětí II. stupně.

Na otázku 19 „*Kdo vedl VČA nabízené Vaší školou?*“ pan ředitel reagoval následovně: VČA nabízené naší školou vedli jednak pedagogové, ale také externí odborní pracovníci.

Na otázku 20 „*Jaké prostory jste využili pro realizaci VČA?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ A využívala tyto prostory pro realizaci VČA: tělocvičny, odborné učebny, hřiště, zimní stadion, keramickou dílnu, počítačovou učebnu.

Na otázku 21 „*Měli jste technické vybavení, které VČA podporovalo?*“ odpověděl dotazovaný pan ředitel takto: Ano, využívali jsme mantinely, pinpongové stoly, hudební aparatury, hokejky, hrnčířský kruh, kulisy, vypalovací pec, počítače, internet.

Na otázku 22 „*Myslíte si, že nabídka VČA Vaší školou byla pro děti na II. stupni ZŠ?*“ odpověděl pan ředitel následovně: „Myslím si, že nabídka VČA naší školou byla pro děti na II. stupni dostačující.“

Na otázku 23 „*Myslíte si, že se rodiče starali o volný čas svých dětí?*“ pan ředitel odpověděl ano a svoji odpověď následovně odůvodnil. Podle pana ředitele záleží na rodině, každá rodina je individuální. Další slova pana ředitele jsou „Drtivá většina rodičů se zajímá o dění dětí ve volném čase.“

Řízený rozhovor s výchovným poradcem ZŠ A

Řízený rozhovor s výchovným poradcem ZŠ A se týkal zmapování sociálně patologických jevů (dále jen SPJ) na II. stupni ZŠ A ve školním roce 2005/2006.

Na otázku 1 „*Kolik SPJ se vyskytlo na Vaší škole za školní rok 2005/2006?*“ odpověděl výchovný poradce následovně: Na naší škole se během školního roku 2005/2006 vyskytly 2 SPJ.

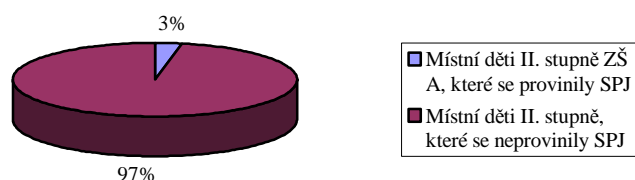
Na otázku 2 „*U kolika dětí II. stupně se vyskytly SPJ za školní rok 2005/2006?*“ jsem dostala následující odpověď: U 4 dětí na II. stupni se za školní rok vyskytly SPJ.

Na otázku 3 „Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?“ jsem dostala následující odpověď: Děti II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, byly 4 místní.

Z celkového počtu 136 místních dětí II. stupně ZŠ A (100%) se 4 respondenti (3%) provinili sociálně patologickým chováním, zatímco u 132 respondentů (97%) se žádné SPJ nevyskytly. (graf 6)

Graf 6: Místní děti II. stupně ZŠ A (v %)

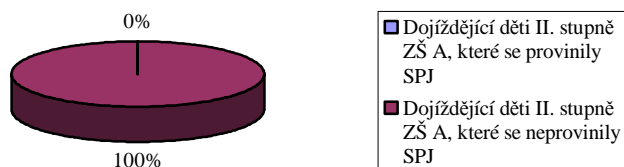

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 4 „Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?“ odpověděl výchovný poradce následovně: U dojíždějících dětí II. stupně se žádné SPJ nevyskytly.

Z celkového počtu 120 dětí II. stupně ZŠ A (100%), které do školy dojížděly, se žádný respondent neprovinil sociálně patologickým chováním (100%). (graf 7)

Graf 7: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ A (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají SPJ bez letních prázdnin:

Na otázku 5 „*Kolik SPJ se vyskytlo na II. stupni ZŠ za školní rok 2005/2006 bez letních prázdnin?*“ odpověděl tázaný výchovný poradce takto: Na naší škole se během školního roku 2005/2006 bez letních prázdnin vyskytly 2 SPJ.

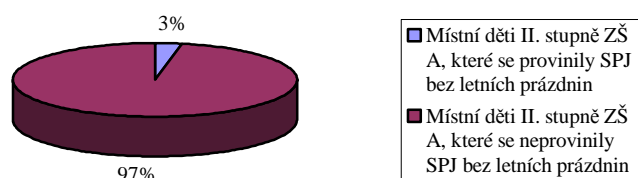
Na otázku 6 „*O jaké SPJ se jednalo?*“ odpověděl výchovný poradce takto: Jednalo se o slovní šikanu a záškoláctví.

Na otázku 7 „*Jaká byla četnost těchto jednotlivých SPJ?*“ jsem dostala následující odpověď: Slovní šikana se vyskytla u jednoho žáka, zatímco záškoláctví se vyskytlo ve třech případech.

Na otázku 8 „*U kolika dětí II. stupně se tyto SPJ vyskytly?*“ odpověděl výchovný poradce následovně: U 4 dětí II. stupně se vyskytly SPJ.

Na otázku 9 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?*“ jsem dostala následující odpověď: Děti II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, byly 4 místní. Z celkového počtu 136 místních dětí II. stupně ZŠ A (100%) se patologickým chováním provinili 4 respondenti (3%) a 132 respondentů (97%) se tímto chováním neprojevilo ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 8)

Graf 8: Místní děti II. stupně ZŠ A

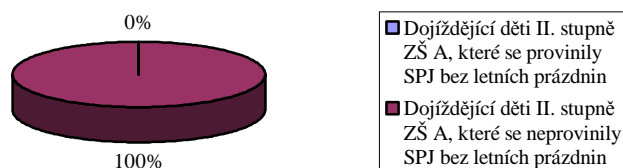

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 10 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?*“ odpověděl výchovný poradce následovně: U dětí II. stupně, které do školy dojížděly, se žádné SPJ nevyskytly.

Z celkového počtu 120 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ A (100%) se žádný respondent (100%) neprojevil sociálně patologickým chováním ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 9)

Graf 9: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ A (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají SPJ během letních prázdnin:

Na otázku 11 „*Kolik SPJ se vyskytlo na II. stupni ZŠ za školní rok 2005/2006 během letních prázdnin ?*“ odpověděl tázaný výchovný poradce takto: Na naší škole se během letních prázdnin nevyskytly žádné SPJ.

Na otázku 12 „*O jaké SPJ se jednalo?*“

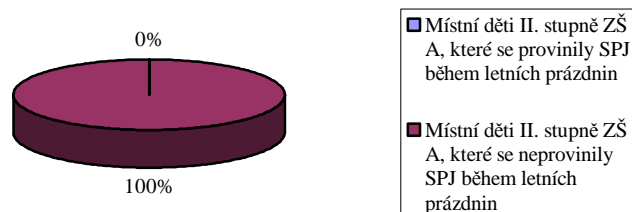
Na otázku 13 „*Jaká byla četnost těchto jednotlivých SPJ?*“

Na otázku 14 „*U kolika dětí II. stupně se tyto SPJ vyskytly?*“

Na otázku 15 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?*“ výchovný poradce neodpovídal, jelikož se na ZŠ A žádné SPJ během letních prázdnin nevyskytly.

Z celkového počtu 136 místních dětí II. stupně ZŠ A (100%) se sociálně patologickým chováním neprojevil žádný respondent (100%) během letních prázdnin. (graf 10)

Graf 10: Místní děti II. stupně ZŠ A (v %)

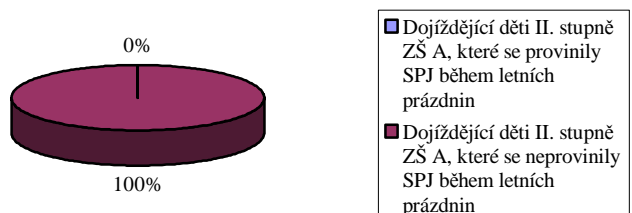

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 16 „Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?“ výchovný poradce neodpovídal, jelikož se na ZŠ A žádné SPJ nevyskytly během letních prázdnin.

Z celkového počtu 120 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ A (100%) se žádný respondent (100%) neprojevil patologickým chováním během letních prázdnin. (graf 11)

Graf 11: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ A (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

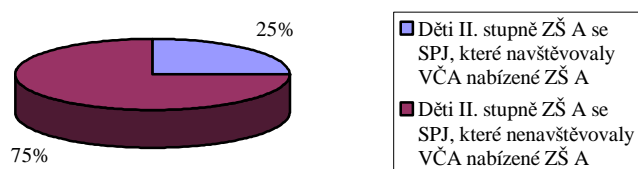
Následující otázky jsou už obecné:

Na otázku 17 „Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA?“ odpověděl tázaný výchovný poradce následovně: VČA nabízené naší školou navštěvovalo pouze jedno dítě, u kterého se vyskytly SPJ.

Na otázku 18 „Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, nenavštěvovalo Vaší školou nabízené VČA?“ odpověděl výchovný poradce takto: Tři žáci, u kterých se vyskytly SPJ bohužel nenavštěvovali naší školou nabízené VČA.

Z celkového počtu 4 dětí II. stupně ZŠ A (100%), které se provinily sociálně patologických chování, 1 respondent (25%) navštěvoval VČA nabízené ZŠ A a 3 respondenti (75%) tyto VČA nenavštěvovali. (graf 12)

Graf 12: Děti II. stupně ZŠ A se SPJ, které navštěvovaly/nenavštěvovaly VČA nabízené ZŠ A (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 19 „Myslíte si, že riziko vzniku SPJ se snižuje, pokud děti navštěvují VČA nabízené ZŠ?“ odpověděl výchovný poradce ano a vysvětlil to následovně: „Nejdůležitější je, aby rodiče zajímalo, jak jejich dítě tráví své volno a hlavně s jakými kamarády. Pokud své dítě vedou k tomu, aby mělo nějaký koníček nebo chodilo do nějakého zájmového kroužku, určitě se toto riziko minimalizuje.“

Na otázku 20 „Myslíte si, že se rodiče zajímají o trávení volného času svých dětí?“ odpověděl výchovný poradce ano a své tvrzení odůvodnil takto: „Jak kteří. Tam, kde rodina funguje „normálně“, jsou rodiče schopni si se svým dítětem popovídat o tom, co dělá ve volném čase a sledují i jeho chování. Toto by ale mělo být odmalička, ne až je nějaký průšvih.“

Na otázku 21 „Jste vy, jako výchovný poradce, v kontaktu s orgánem sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD)?“ odpověděl výchovný poradce ano.

Na otázku 22 „V čem spočívá Vaše spolupráce s OSPODem?“ výchovný poradce sdělil, že s OSPODem pracuje v případě záškoláctví, které hlásí při delší nepřítomnosti žáka ve škole (po 2 dnech). Výchovný poradce pracuje s OSPODem i v jiných

případech, kdy společně konzultují vyskytnuté problémy a navzájem se radí o jejich nápravě nebo o pomoci.

Na otázku 23 „*Jste také v kontaktu s Policií ČR?*“ výchovný poradce odpověděl, že je v kontaktu s Policií ČR.

Na otázku 24 „*V čem spočívá Vaše spolupráce s Policií ČR?*“ odpověděl výchovný poradce takto: „Se staršími ročníky jsme se zúčastnili branného závodu „Mladý ochránce zákona“, který byl zaměřen na minimalizaci SPJ. Dále pokud potřebujeme poradit, můžeme se kdykoli obrátit na Policii ČR o to buď na obvodní oddělení a nebo přímo na kriminální službu pro mladistvé.“

ZÁKLADNÍ ŠKOLA B

Řízený rozhovor s ředitelem ZŠ B

Řízený rozhovor s ředitelem ZŠ B se týkal zmapování nabídky volnočasových aktivit (dále jen VČA) nabízených dětem II. stupně ZŠ B ve školním roce 2005/2006.

Na otázku 1 „*Kolik dětí navštěvovalo Vaši základní školu (dále jen ZŠ) ve školním roce 2005/2006?*“ jsem získala následující odpověď: ZŠ B ve školním roce 2005/2006 navštěvovalo celkem 192 žáků.

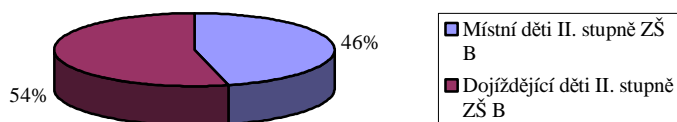
Na otázku 2 „*Kolik dětí navštěvovalo II. stupeň ZŠ?*“ jsem dostala následující odpověď: II. stupeň ZŠ B navštěvovalo ve školním roce 2005/2006 100 žáků.

Na otázku 3 „*Kolik dětí, které chodily na II. stupeň ZŠ, bylo místních?*“ odpověděl tázaný pan ředitel takto: Z dětí, které navštěvovaly II. stupeň ZŠ B, bylo 46 místních.

Na otázku 4 „*Kolik dětí, které chodily na II. stupeň ZŠ, do Vaší školy dojíždělo?*“ jsem dostala následující odpověď: Z dětí, které navštěvovaly II. stupeň ZŠ B, bylo 54 dojíždějících.

Z celkového počtu 100 dětí II. stupně ZŠ B (100%) bylo 46 respondentů místních (46%) a 54 respondentů (54%) do ZŠ B dojíždělo. (graf 13)

Graf 13 : Děti II. stupně ZŠ B (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají VČA bez letních prázdnin:

Na otázku 5 „*Jaké VČA nabízela Vaše škola dětem na II. stupni ZŠ bez letních prázdnin?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ B nabízela pro děti na II. stupni následující VČA: keramiku, volejbal, lezení na stěně, hra na kytaru, sborový zpěv, Internet Club, aerobik.

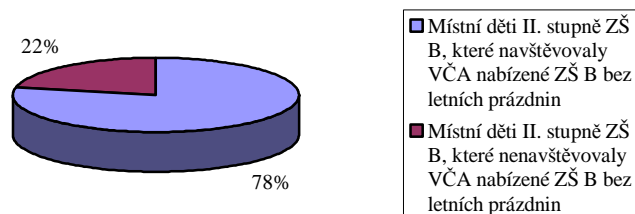
Na otázku 6 „*Kolik VČA nabízela Vaše škola dětem na II. stupni ZŠ?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ B nabízela ve školním roce 2005/2006 dětem II. stupně 7 VČA.

Na otázku 7 „*Kolik dětí II. stupně navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA bez letních prázdnin?*“ pan ředitel odpověděl takto: 80 dětí II. stupně navštěvovalo VČA nabízené naší školou.

Na otázku 8 „*Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo místních?*“ pan ředitel odpověděl takto: 36 dětí II. stupně, které navštěvovaly naší školou nabízené VČA, bylo místních.

Z celkového počtu 46 místních dětí II. stupně ZŠ B (100%) se 36 respondentů (78%) účastnilo VČA nabízených ZŠ B a 10 respondentů (22%) se těchto aktivit neúčastnilo ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 14)

Graf 14: Místní děti II. stupně ZŠ B (v %)

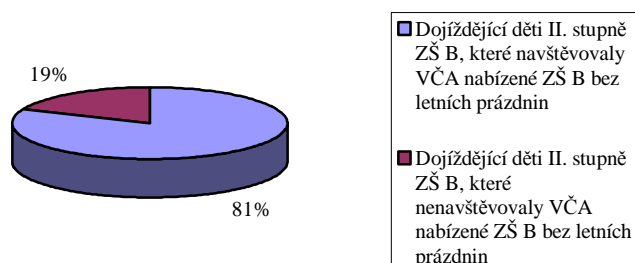

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 9 „Kolik dětí II. stupně, které navštívily Vaší školou nabízené VČA, bylo dojíždějících?“ jsem dostala následující odpověď: 44 dětí II. stupně, které navštívily naši školou nabízené VČA, bylo dojíždějících.

Z celkového počtu 54 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ B se 44 respondentů (81%) účastnilo nabízených VČA ZŠ B a 10 respondentů (19%) se těchto aktivit neúčastnilo ve školním bez letních prázdnin. (graf 15)

Graf 15: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ B (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 10 „V rámci jakého programu jste nabízeli VČA pro děti II. stupně ZŠ?“ tázaný pan ředitel odpověděl: VČA, které nabízela naše škola, byly realizovány prostřednictvím školních zájmových kroužků.

Následující otázky se týkají VČA během letních prázdnin:

Na otázku 11 „*Jaké VČA nabízela Vaše škola dětem II. stupně ZŠ během letních prázdnin?*“ mi pan ředitel odpověděl následovně: ZŠ B během letních prázdnin nenabízela žádné VČA pro děti II. stupně.

Na otázku 12 „*Kolik VČA nabízela Vaše škola dětem II. stupně ZŠ?*“

Na otázku 13 „*Kolik dětí II. stupně navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA během letních prázdnin?*“

Na otázku 14 „*Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo místních?*“

Na otázku 15 „*Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo dojíždějících?*“

Na otázku 16 „*V rámci jakého programu jste nabízeli VČA pro děti II. stupně ZŠ?*“ pan ředitel neodpovídal, jelikož ZŠ B během letních prázdnin nenabízela žádné VČA pro děti II. stupně.

Následující otázky jsou už obecné:

Na otázku 17 „*Kolik hodin týdně Vaše škola nabízela VČA dětem II. stupně ZŠ?*“ odpověděl pan ředitel takto: VČA jsme se věnovali 12 hodin týdně.

Na otázku 18 „*Do kolika hodin navazovaly Vaší školou nabízené VČA na výuku dětí II. stupně ZŠ?*“ odpověděl pan ředitel takto: VČA nabízené naší školou navazovaly do půl hodiny po vyučování dětí II. stupně.

Na otázku 19 „*Kdo vedl VČA nabízené Vaší školou?*“ pan ředitel reagoval následovně: VČA nabízené naší školou vedli pedagogové.

Na otázku 20 „*Jaké prostory jste využili pro realizaci VČA?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ B využívala tyto prostory pro realizaci VČA: tělocvičnu, odborné učebny, hřiště, keramickou dílnu, počítačovou učebnu.

Na otázku 21 „*Měli jste technické vybavení, které VČA podporovalo?*“ odpověděl dotazovaný pan ředitel takto: Ano, využívali jsme sportovní náčiní, vypalovací pec, počítače, internet, hudební nástroje.

Na otázku 22 „*Myslíte si, že nabídka VČA Vaší školou byla pro děti na II. stupni ZŠ?*“ odpověděl pan ředitel následovně: „Myslím si, že nabídka VČA naší školou byla pro děti na II. stupni dostačující.“

Na otázku 23 „*Myslíte si, že se rodiče starali o volný čas svých dětí?*“ pan ředitel odpověděl ne a svoji odpověď nijak neodůvodnil.

Řízený rozhovor s výchovným poradcem ZŠ B

Řízený rozhovor s výchovným poradcem ZŠ B se týkal zmapování sociálně patologických jevů (dále jen SPJ) na II. stupni ZŠ B ve školním roce 2005/2006.

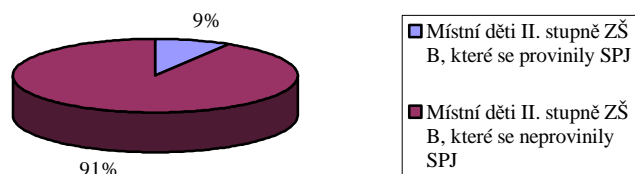
Na otázku 1 „*Kolik SPJ se vyskytlo na Vaší škole za školní rok 2005/2006?*“ odpověděl výchovný poradce následovně: Na naší škole se během školního roku 2005/2006 vyskytly 2 SPJ.

Na otázku 2 „*U kolika dětí II. stupně se vyskytly SPJ za školní rok 2005/2006?*“ jsem dostala následující odpověď: U 10 dětí na II. stupni se za daný školní rok vyskytly SPJ.

Na otázku 3 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?*“ jsem dostala následující odpověď: Děti II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, byly 4 místní.

Z celkového počtu 46 místních dětí II. stupně ZŠ B (100%) se patologickým chováním provinili 4 respondenti (9%) a 42 respondentů (91%) se tímto chováním neprovinilo. (graf 16)

Graf 16: Místní děti II. stupně ZŠ B (v %)

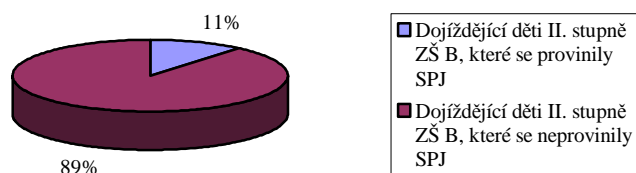

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 4 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?*“ odpověděl výchovný poradce následovně: U 6 dojíždějících dětí II. stupně se vyskytly SPJ.

Z celkového počtu 54 dojíždějících dětí na II. stupni ZŠ B (100%) se 6 respondentů (11%) provinilo patologických chováním a 48 respondentů (89%) se tímto chováním neprovinilo. (graf 17)

Graf 17: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ B (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají SPJ bez letních prázdnin:

Na otázku 5 „*Kolik SPJ se vyskytlo na II. stupni ZŠ za školní rok 2005/2006 bez letních prázdnin?*“ odpověděl tázaný výchovný poradce takto: Na naší škole se během školního roku 2005/2006 bez letních prázdnin vyskytly 2 SPJ.

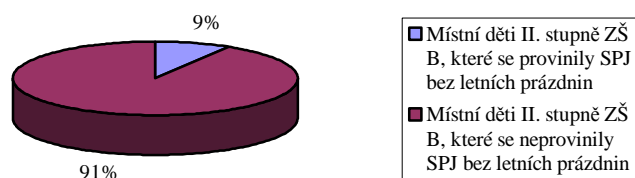
Na otázku 6 „*O jaké SPJ se jednalo?*“ odpověděl výchovný poradce takto: Jednalo se o šikanu a kouření.

Na otázku 7 „*Jaká byla četnost těchto jednotlivých SPJ?*“ jsem dostala následující odpověď: Šikana se vyskytla u tří žáků, zatímco kouření se vyskytlo v sedmi případech.

Na otázku 8 „*U kolika dětí II. stupně se tyto SPJ vyskytly?*“ odpověděl výchovný poradce následovně: U 10 dětí II. stupně se vyskytly SPJ.

Na otázku 9 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?*“ jsem dostala následující odpověď: Děti II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, byly 4 místní. Z celkového počtu 46 místních dětí II. stupně ZŠ B (100%) se patologickým chováním projeví 4 respondenti (9%) a 40 respondentů (91%) se tímto chováním neprovinilo ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 18)

Graf 18: Místní děti II. stupně ZŠ B (v %)

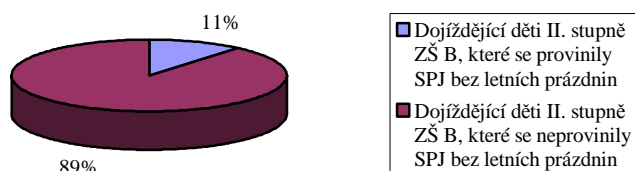

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 10 „Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?“ odpověděl výchovný poradce následovně: U 6 dětí II. stupně, které do školy dojížděly, se vyskytly SPJ.

Z celkového počtu 54 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ B (100%) se patologickým chováním provinilo 6 respondentů (11%) a 48 respondentů (89%) se tímto chováním neprovinilo ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 19)

Graf 19: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ B (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají SPJ během letních prázdnin:

Na otázku 11 „Kolik SPJ se vyskytlo na II. stupni ZŠ za školní rok 2005/2006 během letních prázdnin?“ odpověděl tázaný výchovný poradce takto: Na naší škole se během letních prázdnin nevyskytly žádné SPJ.

Na otázku 12 „O jaké SPJ se jednalo?“

Na otázku 13 „*Jaká byla četnost těchto jednotlivých SPJ?*“

Na otázku 14 „*U kolika dětí II. stupně se tyto SPJ vyskytly?*“

Na otázku 15 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?*“

Na otázku 16 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?*“ výchovný poradce neodpovídal, jelikož se během letních prázdnin žádné SPJ u dětí na II. stupni ZŠ B nevyskytly.

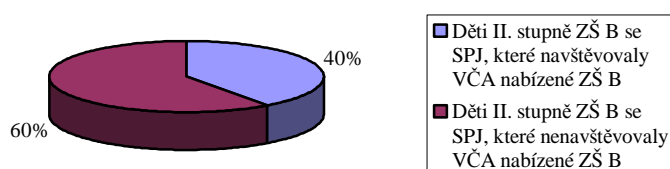
Následující otázky jsou už obecné:

Na otázku 17 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA?*“ odpověděl tázaný výchovný poradce následovně: VČA nabízené naší školou navštěvovaly 4 děti, u kterých se vyskytly SPJ.

Na otázku 18 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, nenavštěvovalo Vaší školou nabízené VČA?*“ odpověděl výchovný poradce takto: 6 žáků, u kterých se vyskytly SPJ, bohužel nenavštěvovali naší školou nabízené VČA.

Z celkového počtu 10 dětí II. stupně ZŠ B (100%), které se provinily sociálně patologických chováním, 4 respondenti (40%) navštěvovali VČA nabízené ZŠ B a 6 respondentů (60%) tyto VČA nenavštěvovalo. (graf 20)

Graf 20: Děti II. stupně ZŠ B se SPJ, které navštěvovaly/nenavštěvovaly VČA nabízené ZŠ B (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 19 „*Myslíte si, že riziko vzniku SPJ se snižuje, pokud děti navštěvují VČA nabízené ZŠ?*“ odpověděl výchovný poradce ano a vysvětlil to následovně: „Ze zkušenosti mohu tvrdit, že děti, které se zapojují nejen do aktivit nabízených školou, ale mají i zájem dozvídat se a poznávat něco nového, se tyto patologické jevy vyskytují ojediněle.“

Na otázku 20 „*Myslíte si, že se rodiče zajímají o trávení volného času svých dětí?*“ odpověděl výchovný poradce ano a své tvrzení odůvodnil takto: „Podle mé zkušenosti si dovolím konstatovat, že rodiče se zajímají o trávení volného času svých dětí jen částečně a to ještě jen někteří.“

Na otázku 21 „*Jste vy, jako výchovný poradce, v kontaktu s orgánem sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD)?*“ odpověděl výchovný poradce ano.

Na otázku 22 „*V čem spočívá Vaše spolupráce s OSPODem?*“ výchovný poradce sdělil, že s OSPODem pracuje v případě zanedbání povinné rodičovské péče.

Na otázku 23 „*Jste také v kontaktu s Policií ČR?*“ výchovný poradce odpověděl, že je v kontaktu s Policií ČR.

Na otázku 24 „*V čem spočívá Vaše spolupráce s Policií ČR?*“ odpověděl výchovný poradce takto: „S Policií ČR jsme v kontaktu při vyšetřování přestupků.“

ZÁKLADNÍ ŠKOLA C

Řízený rozhovor s ředitelem ZŠ C

Řízený rozhovor s ředitelem ZŠ C se týkal zmapování nabídky volnočasových aktivit (dále jen VČA) nabízených dětem II. stupně ZŠ C ve školním roce 2005/2006.

Na otázku 1 „*Kolik dětí navštěvovalo Vaši základní školu (dále jen ZŠ) ve školním roce 2005/2006?*“ jsem získala následující odpověď: ZŠ C ve školním roce 2005/2006 navštěvovalo celkem 628 žáků.

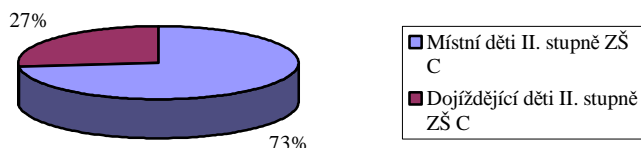
Na otázku 2 „*Kolik dětí navštěvovalo II. stupeň ZŠ?*“ jsem dostala následující odpověď: II. stupeň ZŠ C navštěvovalo ve školním roce 2005/2006 325 žáků.

Na otázku 3 „*Kolik dětí, které chodily na II. stupeň ZŠ, bylo místních?*“ odpověděl tázaný pan ředitel takto: Z dětí, které navštěvovaly II. stupeň ZŠ, bylo 238 místních.

Na otázku 4 „*Kolik dětí, které chodily na II. stupeň ZŠ, do Vaší školy dojíždělo?*“ jsem dostala následující odpověď: Z dětí, které navštěvovaly II. stupeň ZŠ, bylo 87 dojíždějících.

Z celkového počtu 325 dětí II. stupně ZŠ C (100%) bylo 238 respondentů (73%) místních a 87 respondentů (27%) do ZŠ C dojíždělo. (graf 21)

Graf 21: Děti II. stupně ZŠ C (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají VČA bez letních prázdnin:

Na otázku 5 „*Jaké VČA nabízela Vaše škola dětem na II. stupni ZŠ bez letních prázdnin?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ C nabízela pro děti na II. stupni následující VČA: aerobik, angličtina, basketbal, cvičení-ženy, dívčí klub, dívčí klub-korálkování, Dupáček, flétna, florbal, hasiči, kalanetika, karate, keramika, logopedie, Matýsek, mažoretky, miniflorbal, němčina, pletení, posilování, rybáři, sólový zpěv, štěteček, turistický kroužek, varhany, vaření, všeználek, vyšívání.

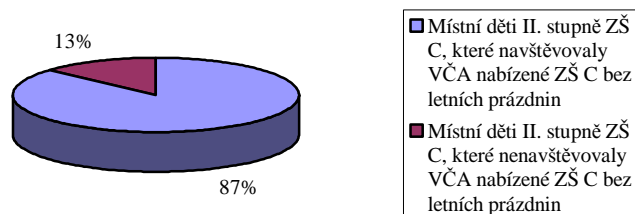
Na otázku 6 „*Kolik VČA nabízela Vaše škola dětem na II. stupni ZŠ?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ C nabízela ve školním roce 2005/2006 dětem II. stupně 28 VČA.

Na otázku 7 „*Kolik dětí II. stupně navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA bez letních prázdnin?*“ pan ředitel odpověděl takto: 238 dětí II. stupně navštěvovalo VČA nabízené naší školou.

Na otázku 8 „*Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo místních?*“ pan ředitel odpověděl takto: 206 dětí II. stupně, které navštěvovaly naší školou nabízené VČA, bylo místních.

Z celkového počtu 238 místních dětí II. stupně ZŠ C (100%) navštěvovalo 206 respondentů (87%) VČA nabízené ZŠ C a 32 respondentů (13%) nenavštěvovalo VČA nabízené ZŠ C ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 22)

Graf 22: Místní děti II. stupně ZŠ C (v %)

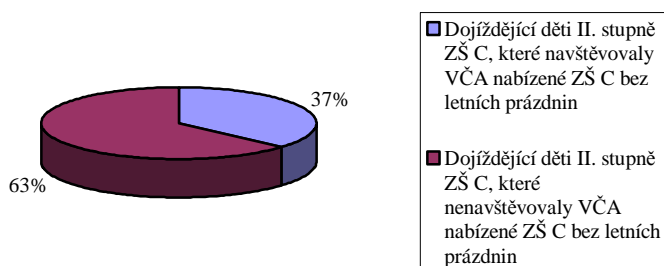

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 9 „Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo dojíždějících?“ jsem dostala následující odpověď: 32 dětí II. stupně, které navštěvovaly naší školou nabízené VČA, bylo dojíždějících.

Z celkového počtu 87 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ C (100%) navštěvovalo 32 respondentů (37%) VČA nabízené ZŠ C a 55 respondentů (63%) tyto aktivity nenavštěvovalo ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 23)

Graf 23: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ C (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 10 „V rámci jakého programu jste nabízeli VČA pro děti II. stupně ZŠ?“ tázaný pan ředitel odpověděl: VČA, které nabízela naše škola, byly realizovány prostřednictvím střediska pro volný čas.

Následující otázky se týkají VČA během letních prázdnin:

Na otázku 11 „*Jaké VČA nabízela Vaše škola dětem II. stupně ZŠ během letních prázdnin?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ C nabízela během letních prázdnin letní tábory, cyklistické a turistické víkendy, soustředění kroužků.

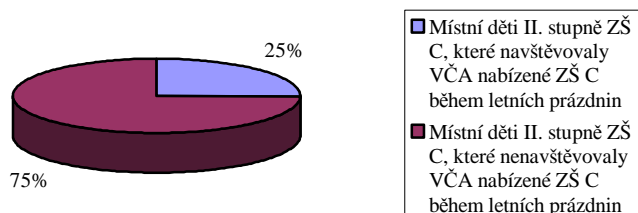
Na otázku 12 „*Kolik VČA nabízela Vaše škola dětem II. stupně ZŠ?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ C nabízela během letních prázdnin 5 VČA.

Na otázku 13 „*Kolik dětí II. stupně navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA během letních prázdnin?*“ jsem získala následující odpověď: 75 dětí II. stupně navštívilo naší školou nabízené VČA během letních prázdnin.

Na otázku 14 „*Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo místních?*“ pan ředitel odpověděl takto: Z dětí, které navštívily VČA během letních prázdnin, bylo 60 místních.

Z celkového počtu 238 místních dětí II. stupně ZŠ C (100%) navštívilo 60 respondentů (25%) VČA nabízené ZŠ C a 178 respondentů (75%) tyto VČA nenavštívilo během letních prázdnin. (graf 24)

Graf 24: Místní děti II. stupně ZŠ C (v %)

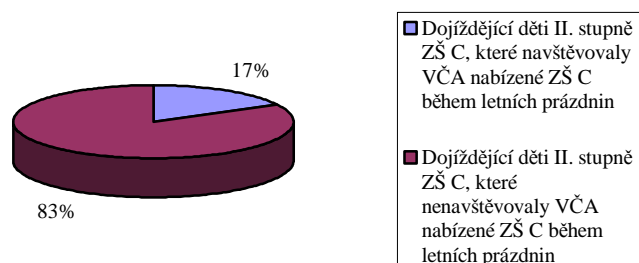

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 15 „*Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo dojíždějících?*“ pan ředitel odpověděl následovně: Z dětí, které navštívily VČA během letních prázdnin, bylo 15 dojíždějících.

Z celkového počtu 87 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ C (100%) navštívilo 15 respondentů (17%) VČA nabízené ZŠ C a 72 respondentů (83%) tyto aktivity nenavštívilo během letních prázdnin. (graf 25)

Graf 25: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ C (v%)

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 16 „V rámci jakého programu jste nabízeli VČA pro děti II. stupně ZŠ?“ jsem dostala následující odpověď: VČA, které ZŠ C nabízela během letních prázdnin, byly realizovány v rámci střediska pro volný čas.

Následující otázky jsou už obecné:

Na otázku 17 „Kolik hodin týdně Vaše škola nabízela VČA dětem II. stupně ZŠ?“ odpověděl pan ředitel takto: VČA jsme se věnovali 30 hodin týdně.

Na otázku 18 „Do kolika hodin navazovaly Vaší školou nabízené VČA na výuku dětí II. stupně ZŠ?“ odpověděl pan ředitel takto: VČA, které nabízí pro naše děti II. stupně středisko pro volný čas, navazovaly maximálně do jedné hodiny po vyučování.

Na otázku 19 „Kdo vedl VČA nabízené Vaší školou?“ pan ředitel reagoval následovně: VČA, které nabízí středisko pro volný čas našim dětem, byly vedeny jednak pedagogy a externími odbornými pracovníky, ale i Policií ČR.

Na otázku 20 „Jaké prostory jste využili pro realizaci VČA?“ jsem dostala následující odpověď: Středisko pro volný čas, které nabízí VČA pro naše děti II. stupně, využívalo tyto prostory: tělocvičnu ZŠ C, odborné učebny ZŠ C, keramickou dílnu, prostory střediska pro volný čas, táborovou základnu na Zvůli.

Na otázku 21 „Měli jste technické vybavení, které VČA podporovalo?“ odpověděl dotazovaný pan ředitel takto: Ano, využívali jsme vypalovací pec, hrncířský kruh, sportovní náradí, kuchyňské náčiní, učebnice.

Na otázku 22 „*Myslíte si, že nabídka VČA Vaší školou byla pro děti na II. stupni ZŠ?*“ odpověděl pan ředitel následovně: „Myslím si, že nabídka VČA naší školou byla pro děti na II. stupni dostačující.“

Na otázku 23 „*Myslíte si, že se rodiče starali o volný čas svých dětí?*“ pan ředitel odpověděl následovně: „O volný čas svých dětí se starají jak kteří rodiče, ale myslím si, že většina rodičů se stará.“

Řízený rozhovor s výchovným poradcem ZŠ C

Řízený rozhovor s výchovným poradcem ZŠ C se týkal zmapování sociálně patologických jevů (dále jen SPJ) na II. stupni ZŠ C ve školním roce 2005/2006.

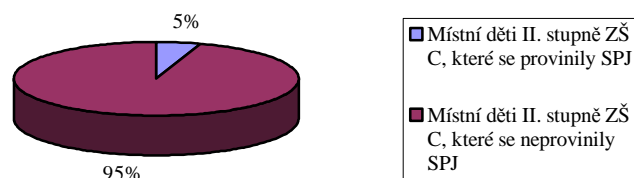
Na otázku 1 „*Kolik SPJ se vyskytlo na Vaší škole za školní rok 2005/2006?*“ odpověděl výchovný poradce následovně: Na naší škole se během školního roku 2005/2006 vyskytlo 5 SPJ.

Na otázku 2 „*U kolika dětí II. stupně se vyskytly SPJ za školní rok 2005/2006?*“ jsem dostala následující odpověď: U 15 dětí na II. stupni se za daný školní rok vyskytly SPJ.

Na otázku 3 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?*“ jsem dostala následující odpověď: Děti II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo 12 místních.

Z celkového počtu 238 místních dětí II. stupně ZŠ C (100%) se 12 respondentů (5%) provinilo patologickým chováním, zatímco u 226 respondentů (95%) se žádné SPJ nevyskytly. (graf 26)

Graf 26 : Místní děti II. stupně ZŠ C (v %)

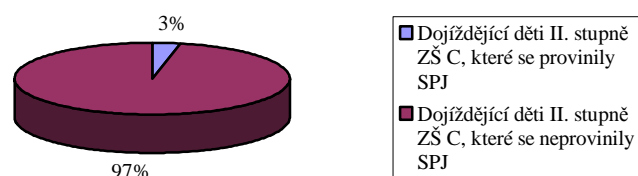

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 4 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?*“ odpověděl výchovný poradce následovně: U 3 dojíždějících dětí II. stupně se vyskytly SPJ.

Z celkového počtu 87 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ C (100%), které do ZŠ C dojížděly, se 3 respondenti (3%) provinili patologickým chováním, zatímco u 84 respondentů (97%) se žádné SPJ nevyskytly. (graf 27)

Graf 27: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ C (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají SPJ bez letních prázdnin:

Na otázku 5 „*Kolik SPJ se vyskytlo na II. stupni ZŠ za školní rok 2005/2006 bez letních prázdnin?*“ odpověděl tázaný výchovný poradce takto: Na naší škole se během školního roku 2005/2006 bez letních prázdnin vyskytlo 5 SPJ.

Na otázku 6 „*O jaké SPJ se jednalo?*“ odpověděl výchovný poradce takto: Jednalo se o šikanu, krádeže, záškoláctví, užívání návykových látek, kouření.

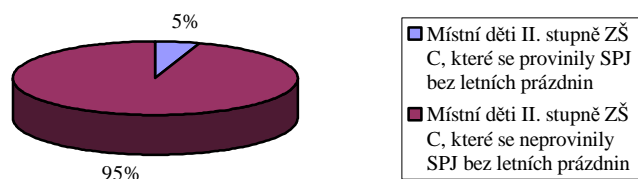
Na otázku 7 „*Jaká byla četnost těchto jednotlivých SPJ?*“ jsem dostala následující odpověď: Šikana se objevila třikrát, krádež sedmkrát, třikrát záškoláctví, jedenkrát užívání návykových látek a jedenkrát kouření.

Na otázku 8 „*U kolika dětí II. stupně se tyto SPJ vyskytly?*“ odpověděl výchovný poradce následovně: U 15 dětí II. stupně se vyskytly SPJ.

Na otázku 9 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?*“ jsem dostala následující odpověď: Děti II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo 12 místních.

Z celkového počtu 238 místních dětí II. stupně ZŠ C (100%) se patologickým chováním provinilo 12 respondentů (5%) a 226 respondentů (95%) se tímto chováním neprovinilo ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 28)

Graf 28: Místní děti II. stupně ZŠ C

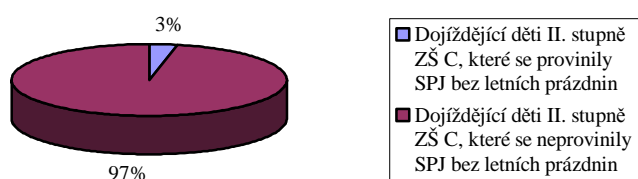

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 10 „Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?“ odpověděl výchovný poradce následovně: U 3 dětí II. stupně, které do školy dojížděly, se vyskytly SPJ.

Z celkového počtu 87 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ C (100%) se 3 respondenti (3%) provinili patologickým chováním a 84 respondentů (97%) se tímto chováním neprovinilo ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 29)

Graf 29: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ C (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají SPJ během letních prázdnin:

Na otázku 11 „*Kolik SPJ se vyskytlo na II. stupni ZŠ za školní rok 2005/2006 během letních prázdnin?*“ odpověděl tázaný výchovný poradce takto: Na naší škole se během letních prázdnin nevyskytly žádné SPJ.

Na otázku 12 „*O jaké SPJ se jednalo?*“

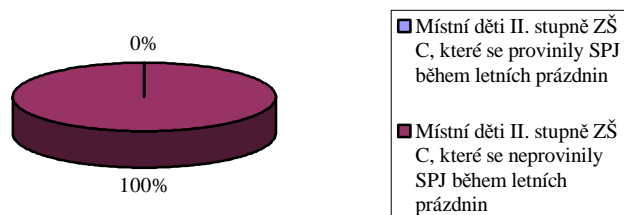
Na otázku 13 „*Jaká byla četnost těchto jednotlivých SPJ?*“

Na otázku 14 „*U kolika dětí II. stupně se tyto SPJ vyskytly?*“

Na otázku 15 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?*“ výchovný poradce neodpovídal, jelikož se na ZŠ C žádné SPJ během letních prázdnin nevyskytly.

Z celkového počtu 238 místních dětí II. stupně ZŠ C (100%) se žádný z respondentů neprovinil patologickým chováním během letních prázdnin. (graf 30)

Graf 30: Místní děti II. stupně ZŠ C (v %)

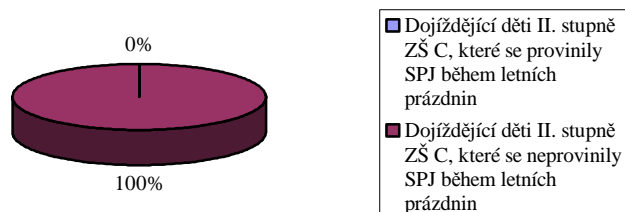

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 16 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?*“ výchovný poradce neodpovídal, jelikož se na ZŠ C žádné SPJ během letních prázdnin nevyskytly.

Z celkového počtu 87 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ C (100%) se u žádného z respondentů neobjevily SPJ během letních prázdnin. (graf 31)

Graf 31: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ C (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

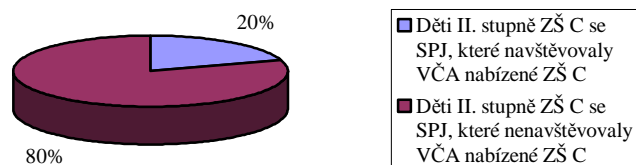
Následující otázky jsou už obecné:

Na otázku 17 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA?*“ odpověděl tázaný výchovný poradce následovně: VČA, které nabízí našim dětem II. stupně středisko pro volný čas, navštěvovaly tři děti, u kterých se vyskytly SPJ.

Na otázku 18 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, nenavštěvovalo Vaší školou nabízené VČA?*“ odpověděl výchovný poradce takto: U dvanácti dětí II. stupně, které nenavštěvovaly VČA nabízené prostřednictvím střediska pro volný čas, se vyskytly SPJ.

Z celkového počtu 15 dětí II. stupně ZŠ C (100%), které se provinily sociálně patologickým chováním, 3 respondenti (20%) navštěvovali VČA nabízené ZŠ C a 12 respondentů (80%) tyto VČA nenavštěvovalo. (graf 32)

Graf 32: Děti II. stupně ZŠ C se SPJ, které navštěvovaly/nenavštěvovaly VČA nabízené ZŠ C (v %)

Zdroj. Vlastní výzkum

Na otázku 19 „*Myslíte si, že riziko vzniku SPJ se snižuje, pokud děti navštěvují VČA nabízené ZŠ?*“ odpověděl výchovný poradce ano a vysvětlil to následovně: „*Myslím si, že VČA různou měrou vyplňují volný čas dětí sociálně nezávadnou činností a některé aktivity vedou děti k toleranci vůči ostatním.*“

Na otázku 20 „*Myslíte si, že se rodiče zajímají o trávení volného času svých dětí?*“ odpověděl výchovný poradce ano a své tvrzení odůvodnil takto: „*U většiny dětí se rodiče zajímají o výběr kroužku. Rodiče se též zajímají o výsledky práce svých dětí.*“

Na otázku 21 „*Jste vy, jako výchovný poradce, v kontaktu s orgánem sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD)?*“ odpověděl výchovný poradce ano.

Na otázku 22 „*V čem spočívá Vaše spolupráce s OSPODem?*“ výchovný poradce sdělil, že s OSPODem pracuje v případě oznámení absence školní docházky, či při podezření na užívání návykových látek, či kouření.

Na otázku 23 „*Jste také v kontaktu s Policií ČR?*“ výchovný poradce odpověděl, že je v kontaktu s Policií ČR.

Na otázku 24 „*V čem spočívá Vaše spolupráce s Policií ČR?*“ odpověděl výchovný poradce takto: „*S Policií ČR spolupracujeme při vyšetřování přestupků a trestných činů, či při podání oznámení.*“

ZÁKLADNÍ ŠKOLA D

Řízený rozhovor s ředitelem ZŠ D

Řízený rozhovor s ředitelem ZŠ D se týkal zmapování nabídky volnočasových aktivit (dále jen VČA) nabízených dětem II. stupně ZŠ D ve školním roce 2005/2006.

Na otázku 1 „*Kolik dětí navštěvovalo Vaši základní školu (dále jen ZŠ) ve školním roce 2005/2006?*“ jsem získala následující odpověď: ZŠ D ve školním roce 2005/2006 navštěvovalo celkem 113 žáků.

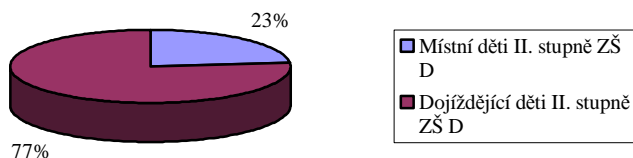
Na otázku 2 „*Kolik dětí navštěvovalo II. stupeň ZŠ?*“ jsem dostala následující odpověď: II. stupeň ZŠ D navštěvovalo ve školním roce 2005/2006 64 žáků.

Na otázku 3 „*Kolik dětí, které chodilo na II. stupeň ZŠ, bylo místních?*“ odpověděl tázaný pan ředitel takto: Z dětí, které navštěvovaly II. stupeň ZŠ, bylo 15 místních.

Na otázku 4 „*Kolik dětí, které chodily na II. stupeň ZŠ, do Vaší školy dojíždělo?*“ jsem dostala následující odpověď: Z dětí, které navštěvovaly II. stupeň ZŠ, bylo 49 dojíždějících.

Z celkového počtu 64 dětí na II. stupni ZŠ D (100%) bylo 15 respondentů místních (23%) a 49 respondentů (77%) do ZŠ D dojíždělo. (graf 33)

Graf 33: Děti II. stupně ZŠ D (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají VČA bez letních prázdnin:

Na otázku 5 „*Jaké VČA nabízela Vaše škola dětem na II. stupni ZŠ bez letních prázdnin?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ D nabízela pro děti na II. stupni následující VČA: výtvarný kroužek, počítačový kroužek, šachový kroužek, loutkový a divadelní kroužek, rybářský kroužek, základy angličtiny, tvorba web stránek, aerobik.

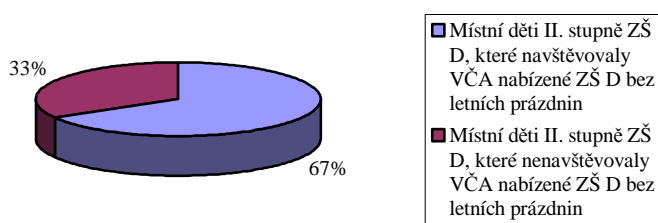
Na otázku 6 „*Kolik VČA nabízela Vaše škola dětem na II. stupni ZŠ?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ D nabízela ve školním roce 2005/2006 dětem II. stupně asi 8 kroužků.

Na otázku 7 „Kolik dětí II. stupně navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA bez letních prázdnin?“ pan ředitel odpověděl takto: 40 dětí II. stupně navštěvovalo VČA nabízené naší školou.

Na otázku 8 „Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo místních?“ pan ředitel odpověděl takto: 10 dětí II. stupně, které navštěvovaly naši školou nabízené VČA, bylo místních.

Z celkového počtu 15 místních dětí II. stupně ZŠ D (100%) navštěvovalo 10 respondentů (67%) VČA nabízené ZŠ D a 5 respondentů (33%) tyto VČA nabízené ZŠ D ve školním roce bez letních prázdnin nenavštěvovalo. (graf 34)

Graf 34: Místní děti II. stupně ZŠ D (v %)

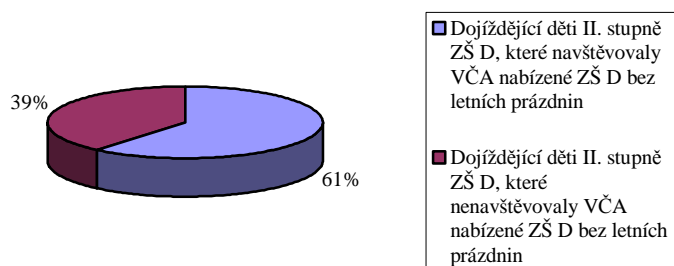

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 9 „Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo dojíždějících?“ jsem dostala následující odpověď: 30 dětí II. stupně, které navštěvovaly naši školou nabízené VČA, bylo dojíždějících.

Z celkového počtu 49 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ D (100%) navštěvovalo 30 respondentů (61%) VČA nabízené ZŠ D a 19 respondentů (39%) tyto aktivity nenavštěvovalo ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 35)

Graf 35: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ D (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 10 „*V rámci jakého programu jste nabízeli VČA pro děti II. stupně ZŠ?*“ tázaný pan ředitel odpověděl: VČA, které nabízela naše škola, byly realizovány z vlastní iniciativy školy v pořádání školních zájmových kroužků.

Následující otázky se týkají VČA během letních prázdnin:

Na otázku 11 „*Jaké VČA nabízela Vaše škola dětem II. stupně ZŠ během letních prázdnin?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ D během letních prázdnin nenabízela žádné VČA pro děti II. stupně.

Na otázku 12 „*Kolik VČA nabízela Vaše škola dětem II. stupně ZŠ?*“

Na otázku 13 „*Kolik dětí II. stupně navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA během letních prázdnin?*“

Na otázku 14 „*Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo místních?*“

Na otázku 15 „*Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo dojíždějících?*“

Na otázku 16 „*V rámci jakého programu jste nabízeli VČA pro děti II. stupně ZŠ?*“ pan ředitel neodpovídal, jelikož ZŠ D během letních prázdnin nenabízela žádné VČA pro děti II. stupně.

Následující otázky jsou už obecné:

Na otázku 17 „*Kolik hodin týdně Vaše škola nabízela VČA dětem II. stupně ZŠ?*“ odpověděl pan ředitel takto: VČA jsme se věnovali 10 hodin týdně.

Na otázku 18 „*Do kolika hodin navazovaly Vaší školou nabízené VČA na výuku dětí II. stupně ZŠ?*“ odpověděl pan ředitel takto: VČA nabízené naší školou navazovaly do půl hodiny po vyučování dětí II. stupně.

Na otázku 19 „*Kdo vedl VČA nabízené Vaší školou?*“ pan ředitel reagoval následovně: VČA nabízené naší školou vedli jednak pedagogové, ale také rodiče.

Na otázku 20 „*Jaké prostory jste využili pro realizaci VČA?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ D využívala tyto prostory pro realizaci VČA: tělocvičnu, počítačovou učebnu, knihovnu, třídy.

Na otázku 21 „*Měli jste technické vybavení, které VČA podporovalo?*“ odpověděl dotazovaný pan ředitel takto: Ano, využívali jsme počítače, sportovní vybavení, technické zázemí, internet.

Na otázku 22 „*Myslíte si, že nabídka VČA Vaší školou byla pro děti na II. stupni ZŠ?*“ odpověděl pan ředitel následovně: „Myslím si, že nabídka VČA naší školou byla pro děti na II. stupni dostačující.“

Na otázku 23 „*Myslíte si, že se rodiče starali o volný čas svých dětí?*“ pan ředitel odpověděl ne a svoji odpověď následovně odůvodnil. „Rodiče nemají zájem o školu pořádané akce, nejsou ochotni se podílet, díky rodičům mají děti celkový nízký rozhled, rodiče s dětmi nikde nebyli, nic jim neukázali.“

Řízený rozhovor s výchovným poradcem ZŠ D

Řízený rozhovor s výchovným poradcem ZŠ D se týkal zmapování sociálně patologických jevů (dále jen SPJ) na II. stupni ZŠ D ve školním roce 2005/2006.

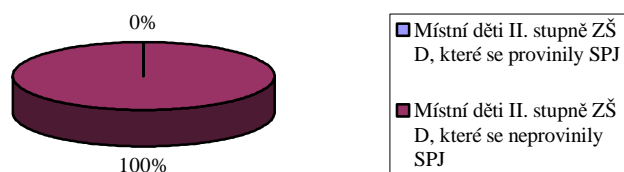
Na otázku 1 „*Kolik SPJ se vyskytlo na Vaší škole za školní rok 2005/2006?*“ odpověděl výchovný poradce následovně: Na naší škole se během školního roku 2005/2006 nevyskytly žádné SPJ.

Na otázku 2 „*U kolika dětí II. stupně se vyskytly SPJ za školní rok 2005/2006?*“

Na otázku 3 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?*“ výchovný poradce neodpovídal, jelikož se během školního roku žádné SPJ u dětí na II. stupni nevyskytly.

Z celkového počtu 15 místních dětí II. stupně ZŠ D (100%) se žádný respondent (100%) neprovinil sociálně patologickým chováním. (graf 36)

Graf 36: Místní děti II. stupně ZŠ D (v %)

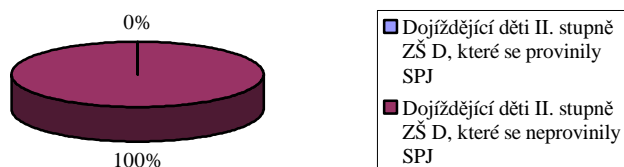

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 4 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?*“ výchovný poradce neodpovídal, jelikož se během školního roku žádné SPJ u dětí na II. stupni nevyskytly.

Z celkového počtu 49 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ D (100%) se žádný respondent (100%) neprovinil sociálně patologickým chováním. (graf 37)

Graf 37: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ D (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají SPJ bez letních prázdnin:

Na otázku 5 „*Kolik SPJ se vyskytlo na II. stupni ZŠ za školní rok 2005/2006 bez letních prázdnin?*“ odpověděl tázaný výchovný poradce takto: Na naší škole se během školního roku 2005/2006 bez letních prázdnin žádné SPJ neobjevily.

Na otázku 6 „*O jaké SPJ se jednalo?*“

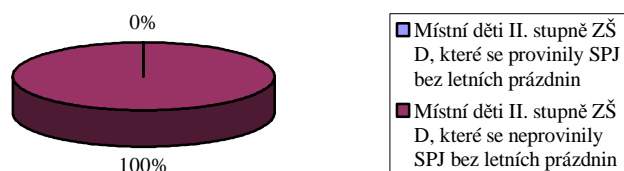
Na otázku 7 „*Jaká byla četnost těchto jednotlivých SPJ?*“

Na otázku 8 „*U kolika dětí II. stupně se tyto SPJ vyskytly?*“

Na otázku 9 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?*“ ?“ výchovný poradce neodpovídal, jelikož se během školního roku bez letních prázdnin žádné SPJ u dětí na II. stupni nevyskytly.

Z celkového počtu 15 místních dětí II. stupně ZŠ D (100%) se žádný respondent (100%) neprovinil patologickým chováním ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 38)

Graf 38: Místní děti II. stupně ZŠ D (v %)

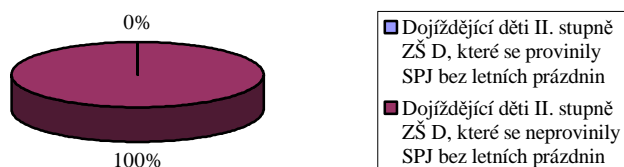

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 10 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?*“ výchovný poradce neodpovídal, jelikož se během školního roku bez letních prázdnin žádné SPJ u dětí na II. stupni nevyskytly.

Z celkového počtu 49 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ D (100%) se žádný respondent (100%) neprovinil sociálně patologickým chováním. (graf 39)

Graf 39: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ D (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají SPJ během letních prázdnin:

Na otázku 11 „*Kolik SPJ se vyskytlo na II. stupni ZŠ za školní rok 2005/2006 během letních prázdnin?*“ odpověděl tázaný výchovný poradce takto: Na naší škole se během letních prázdnin nevyskytly žádné SPJ.

Na otázku 12 „*O jaké SPJ se jednalo?*“

Na otázku 13 „*Jaká byla četnost těchto jednotlivých SPJ?*“

Na otázku 14 „*U kolika dětí II. stupně se tyto SPJ vyskytly?*“

Na otázku 15 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?*“

Na otázku 16 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?*“ výchovný poradce neodpovídal, jelikož se během letních prázdnin žádné SPJ u dětí na II. stupni nevyskytly.

Následující otázky jsou už obecné:

Na otázku 17 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA?*“

Na otázku 18 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, nenavštěvovalo Vaší školou nabízené VČA?*“ výchovný poradce opět neodpovídal, jelikož se na ZŠ D ve školním roce 2005/2006 žádné SPJ nevyskytly.

Na otázku 19 „*Myslíte si, že riziko vzniku SPJ se snižuje, pokud děti navštěvují VČA nabízené ZŠ?*“ odpověděl výchovný poradce ano a vysvětlil to následovně: „Dát dětem činnost je základním preventivním opatřením.“

Na otázku 20 „*Myslíte si, že se rodiče zajímají o trávení volného času svých dětí?*“ odpověděl výchovný poradce ano, ale jen málo.

Na otázku 21 „*Jste vy, jako výchovný poradce, v kontaktu s orgánem sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD)?*“ odpověděl výchovný poradce ano.

Na otázku 22 „*V čem spočívá Vaše spolupráce s OSPODem?*“ výchovný poradce sdělil, že s OSPODem pracuje v případě preventivních besed na škole.

Na otázku 23 „*Jste také v kontaktu s Policií ČR?*“ výchovný poradce odpověděl, že je v kontaktu s Policií ČR.

Na otázku 24 „V čem spočívá Vaše spolupráce s Policií ČR?“ odpověděl výchovný poradce takto: „S Policií ČR jsme v kontaktu kvůli preventivním programům, které příslušníci Policie ČR přednáší na naší škole.“

ZÁKLADNÍ ŠKOLA E

Řízený rozhovor s ředitelem ZŠ E

Řízený rozhovor s ředitelem ZŠ E se týkal zmapování nabídky volnočasových aktivit (dále jen VČA) nabízených dětem II. stupně ZŠ E ve školním roce 2005/2006.

Na otázku 1 „Kolik dětí navštěvovalo Vaši základní školu (dále jen ZŠ) ve školním roce 2005/2006?“ jsem získala následující odpověď: ZŠ E ve školním roce 2005/2006 navštěvovalo celkem 111 žáků.

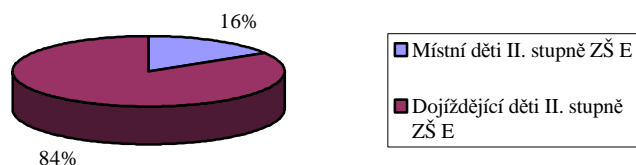
Na otázku 2 „Kolik dětí navštěvovalo II. stupeň ZŠ?“ jsem dostala následující odpověď: II. stupeň ZŠ E navštěvovalo ve školním roce 2005/2006 55 žáků.

Na otázku 3 „Kolik dětí, které chodily na II. stupeň ZŠ, bylo místních?“ odpověděl tázaný pan ředitel takto: Z dětí, které navštěvovaly II. stupeň ZŠ, bylo 9 místních.

Na otázku 4 „Kolik dětí, které chodily na II. stupeň ZŠ, do Vaší školy dojíždělo?“ jsem dostala následující odpověď: Z dětí, které navštěvovaly II. stupeň ZŠ, bylo 46 dojíždějících.

Z celkového počtu 55 dětí na II. stupni ZŠ E (100%) bylo 9 respondentů místních (16%) a 46 respondentů (84%) do ZŠ E dojíždělo. (graf 40)

Graf 40: Děti II. stupně ZŠ E (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají VČA bez letních prázdnin:

Na otázku 5 „*Jaké VČA nabízela Vaše škola dětem na II. stupni ZŠ bez letních prázdnin?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ E nabízela pro děti na II. stupni následující VČA: hru na klavír, hru na flétnu, hru na kytaru, keramiku, výpočetní techniku, zájmovou matematiku, zájmovou němčinu, zájmovou angličtinu, sportovní hry, aerobik.

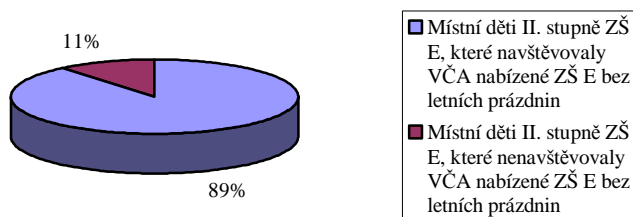
Na otázku 6 „*Kolik VČA nabízela Vaše škola dětem na II. stupni ZŠ?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ E nabízela ve školním roce 2005/2006 dětem II. stupně 10 zájmových kroužků.

Na otázku 7 „*Kolik dětí II. stupně navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA bez letních prázdnin?*“ pan ředitel odpověděl takto: 52 dětí II. stupně navštěvovalo VČA nabízené naší školou.

Na otázku 8 „*Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo místních?*“ pan ředitel odpověděl takto: 8 dětí II. stupně, které navštěvovaly naší školou nabízené VČA, bylo místních.

Z celkového počtu 9 místních dětí II. stupně ZŠ E (100%) navštěvovalo 8 respondentů (89%) VČA nabízené ZŠ E a 1 respondent (11%) tyto VČA nenavštěvoval ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 41)

Graf 41: Místní děti II. stupně ZŠ E (v %)

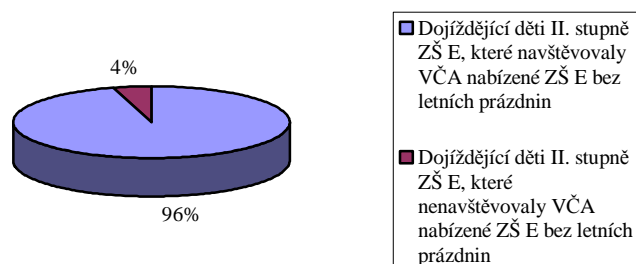

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 9 „*Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo dojíždějících?*“ jsem dostala následující odpověď: 44 dětí II. stupně, které navštěvovaly naší školou nabízené VČA, bylo dojíždějících.

Z celkového počtu 46 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ E (100%) navštěvovalo 44 respondentů (96%) VČA nabízené ZŠ E a 2 respondenti (4%) tyto aktivity nenavštěvovali ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 42)

Graf 42: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ E (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 10 „V rámci jakého programu jste nabízeli VČA pro děti II. stupně ZŠ?“ tázaný pan ředitel odpověděl: VČA, které nabízela naše škola, byly realizovány v rámci školních zájmových kroužků.

Následující otázky se týkají VČA během letních prázdnin:

Na otázku 11 „Jaké VČA nabízela Vaše škola dětem II. stupně ZŠ během letních prázdnin?“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ E během letních prázdnin nenabízela žádné VČA pro děti II. stupně.

Na otázku 12 „Kolik VČA nabízela Vaše škola dětem II. stupně ZŠ?“

Na otázku 13 „Kolik dětí II. stupně navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA během letních prázdnin?“

Na otázku 14 „Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo místních?“

Na otázku 15 „Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo dojíždějících?“

Na otázku 16 „V rámci jakého programu jste nabízeli VČA pro děti II. stupně ZŠ?“ pan ředitel neodpovídal, jelikož ZŠ E během letních prázdnin nenabízela žádné VČA pro děti II. stupně.

Následující otázky jsou už obecné:

Na otázku 17 „*Kolik hodin týdně Vaše škola nabízela VČA dětem II. stupně ZŠ?*“ odpověděl pan ředitel takto: VČA jsme se věnovali 23 hodin týdně.

Na otázku 18 „*Do kolika hodin navazovaly Vaší školou nabízené VČA na výuku dětí II. stupně ZŠ?*“ odpověděl pan ředitel takto: VČA nabízené naší školou navazovaly do půl hodiny po vyučování dětí II. stupně.

Na otázku 19 „*Kdo vedl VČA nabízené Vaší školou?*“ pan ředitel reagoval následovně: VČA nabízené naší školou vedli jednak pedagogové, ale také externí odborní pracovníci.

Na otázku 20 „*Jaké prostory jste využili pro realizaci VČA?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ E využívala tyto prostory pro realizaci VČA: tělocvičnu, učebny, počítačovou učebnu, hřiště, keramickou dílnu.

Na otázku 21 „*Měli jste technické vybavení, které VČA podporovalo?*“ odpověděl dotazovaný pan ředitel takto: Ano, využívali jsme počítače, vybavení tělocvičny, klavír, aparatura na aerobik, vypalovací pec, hrnčířský kruh.

Na otázku 22 „*Myslíte si, že nabídka VČA Vaší školou byla pro děti na II. stupni ZŠ?*“ odpověděl pan ředitel následovně: „Myslím si, že nabídka VČA naší školou byla pro děti na II. stupni dostačující jejich zájmu.“

Na otázku 23 „*Myslíte si, že se rodiče starali o volný čas svých dětí?*“ pan ředitel odpověděl ano a svoji odpověď následovně odůvodnil. „Rodiče spolupracovali při pořádání školních akcí.“

Řízený rozhovor s výchovným poradcem ZŠ E

Řízený rozhovor s výchovným poradcem ZŠ E se týkal zmapování sociálně patologických jevů (dále jen SPJ) na II. stupni ZŠ E ve školním roce 2005/2006.

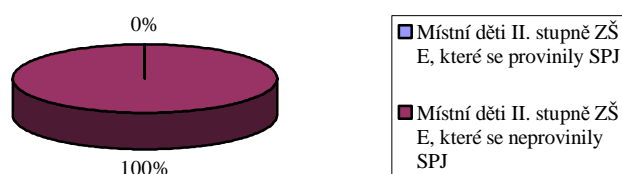
Na otázku 1 „*Kolik SPJ se vyskytlo na Vaší škole za školní rok 2005/2006?*“ odpověděl výchovný poradce následovně: Na naší škole se během školního roku 2005/2006 nevyskytly žádné SPJ.

Na otázku 2 „*U kolika dětí II. stupně se vyskytly SPJ za školní rok 2005/2006?*“

Na otázku 3 „Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?“ výchovný poradce neodpovídal, jelikož se během školního roku žádné SPJ u dětí na II. stupni nevyskytly.

Z celkového počtu 9 místních dětí II. stupně ZŠ E (100%) se žádný respondent (100%) neprovinil sociálně patologickým chováním. (graf 43)

Graf 43: Místní děti II. stupně ZŠ E (v %)

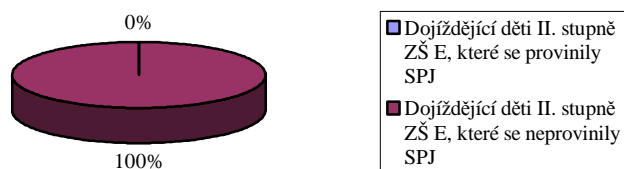

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 4 „Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?“ výchovný poradce neodpovídal, jelikož se během školního roku žádné SPJ u dětí na II. stupni nevyskytly.

Z celkového počtu 46 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ E (100%) se žádný respondent (100%) neprovinil sociálně patologickým chováním. (graf 44)

Graf 44: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ E (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají SPJ bez letních prázdnin:

Na otázku 5 „*Kolik SPJ se vyskytlo na II. stupni ZŠ za školní rok 2005/2006 bez letních prázdnin?*“ odpověděl tázaný výchovný poradce takto: Na naší škole se během školního roku 2005/2006 bez letních prázdnin žádné SPJ neobjevily.

Na otázku 6 „*O jaké SPJ se jednalo?*“

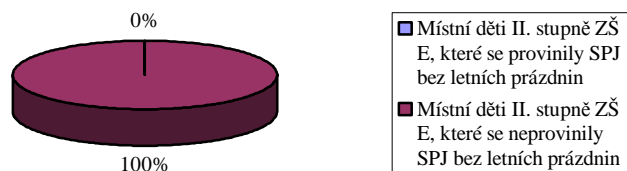
Na otázku 7 „*Jaká byla četnost těchto jednotlivých SPJ?*“

Na otázku 8 „*U kolika dětí II. stupně se tyto SPJ vyskytly?*“

Na otázku 9 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?*“ výchovný poradce neodpovídal, jelikož se během školního roku bez letních prázdnin žádné SPJ u dětí na II. stupni nevyskytly.

Z celkového počtu 9 místních dětí II. stupně ZŠ E (100%) se žádný respondent (100%) neprovinil sociálně patologickým chováním ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 45)

Graf 45: Místní děti II. stupně ZŠ E (v %)

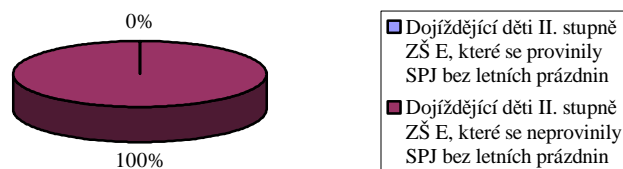

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 10 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?*“ výchovný poradce neodpovídal, jelikož se během školního roku bez letních prázdnin žádné SPJ u dětí na II. stupni nevyskytly.

Z celkového počtu 46 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ E (100%) se žádný respondent (100%) neprovinil sociálně patologickým chováním ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 46)

Graf 46: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ E (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají SPJ během letních prázdnin:

Na otázku 11 „*Kolik SPJ se vyskytlo na II. stupni ZŠ za školní rok 2005/2006 během letních prázdnin?*“ odpověděl tázaný výchovný poradce takto: Na naší škole se během letních prázdnin nevyskytly žádné SPJ.

Na otázku 12 „*O jaké SPJ se jednalo?*“

Na otázku 13 „*Jaká byla četnost těchto jednotlivých SPJ?*“

Na otázku 14 „*U kolika dětí II. stupně se tyto SPJ vyskytly?*“

Na otázku 15 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?*“

Na otázku 16 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?*“ výchovný poradce neodpovídal, jelikož se během letních prázdnin žádné SPJ u dětí na II. stupni nevyskytly.

Následující otázky jsou už obecné:

Na otázku 17 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA?*“

Na otázku 18 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, nenavštěvovalo Vaší školou nabízené VČA?*“ výchovný poradce opět neodpovídal, jelikož se na ZŠ E ve školním roce 2005/2006 žádné SPJ nevyskytly.

Na otázku 19 „*Myslíte si, že riziko vzniku SPJ se snižuje, pokud děti navštěvují VČA nabízené ZŠ?*“ odpověděl výchovný poradce ano a vysvětlil to následovně: „Děti, které mají svůj koníček, znají hodnotu života. Mají svůj zdravý cíl.“

Na otázku 20 „*Myslíte si, že se rodiče zajímají o trávení volného času svých dětí?*“ odpověděl výchovný poradce ano a vysvětlil to následovně: „Jsme malá vesnička a problém VČA je i dopravní obslužnost, rodiče nám pomáhají i tím, že své děti vyzvedávají a vozí vlastními auty (nejen své děti, ale i spolužáky svých dětí), pro které by řada kroužků nebyla dostupná, protože od nás odpoledne nejedou autobusové spoje.“

Na otázku 21 „*Jste vy, jako výchovný poradce, v kontaktu s orgánem sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD)?*“ odpověděl výchovný poradce ano.

Na otázku 22 „*V čem spočívá Vaše spolupráce s OSPODem?*“ výchovný poradce sdělil, že s OSPODem pracuje v případě preventivních besed na škole a školeních.

Na otázku 23 „*Jste také v kontaktu s Policií ČR?*“ výchovný poradce odpověděl, že je v kontaktu s Policií ČR.

Na otázku 24 „*V čem spočívá Vaše spolupráce s Policií ČR?*“ odpověděl výchovný poradce takto: „S Policií ČR jsme v kontaktu kvůli besedám se žáky, které jsou pořádány na půdě školy.“

ZÁKLADNÍ ŠKOLA F

Řízený rozhovor s ředitelem ZŠ F

Řízený rozhovor s ředitelem ZŠ F se týkal zmapování nabídky volnočasových aktivit (dále jen VČA) nabízených dětem II. stupně ZŠ F ve školním roce 2005/2006.

Na otázku 1 „*Kolik dětí navštěvovalo Vaši základní školu (dále jen ZŠ) ve školním roce 2005/2006?*“ jsem získala následující odpověď: ZŠ F ve školním roce 2005/2006 navštěvovalo celkem 98 žáků.

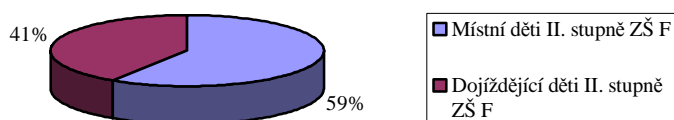
Na otázku 2 „*Kolik dětí navštěvovalo II. stupeň ZŠ?*“ jsem dostala následující odpověď: II. stupeň ZŠ F navštěvovalo ve školním roce 2005/2006 54 žáků.

Na otázku 3 „*Kolik dětí, které chodily na II. stupeň ZŠ, bylo místních?*“ odpověděl tázaný pan ředitel takto: Z dětí, které navštěvovaly II. stupeň ZŠ, bylo 32 místních.

Na otázku 4 „*Kolik dětí, které chodily na II. stupeň ZŠ, do Vaší školy dojíždělo?*“ jsem dostala následující odpověď: Z dětí, které navštěvovaly II. stupeň ZŠ, bylo 22 dojíždějících.

Z celkového počtu 54 dětí II. stupně ZŠ F (100%) bylo 32 respondentů místních (59%) a 22 respondentů (41%) do ZŠ F dojíždělo. (graf 47)

Graf 47: Děti II. stupně ZŠ F (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají VČA bez letních prázdnin:

Na otázku 5 „*Jaké VČA nabízela Vaše škola dětem na II. stupni ZŠ bez letních prázdnin?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ F nabízela pro děti na II. stupni následující VČA: fotbal, florbal, volejbal, aerobik, výtvarný kroužek, hudební kroužek, sborový zpěv, výpočetní techniky.

Na otázku 6 „*Kolik VČA nabízela Vaše škola dětem na II. stupni ZŠ?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ F nabízela ve školním roce 2005/2006 dětem II. stupně 8 kroužků.

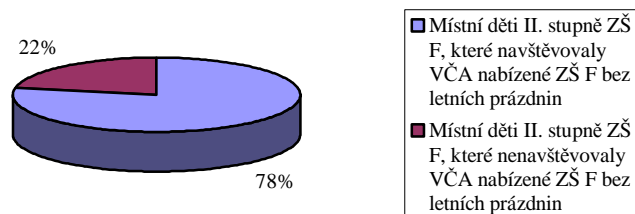
Na otázku 7 „*Kolik dětí II. stupně navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA bez letních prázdnin?*“ pan ředitel odpověděl takto: 41 dětí II. stupně navštěvovalo VČA nabízené naší školou.

Na otázku 8 „*Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo místních?*“ pan ředitel odpověděl takto: 25 dětí II. stupně, které navštěvovaly naší školou nabízené VČA, bylo místních.

Z celkové počtu 32 místních dětí II. stupně ZŠ F (100%) navštěvovalo 25 respondentů (78%) VČA nabízené ZŠ F a 7 respondentů (22%) tyto aktivity nabízené ZŠ F nenavštěvovalo ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 48)

Graf 48: Místní děti II. stupně ZŠ F (v %)

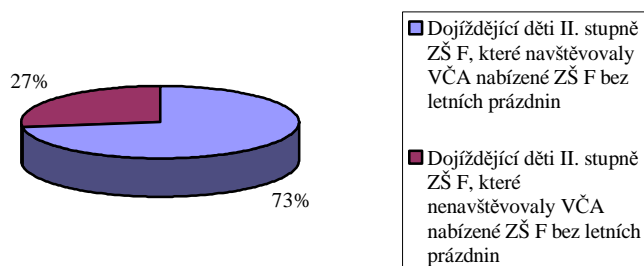

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 9 „Kolik dětí II. stupně, které navštívily Vaší školou nabízené VČA, bylo dojíždějících?“ jsem dostala následující odpověď: 16 dětí II. stupně, které navštívily naši školou nabízené VČA, bylo dojíždějících.

Z celkového počtu 22 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ F (100%) navštívilo 16 respondentů (73%) VČA nabízené ZŠ F a 6 respondentů (27%) tyto aktivity nenavštívily ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 49)

Graf 49: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ F (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 10 „V rámci jakého programu jste nabízeli VČA pro děti II. stupně ZŠ?“ tázaný pan ředitel odpověděl: VČA, které nabízela naše škola, byly realizovány v rámci školních zájmových kroužků.

Následující otázky se týkají VČA během letních prázdnin:

Na otázku 11 „*Jaké VČA nabízela Vaše škola dětem II. stupně ZŠ během letních prázdnin?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ F během letních prázdnin nenabízela žádné VČA pro děti II. stupně.

Na otázku 12 „*Kolik VČA nabízela Vaše škola dětem II. stupně ZŠ?*“

Na otázku 13 „*Kolik dětí II. stupně navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA během letních prázdnin?*“

Na otázku 14 „*Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo místních?*“

Na otázku 15 „*Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo dojíždějících?*“

Na otázku 16 „*V rámci jakého programu jste nabízeli VČA pro děti II. stupně ZŠ?*“ pan ředitel neodpovídal, jelikož ZŠ F během letních prázdnin nenabízela žádné VČA pro děti II. stupně.

Následující otázky jsou už obecné:

Na otázku 17 „*Kolik hodin týdně Vaše škola nabízela VČA dětem II. stupně ZŠ?*“ odpověděl pan ředitel takto: VČA jsme se věnovali 9 hodin týdně.

Na otázku 18 „*Do kolika hodin navazovaly Vaší školou nabízené VČA na výuku dětí II. stupně ZŠ?*“ odpověděl pan ředitel takto: VČA nabízené naší školou navazovaly do půl hodiny po vyučování dětí II. stupně.

Na otázku 19 „*Kdo vedl VČA nabízené Vaší školou?*“ pan ředitel reagoval následovně: VČA nabízené naší školou vedli pedagogové.

Na otázku 20 „*Jaké prostory jste využili pro realizaci VČA?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ F využívala tyto prostory pro realizaci VČA: třídy, tělocvičnu, počítačovou učebnu, hřiště.

Na otázku 21 „*Měli jste technické vybavení, které VČA podporovalo?*“ odpověděl dotazovaný pan ředitel takto: Ano, využívali jsme počítače, vybavení tělocvičny.

Na otázku 22 „*Myslíte si, že nabídka VČA Vaší školou byla pro děti na II. stupni ZŠ?*“ odpověděl pan ředitel následovně: „Myslím si, že nabídka VČA naší školou byla pro děti na II. stupni dostačující.“

Na otázku 23 „*Myslíte si, že se rodiče starali o volný čas svých dětí?*“ pan ředitel odpověděl ne.

Řízený rozhovor s výchovným poradcem ZŠ F

Řízený rozhovor s výchovným poradcem ZŠ F se týkal zmapování sociálně patologických jevů (dále jen SPJ) na II. stupni ZŠ F ve školním roce 2005/2006.

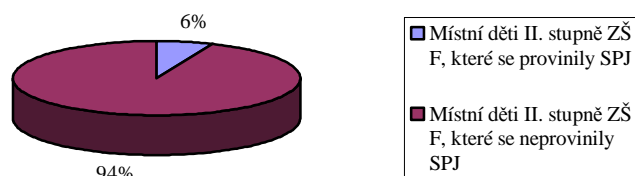
Na otázku 1 „*Kolik SPJ se vyskytlo na Vaší škole za školní rok 2005/2006?*“ odpověděl výchovný poradce následovně: Na naší škole se během školního roku 2005/2006 vyskytly 2 SPJ.

Na otázku 2 „*U kolika dětí II. stupně se vyskytly SPJ za školní rok 2005/2006?*“ jsem dostala následující odpověď: U 2 dětí na II. stupni se za daný školní rok vyskytly SPJ.

Na otázku 3 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?*“ jsem dostala následující odpověď: Děti II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, byly 2 místní.

Z celkového počtu 32 místních dětí II. stupně ZŠ F (100%) se u 2 respondentů (6%) objevily SPJ, zatímco u 30 respondentů (94%) se žádné SPJ nevyskytly. (graf 50)

Graf 50: Místní děti II. stupně ZŠ F (v %)

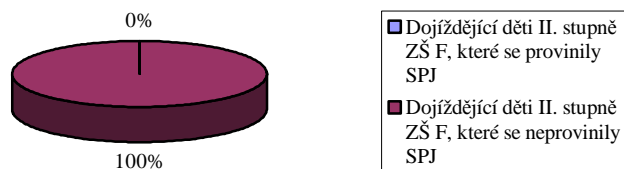

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 4 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?*“ odpověděl výchovný poradce následovně: U dojíždějících dětí II. stupně se žádné SPJ nevyskytly.

Z celkového počtu 22 dětí II. stupně ZŠ F (100%), které do školy dojížděly, se žádný respondent (100%) neprovinil sociálně patologickým chováním. (graf 51)

Graf 51: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ F (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají SPJ bez letních prázdnin:

Na otázku 5 „Kolik SPJ se vyskytlo na II. stupni ZŠ za školní rok 2005/2006 bez letních prázdnin?“ odpověděl tázaný výchovný poradce takto: Na naší škole se během školního roku 2005/2006 bez letních prázdnin vyskytly 2 SPJ.

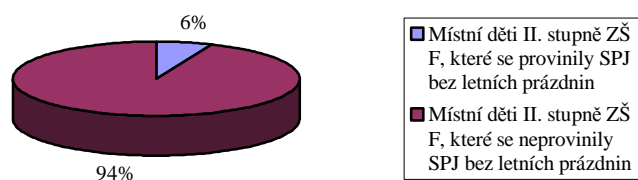
Na otázku 6 „O jaké SPJ se jednalo?“ odpověděl výchovný poradce takto: Jednalo se o šikanu a krádež.

Na otázku 7 „Jaká byla četnost těchto jednotlivých SPJ?“ jsem dostala následující odpověď: Šikana se vyskytla u jednoho žáka, krádež se vyskytla též u jednoho žáka.

Na otázku 8 „U kolika dětí II. stupně se tyto SPJ vyskytly?“ odpověděl výchovný poradce následovně: U 2 dětí II. stupně se vyskytly SPJ.

Na otázku 9 „Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?“ jsem dostala následující odpověď: Děti II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, byly 2 místní. Z celkového počtu 32 místních dětí II. stupně ZŠ F (100%) se patologickým chováním provinili 2 respondenti (6%) a 30 respondentů (94%) se tímto chováním neprovinilo ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 52)

Graf 52: Místní děti II. stupně ZŠ F (v %)

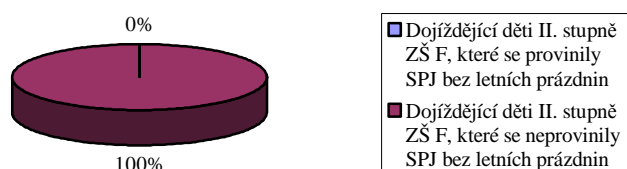

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 10 „Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?“ odpověděl výchovný poradce následovně: U dětí II. stupně, které do školy dojížděly, se žádné SPJ nevyskytly.

Z celkového počtu 22 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ F (100%) se žádný respondent (100%) neprovinil patologickým chováním ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 53)

Graf 53: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ F (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají SPJ během letních prázdnin:

Na otázku 11 „Kolik SPJ se vyskytlo na II. stupni ZŠ za školní rok 2005/2006 během letních prázdnin?“ odpověděl tázaný výchovný poradce takto: Na naší škole se během letních prázdnin nevyskytly žádné SPJ.

Na otázku 12 „O jaké SPJ se jednalo?“

Na otázku 13 „*Jaká byla četnost těchto jednotlivých SPJ?*“

Na otázku 14 „*U kolika dětí II. stupně se tyto SPJ vyskytly?*“

Na otázku 15 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?*“

Na otázku 16 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?*“ výchovný poradce neodpovídal, jelikož se během letních prázdnin žádné SPJ u dětí na II. stupni nevyskytly.

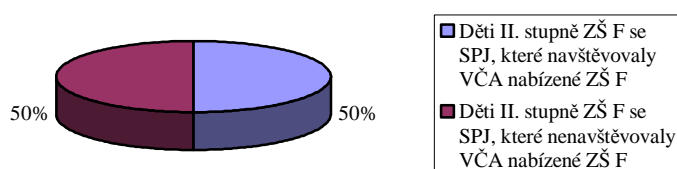
Následující otázky jsou už obecné:

Na otázku 17 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA?*“ odpověděl tázaný výchovný poradce následovně: VČA nabízené naší školou navštěvovalo pouze jedno dítě, u kterého se vyskytly SPJ.

Na otázku 18 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, nenavštěvovalo Vaší školou nabízené VČA?*“ odpověděl výchovný poradce takto: Jeden žák, u kterého se vyskytlo patologické chování, bohužel nenavštěvoval naší školou nabízené VČA.

Z celkového počtu 2 dětí II. stupně ZŠ F (100%), které se provinily sociálně patologickým chováním, 1 respondent (50%) navštěvoval VČA nabízené ZŠ F a 1 respondent (50%) tyto VČA nenavštěvoval. (graf 54)

Graf 54: Děti II. stupně ZŠ F se SPJ, které navštěvovaly/nenavštěvovaly VČA nabízené ZŠ F (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 19 „*Myslíte si, že riziko vzniku SPJ se snižuje, pokud děti navštěvují VČA nabízené ZŠ?*“ odpověděl výchovný poradce ano a vysvětlil to následovně: „*Pokud dítě tráví efektivně svůj volný čas, zvedá se jeho sebevědomí a tím vzniká i spousta nových přátelství.*“

Na otázku 20 „*Myslíte si, že se rodiče zajímají o trávení volného času svých dětí?*“ odpověděl výchovný poradce ano a své tvrzení odůvodnil takto: „Většina rodičů zná kamarády svých dětí, tudíž zná jejich záliby a tím pádem může i nějak fungovat režim dne.“

Na otázku 21 „*Jste vy, jako výchovný poradce, v kontaktu s orgánem sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD)?*“ odpověděl výchovný poradce ne.

Na otázku 22 „*V čem spočívá Vaše spolupráce s OSPODem?*“ výchovný poradce sdělil, že s OSPODem nespolupracuje.

Na otázku 23 „*Jste také v kontaktu s Policií ČR?*“ výchovný poradce odpověděl, že je v kontaktu s Policií ČR.

Na otázku 24 „*V čem spočívá Vaše spolupráce s Policií ČR?*“ odpověděl výchovný poradce takto: „S Policií ČR řešíme problémy ohledně SPJ.“

ZÁKLADNÍ ŠKOLA G

Řízený rozhovor s ředitelem ZŠ G

Řízený rozhovor s ředitelem ZŠ G se týkal zmapování nabídky volnočasových aktivit (dále jen VČA) nabízených dětem II. stupně ZŠ G ve školním roce 2005/2006.

Na otázku 1 „*Kolik dětí navštěvovalo Vaši základní školu (dále jen ZŠ) ve školním roce 2005/2006?*“ jsem získala následující odpověď: ZŠ G ve školním roce 2005/2006 navštěvovalo celkem 531 žáků.

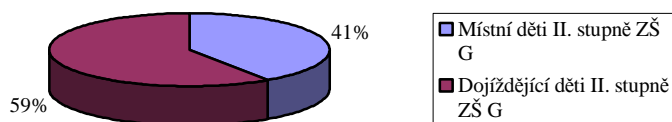
Na otázku 2 „*Kolik dětí navštěvovalo II. stupeň ZŠ?*“ jsem dostala následující odpověď: II. stupeň ZŠ G navštěvovalo ve školním roce 2005/2006 343 žáků.

Na otázku 3 „*Kolik dětí, které chodily na II. stupeň ZŠ, bylo místních?*“ odpověděl tázaný pan ředitel takto: Z dětí, které navštěvovaly II. stupeň ZŠ, bylo 139 místních.

Na otázku 4 „*Kolik dětí, které chodily na II. stupeň ZŠ, do Vaší školy dojíždělo?*“ jsem dostala následující odpověď: Z dětí, které navštěvovaly II. stupeň ZŠ, bylo 204 dojíždějících.

Z celkového počtu 343 dětí na II. stupni ZŠ G (100%) bylo 139 respondentů místních (41%) a 204 respondentů (59%) do ZŠ G dojíždělo. (graf 55)

Graf 55: Děti II. stupně ZŠ G (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají VČA bez letních prázdnin:

Na otázku 5 „*Jaké VČA nabízela Vaše škola dětem na II. stupni ZŠ bez letních prázdnin?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ G nabízela pro děti na II. stupni následující VČA: míčové hry pro ženy, míčové hry pro chlapce, sborový zpěv, minitenis, stolní tenis, dramatický kroužek, šikovné ruce, florbal, košíková dívky, plavání, softbal+atletika, školní časopis, matematika, angličtina, kalanetika, příprava pokrmů, módní doplňky.

Na otázku 6 „*Kolik VČA nabízela Vaše škola dětem na II. stupni ZŠ?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ G nabízela ve školním roce 2005/2006 dětem II. stupně 17 VČA.

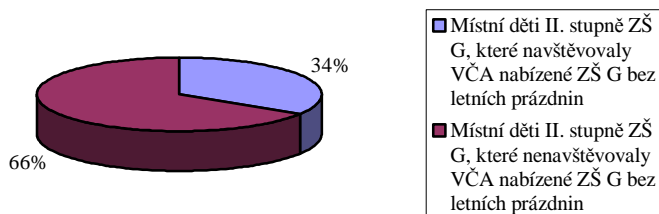
Na otázku 7 „*Kolik dětí II. stupně navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA bez letních prázdnin?*“ pan ředitel odpověděl takto: 183 dětí II. stupně navštěvovalo VČA nabízené naší školou.

Na otázku 8 „*Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo místních?*“ pan ředitel odpověděl takto: 47 dětí II. stupně, které navštěvovaly naší školou nabízené VČA, bylo místních.

Z celkového počtu 139 místních dětí II. stupně ZŠ G (100%) navštěvovalo 47 respondentů (34%) VČA nabízené ZŠ G a 92 respondentů (66%) nenavštěvovalo VČA nabízené ZŠ G ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 56)

Graf 56: Místní děti II. stupně ZŠ G (v %)

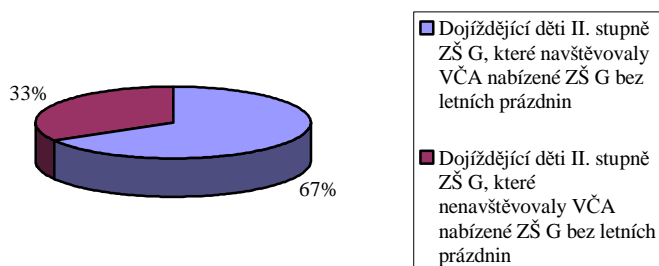

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 9 „Kolik dětí II. stupně, které navštívily Vaší školou nabízené VČA, bylo dojíždějících?“ jsem dostala následující odpověď: 136 dětí II. stupně, které navštívily naši školou nabízené VČA, bylo dojíždějících.

Z celkového počtu 204 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ G (100%) navštívilo 136 respondentů (67%) VČA nabízené ZŠ G a 68 respondentů (33%) nenavštívilo VČA nabízené ZŠ G ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 57)

Graf 57: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ G (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 10 „V rámci jakého programu jste nabízeli VČA pro děti II. stupně ZŠ?“ tázaný pan ředitel odpověděl: VČA, které nabízela naše škola, byly realizovány prostřednictvím školního klubu a střediska pro volný čas.

Následující otázky se týkají VČA během letních prázdnin:

Na otázku 11 „*Jaké VČA nabízela Vaše škola dětem II. stupně ZŠ během letních prázdnin?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ G nabízela během letních prázdnin tábor rybářů, dětský tábor v Kdousově.

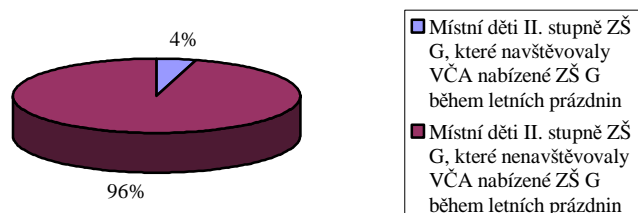
Na otázku 12 „*Kolik VČA nabízela Vaše škola dětem II. stupně ZŠ?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ G nabízela během letních prázdnin 2 VČA.

Na otázku 13 „*Kolik dětí II. stupně navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA během letních prázdnin?*“ jsem získala následující odpověď: 33 dětí II. stupně navštívilo naší školou nabízené VČA během letních prázdnin.

Na otázku 14 „*Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo místních?*“ pan ředitel odpověděl takto: Z dětí, které navštívily VČA během letních prázdnin, bylo 6 místních.

Z celkového počtu 139 místních dětí II. stupně ZŠ G (100%) navštívilo 6 respondentů (4%) VČA nabízené ZŠ G a 133 respondentů (96%) tyto VČA nenavštívilo během letních prázdnin. (graf 58)

Graf 58: Místní děti II. stupně ZŠ G (v %)

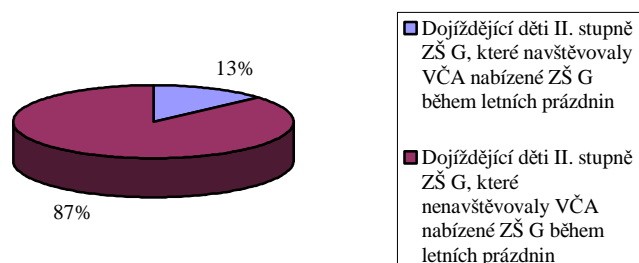

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 15 „*Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo dojíždějících?*“ pan ředitel odpověděl následovně: Z dětí, které navštívily VČA během letních prázdnin, bylo 27 dojíždějících.

Z celkového počtu 204 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ G (100%) navštívilo 27 respondentů (13%) VČA nabízené ZŠ G a 177 respondentů (87%) tyto VČA nenavštívilo během letních prázdnin. (graf 59)

Graf 59: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ G (v%)

Zdroj: vlastní výzkum

Na otázku 16 „*V rámci jakého programu jste nabízeli VČA pro děti II. stupně ZŠ?*“ jsem dostala následující odpověď: VČA, které škola nabízela během letních prázdnin, byly realizovány v rámci střediska pro volný čas.

Následující otázky jsou už obecné:

Na otázku 17 „*Kolik hodin týdně Vaše škola nabízela VČA dětem II. stupně ZŠ?*“ odpověděl pan ředitel takto: VČA jsme se věnovali 42 hodin týdně.

Na otázku 18 „*Do kolika hodin navazovaly Vaší školou nabízené VČA na výuku dětí II. stupně ZŠ?*“ odpověděl pan ředitel takto: VČA nabízené naší školou navazovaly maximálně do jedné hodiny po vyučování dětí II. stupně.

Na otázku 19 „*Kdo vedl VČA nabízené Vaší školou?*“ pan ředitel reagoval následovně: VČA nabízené naší školou vedli jednak pedagogové, ale také externí odborní pracovníci a Policie ČR.

Na otázku 20 „*Jaké prostory jste využili pro realizaci VČA?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ G využívala tyto prostory pro realizaci VČA: tělocvičny, odborné učebny, cvičnou kuchyni, školní dílnu, počítačové učebny, plavecký bazén, gymnastický sál, keramickou dílnu.

Na otázku 21 „*Měli jste technické vybavení, které VČA podporovalo?*“ odpověděl dotazovaný pan ředitel takto: Ano, využívali jsme pinpongové stoly, hudební aparatury a nástroje, hokejky, hrnčířský kruh, vypalovací pec, počítače, internet, sportovní náčiní.

Na otázku 22 „*Myslíte si, že nabídka VČA Vaší školou byla pro děti na II. stupni ZŠ?*“ odpověděl pan ředitel následovně: „Myslím si, že nabídka VČA naší školou byla pro děti na II. stupni dostačující.“

Na otázku 23 „*Myslíte si, že se rodiče starali o volný čas svých dětí?*“ pan ředitel odpověděl ne a svoji odpověď nijak neodůvodnil.

Řízený rozhovor s výchovným poradcem ZŠ G

Řízený rozhovor s výchovným poradcem ZŠ G se týkal zmapování sociálně patologických jevů (dále jen SPJ) na II. stupni ZŠ G ve školním roce 2005/2006.

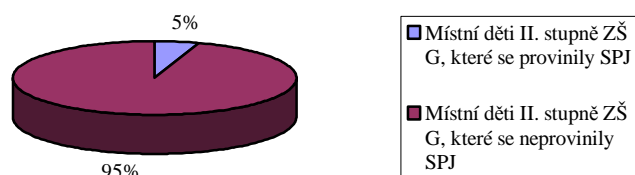
Na otázku 1 „*Kolik SPJ se vyskytlo na Vaší škole za školní rok 2005/2006?*“ odpověděl výchovný poradce následovně: Na naší škole se během školního roku 2005/2006 vyskytly 4 SPJ.

Na otázku 2 „*U kolika dětí II. stupně se vyskytly SPJ za školní rok 2005/2006?*“ jsem dostala následující odpověď: U 9 dětí na II. stupni se za daný školní rok vyskytly SPJ.

Na otázku 3 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?*“ jsem dostala následující odpověď: Děti II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo 7 místních.

Z celkového počtu 139 místních dětí II. stupně ZŠ G (100%) se u 7 respondentů (5%) objevily SPJ, zatímco u 132 respondentů (95%) se žádné SPJ neobjevily. (graf 60)

Graf 60: Místní děti II. stupně ZŠ G (v %)

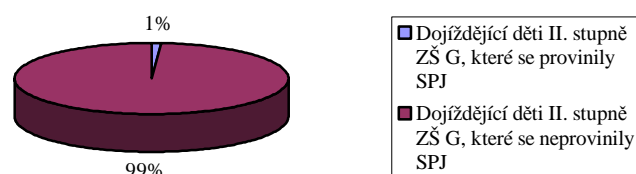

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 4 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?*“ odpověděl výchovný poradce takto: U 2 dojíždějících dětí II. stupně se vyskytly SPJ.

Z celkového počtu 204 dětí II. stupně ZŠ G (100%), které do ZŠ G dojíždělo, se u 2 respondentů (1%) objevily SPJ, zatímco 202 respondentů (99%) se žádným patologickým chováním neprovinilo. (graf 61)

Graf 61: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ G (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají SPJ bez letních prázdnin:

Na otázku 5 „*Kolik SPJ se vyskytlo na II. stupni ZŠ za školní rok 2005/2006 bez letních prázdnin?*“ odpověděl tázaný výchovný poradce takto: Na naší škole se během školního roku 2005/2006 bez letních prázdnin vyskytly 4 SPJ.

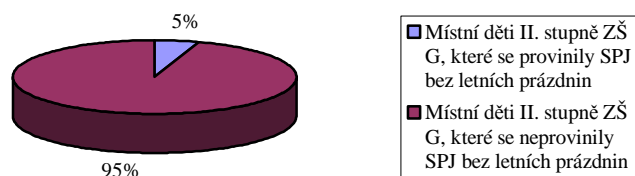
Na otázku 6 „*O jaké SPJ se jednalo?*“ odpověděl výchovný poradce takto: Jednalo se o šikanu, záškoláctví, krádež a napadení.

Na otázku 7 „*Jaká byla četnost těchto jednotlivých SPJ?*“ jsem dostala následující odpověď: Šikana se vyskytla u pěti žáků, krádež se objevila u dvou žáků, napadení se objevilo u jednoho žáka a stejně tak též záškoláctví se vyskytlo u jednoho žáka.

Na otázku 8 „*U kolika dětí II. stupně se tyto SPJ vyskytly?*“ odpověděl výchovný poradce následovně: U 9 dětí II. stupně se vyskytly SPJ.

Na otázku 9 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?*“ jsem dostala následující odpověď: Děti II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo 7 místních. Z celkového počtu 139 místních dětí II. stupně ZŠ G (100%) se patologickým chováním provinilo 7 respondentů (5%) a 132 respondentů (95%) se tímto chováním neprojevovalo ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 62)

Graf 62: Místní děti II. stupně ZŠ G (v %)

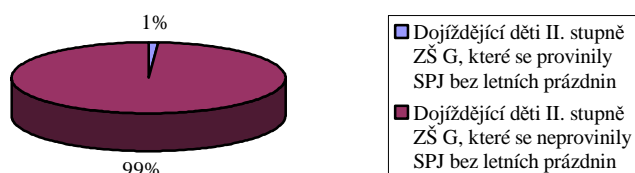

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 10 „Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?“ odpověděl výchovný poradce následovně: U 2 dojíždějících dětí II. stupně se vyskytly SPJ.

Z celkového počtu 204 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ G (100%) se 2 respondenti (1%) provinili patologickým chováním, zatímco u 202 respondentů (99%) se toto chování neobjevilo ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 63)

Graf 63: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ G (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají SPJ během letních prázdnin:

Na otázku 11 „Kolik SPJ se vyskytlo na II. stupni ZŠ za školní rok 2005/2006 během letních prázdnin?“ odpověděl tázaný výchovný poradce takto: Na naší škole se během letních prázdnin nevyskytly žádné SPJ.

Na otázku 12 „O jaké SPJ se jednalo?“

Na otázku 13 „*Jaká byla četnost těchto jednotlivých SPJ?*“

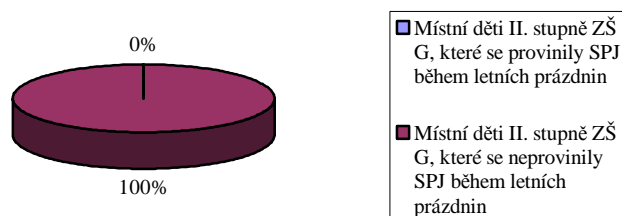
Na otázku 14 „*U kolika dětí II. stupně se tyto SPJ vyskytly?*“

Na otázku 15 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?*“

výchovný poradce neodpovídal, jelikož se během letních prázdnin žádné SPJ u dětí na II. stupni nevyskytly.

Z celkového počtu 139 místních dětí II. stupně ZŠ G (100%) se neprojevil žádný respondent (100%) sociálně patologickým chováním během letních prázdnin. (graf 64)

Graf 64: Místní děti II. stupně ZŠ G (v %)

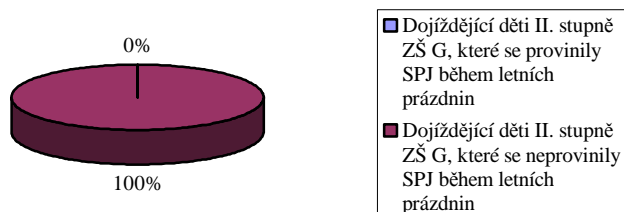

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 16 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?*“ výchovný poradce neodpovídal, jelikož se během letních prázdnin žádné SPJ u dětí na II. stupni nevyskytly.

Z celkového počtu 204 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ G (100%) se žádný respondent (100%) neprovinil sociálně patologickým chováním během letních prázdnin. (graf 65)

Graf 65: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ G (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

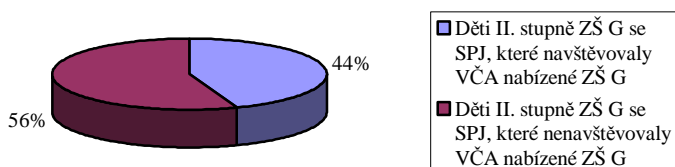
Následující otázky jsou už obecné:

Na otázku 17 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA?*“ odpověděl tázaný výchovný poradce následovně: VČA nabízené naší školou navštěvovaly 4 děti, u kterých se vyskytly SPJ.

Na otázku 18 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, nenavštěvovalo Vaší školou nabízené VČA?*“ odpověděl výchovný poradce takto: Pět žáků, u kterých se vyskytly SPJ, bohužel nenavštěvovalo naší školou nabízené VČA.

Z celkového počtu 9 dětí II. stupně ZŠ G (100%), které se provinily sociálně patologickým chováním, 4 respondenti (44%) navštěvovali VČA nabízené ZŠ G a 5 respondentů (56%) tyto VČA nenavštěvovalo. (graf 66)

Graf 66: Děti II. stupně ZŠ G se SPJ, které navštěvovaly/nenavštěvovaly VČA nabízené ZŠ G (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 19 „*Myslíte si, že riziko vzniku SPJ se snižuje, pokud děti navštěvují VČA nabízené ZŠ?*“ odpověděl výchovný poradce ano a vysvětlil to následovně: „Pokud si dítě hraje, nenudí se a tím pádem také nezlobí.“

Na otázku 20 „*Myslíte si, že se rodiče zajímají o trávení volného času svých dětí?*“ odpověděl výchovný poradce ne a své tvrzení odůvodnil takto: „Rodiče stále více času věnují obstarávání hmotných statků, hlavně obživy na úkor svých dětí.“

Na otázku 21 „*Jste vy, jako výchovný poradce, v kontaktu s orgánem sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD)?*“ odpověděl výchovný poradce ano.

Na otázku 22 „*V čem spočívá Vaše spolupráce s OSPODem?*“ výchovný poradce sdělil, že s OSPODem pracuje v případě záškoláctví, při řešení šikany, ale také při řešení problémů s rodiči.

Na otázku 23 „*Jste také v kontaktu s Policií ČR?*“ výchovný poradce odpověděl, že je v kontaktu s Policií ČR.

Na otázku 24 „*V čem spočívá Vaše spolupráce s Policií ČR?*“ odpověděl výchovný poradce takto: „S Policií ČR spolupracujeme v případě podezření na trestnou činnost, šikanu a krádeže.“

ZÁKLADNÍ ŠKOLA H

Řízený rozhovor s ředitelem ZŠ H

Řízený rozhovor s ředitelem ZŠ H se týkal zmapování nabídky volnočasových aktivit (dále jen VČA) nabízených dětem II. stupně ZŠ H ve školním roce 2005/2006.

Na otázku 1 „*Kolik dětí navštěvovalo Vaši základní školu (dále jen ZŠ) ve školním roce 2005/2006?*“ jsem získala následující odpověď: ZŠ H ve školním roce 2005/2006 navštěvovalo celkem 120 žáků.

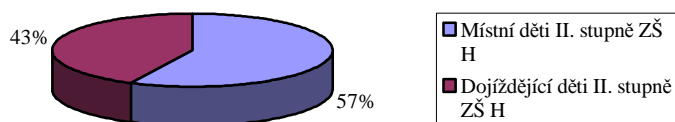
Na otázku 2 „*Kolik dětí navštěvovalo II. stupeň ZŠ?*“ jsem dostala následující odpověď: II. stupeň ZŠ H navštěvovalo ve školním roce 2005/2006 70 žáků.

Na otázku 3 „*Kolik dětí, které chodily na II. stupeň ZŠ, bylo místních?*“ odpověděl tázaný pan ředitel takto: Z dětí, které navštěvovaly II. stupeň ZŠ, bylo 40 místních.

Na otázku 4 „*Kolik dětí, které chodily na II. stupeň ZŠ, do Vaší školy dojíždělo?*“ jsem dostala následující odpověď: Z dětí, které navštěvovaly II. stupeň ZŠ, bylo 30 dojíždějících.

Z celkového počtu 70 dětí II. stupně ZŠ H (100%) bylo 40 respondentů místních (57%) a 30 respondentů (43%) do ZŠ H dojíždělo. (graf 67)

Graf 67: Děti II. stupně ZŠ H (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají VČA bez letních prázdnin:

Na otázku 5 „*Jaké VČA nabízela Vaše škola dětem na II. stupni ZŠ bez letních prázdnin?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ H nabízela pro děti na II. stupni následující VČA: dramatický kroužek, hra na kytaru, zdravotnický kroužek, keramický kroužek-rodice a děti, školní časopis, dívčí klub, ruční práce, sportovní hry, florbal, stolní tenis, košíková, kroužek anglického jazyka, počítače, střelecko-přírodovědný kroužek.

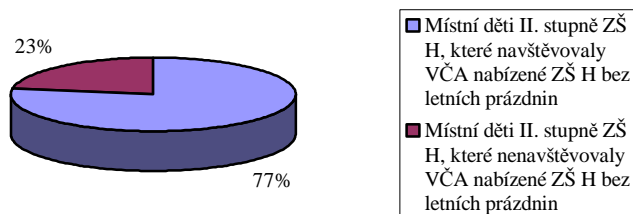
Na otázku 6 „*Kolik VČA nabízela Vaše škola dětem na II. stupni ZŠ?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ H nabízela ve školním roce 2005/2006 dětem II. stupně 14 VČA.

Na otázku 7 „*Kolik dětí II. stupně navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA bez letních prázdnin?*“ pan ředitel odpověděl takto: 54 dětí II. stupně navštěvovalo VČA nabízené naší školou.

Na otázku 8 „*Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo místních?*“ pan ředitel odpověděl takto: 31 dětí II. stupně, které navštěvovaly naší školou nabízené VČA, bylo místních.

Z celkového počtu 40 místních dětí II. stupně ZŠ H (100%) navštěvovalo 31 respondentů (77%) VČA nabízené ZŠ H a 9 respondentů (23%) tyto aktivity nenavštěvovalo ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 68)

Graf 68: Místní děti II. stupně ZŠ H (v %)

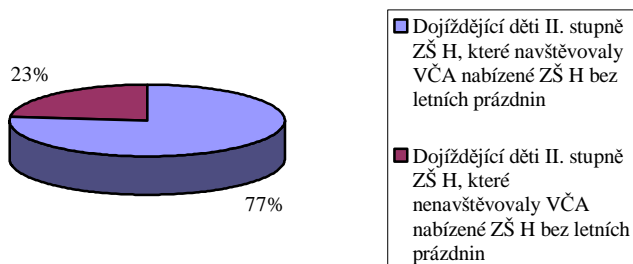

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 9 „Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo dojíždějících?“ jsem dostala následující odpověď: 23 dětí II. stupně, které navštěvovaly naši školou nabízené VČA, bylo dojíždějících.

Z celkového počtu 30 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ H (100%) navštěvovalo 23 respondentů (77%) VČA nabízené ZŠ H a 7 respondentů (23%) tyto aktivity nenavštěvovalo ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 69)

Graf 69: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ H (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 10 „V rámci jakého programu jste nabízeli VČA pro děti II. stupně ZŠ?“ tázaný pan ředitel odpověděl: VČA, které nabízela naše škola, byly realizovány formou zájmových školních kroužků.

Následující otázky se týkají VČA během letních prázdnin:

Na otázku 11 „*Jaké VČA nabízela Vaše škola dětem II. stupně ZŠ během letních prázdnin?*“ mi pan ředitel odpověděl následovně: ZŠ H během letních prázdnin nenabízela žádné VČA pro děti II. stupně.

Na otázku 12 „*Kolik VČA nabízela Vaše škola dětem II. stupně ZŠ?*“

Na otázku 13 „*Kolik dětí II. stupně navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA během letních prázdnin?*“

Na otázku 14 „*Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo místních?*“

Na otázku 15 „*Kolik dětí II. stupně, které navštěvovaly Vaší školou nabízené VČA, bylo dojíždějících?*“

Na otázku 16 „*V rámci jakého programu jste nabízeli VČA pro děti II. stupně ZŠ?*“ pan ředitel neodpovídal, jelikož ZŠ H během letních prázdnin nenabízela žádné VČA pro děti II. stupně.

Následující otázky jsou už obecné:

Na otázku 17 „*Kolik hodin týdně Vaše škola nabízela VČA dětem II. stupně ZŠ?*“ odpověděl pan ředitel takto: VČA jsme se věnovali 12 hodin týdně.

Na otázku 18 „*Do kolika hodin navazovaly Vaší školou nabízené VČA na výuku dětí II. stupně ZŠ?*“ odpověděl pan ředitel takto: VČA nabízené naší školou navazovaly maximálně do půl hodiny po vyučování dětí II. stupně.

Na otázku 19 „*Kdo vedl VČA nabízené Vaší školou?*“ pan ředitel reagoval následovně: VČA nabízené naší školou vedli pedagogové.

Na otázku 20 „*Jaké prostory jste využili pro realizaci VČA?*“ jsem dostala následující odpověď: ZŠ H využívala tyto prostory pro realizaci VČA: tělocvičnu, odborné učebny, hřiště, keramickou dílnu, počítačovou učebnu.

Na otázku 21 „*Měli jste technické vybavení, které VČA podporovalo?*“ odpověděl dotazovaný pan ředitel takto: Ano, využívali jsme pinpongové stoly, hrnčířský kruh, vypalovací pec, počítače, internet.

Na otázku 22 „*Myslíte si, že nabídka VČA Vaší školou byla pro děti na II. stupni ZŠ?*“ odpověděl pan ředitel následovně: „Myslím si, že nabídka VČA naší školou byla pro děti na II. stupni dostačující.“

Na otázku 23 „*Myslíte si, že se rodiče starali o volný čas svých dětí?*“ pan ředitel odpověděl ano a svoji odpověď následovně odůvodnil: „Rodiče sice podepisují souhlas docházky dítěte do kroužku, ale dále se už většina rodičů nezajímá o náplň daného kroužku.“

Řízený rozhovor s výchovným poradcem ZŠ H

Řízený rozhovor s výchovným poradcem ZŠ H se týkal zmapování sociálně patologických jevů (dále jen SPJ) na II. stupni ZŠ H ve školním roce 2005/2006.

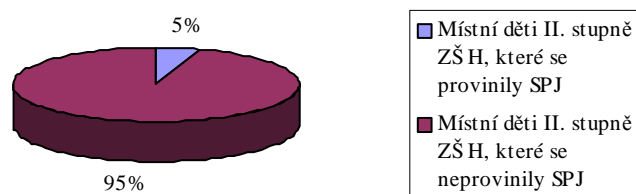
Na otázku 1 „*Kolik SPJ se vyskytlo na Vaší škole za školní rok 2005/2006?*“ odpověděl výchovný poradce následovně: Na naší škole se během školního roku 2005/2006 vyskytly 2 SPJ.

Na otázku 2 „*U kolika dětí II. stupně se vyskytly SPJ za školní rok 2005/2006?*“ jsem dostala následující odpověď: U 5 dětí na II. stupni se za školní rok vyskytly SPJ.

Na otázku 3 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?*“ jsem dostala následující odpověď: Děti II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, byly 2 místní.

Z celkového počtu 40 místních dětí II. stupně ZŠ H (100%) se 2 respondenti (5%) provinili patologickým chováním, zatímco u 38 respondentů (95%) se žádné takové chování neobjevilo. (graf 70)

Graf 70: Místní děti II. stupně ZŠ H (v %)

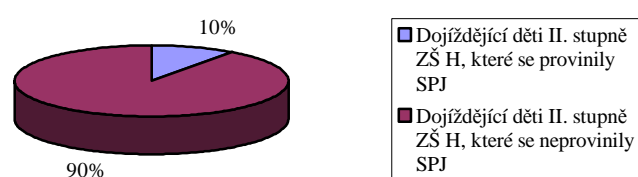

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 4 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?*“ odpověděl výchovný poradce následovně: U 3 dojíždějících dětí II. stupně se vyskytly SPJ.

Z celkového počtu 30 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ H (100%) se u 3 respondentů (10%) objevily SPJ, zatímco u 27 respondentů (90%) se tyto jevy nevyskytly. (graf 71)

Graf 71: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ H (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají SPJ bez letních prázdnin:

Na otázku 5 „*Kolik SPJ se vyskytlo na II. stupni ZŠ za školní rok 2005/2006 bez letních prázdnin?*“ odpověděl tázaný výchovný poradce takto: Na naší škole se během školního roku 2005/2006 bez letních prázdnin vyskytly 2 SPJ.

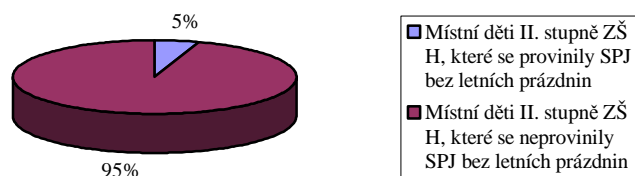
Na otázku 6 „*O jaké SPJ se jednalo?*“ odpověděl výchovný poradce takto: Jednalo se o záškoláctví a kouření.

Na otázku 7 „*Jaká byla četnost těchto jednotlivých SPJ?*“ jsem dostala následující odpověď: Záškoláctví se vyskytlo u tří žáků, zatímco kouření se vyskytlo ve dvou případech.

Na otázku 8 „*U kolika dětí II. stupně se tyto SPJ vyskytly?*“ odpověděl výchovný poradce následovně: U 5 dětí II. stupně se vyskytly SPJ.

Na otázku 9 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?*“ jsem dostala následující odpověď: Děti II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, byly 2 místní. Z celkového počtu 40 místních dětí II. stupně ZŠ H (100%) se patologickým chováním provinili 2 respondenti (5%) a 38 respondentů (95%) se tímto chováním neprojevovalo ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 72)

Graf 72: Místní děti II. stupně ZŠ H (v %)

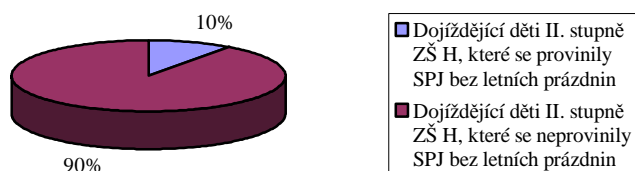

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 10 „Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?“ odpověděl výchovný poradce následovně: U 3 dojíždějících dětí II. stupně se vyskytly SPJ.

Z celkového počtu 30 dojíždějících dětí II. stupně ZŠ H (100%) se 3 respondenti (10%) provinili patologickým chováním a 27 respondentů (90%) se neprojevovalo patologickým chováním ve školním roce bez letních prázdnin. (graf 73)

Graf 73: Dojíždějící děti II. stupně ZŠ H (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Následující otázky se týkají SPJ během letních prázdnin:

Na otázku 11 „Kolik SPJ se vyskytlo na II. stupni ZŠ za školní rok 2005/2006?“ odpověděl tázaný výchovný poradce takto: Na naší škole se během letních prázdnin nevyskytly žádné SPJ.

Na otázku 12 „O jaké SPJ se jednalo?“

Na otázku 13 „*Jaká byla četnost těchto jednotlivých SPJ?*“

Na otázku 14 „*U kolika dětí II. stupně se tyto SPJ vyskytly?*“

Na otázku 15 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo místních?*“

Na otázku 16 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, bylo dojíždějících?*“ výchovný poradce neodpovídal, jelikož se během letních prázdnin žádné SPJ u dětí na II. stupni nevyskytly.

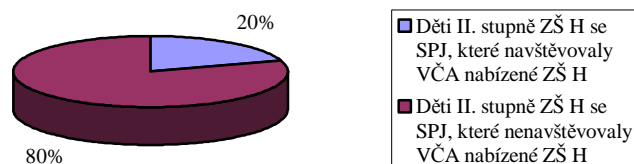
Následující otázky jsou už obecné:

Na otázku 17 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, navštěvovalo Vaší školou nabízené VČA?*“ odpověděl tázaný výchovný poradce následovně: VČA nabízené naší školou navštěvovalo pouze jedno dítě, u kterého se vyskytly SPJ.

Na otázku 18 „*Kolik dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, nenavštěvovalo Vaší školou nabízené VČA?*“ odpověděl výchovný poradce takto: Čtyři žáci, u kterých se vyskytly SPJ bohužel nenavštěvovali naší školou nabízené VČA.

Z celkového počtu 5 dětí II. stupně ZŠ H (100%), které se provinily sociálně patologickým chováním, 1 respondent (20%) navštěvoval VČA nabízené ZŠ H a 4 respondenti (80%) tyto VČA nenavštěvovali. (graf 74)

Graf 74: Děti II. stupně ZŠ H se SPJ, které navštěvovaly/nenavštěvovaly VČA nabízené ZŠ H (v %)

Zdroj: Vlastní výzkum

Na otázku 19 „*Myslíte si, že riziko vzniku SPJ se snižuje, pokud děti navštěvují VČA nabízené ZŠ?*“ odpověděl výchovný poradce ano a vysvětlil to následovně: „Čím kratší dobu stráví děti při čekání na odjezd domů, tím se snižuje výskyt SPJ.“

Na otázku 20 „*Myslíte si, že se rodiče zajímají o trávení volného času svých dětí?*“ odpověděl výchovný poradce ano a své tvrzení odůvodnil takto: „Většina rodičů se zajímá, lze to vidět při našich společných rozhovorech.“

Na otázku 21 „*Jste vy, jako výchovný poradce, v kontaktu s orgánem sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD)?*“ odpověděl výchovný poradce ano.

Na otázku 22 „*V čem spočívá Vaše spolupráce s OSPODem?*“ výchovný poradce sdělil, že s OSPODem pracuje v případě záškoláctví.

Na otázku 23 „*Jste také v kontaktu s Policií ČR?*“ výchovný poradce odpověděl, že není v kontaktu s Policií ČR.

Na otázku 24 „*V čem spočívá Vaše spolupráce s Policií ČR?*“ výchovný poradce neodpovídal.

4.2 Vyhodnocení sekundární analýzy dat dokumentů na Policii ČR

TRESTNÁ ČINNOST NEZLETILÝCH A MLADISTVÝCH ZA OBDOBÍ 1.9.2005-31.8.2006 VE ŠKOLNÍM ROCE 2005/2006 VČETNĚ LETNÍCH PRÁZDIN

Tabulka 1: Trestná činnost nezletilých a mladistvých za školní rok 2005/2006 včetně letních prázdnin (v absolutních číslech)

Obvodní oddělení Jemnice (kam m.j. územně spadají ZŠ C, ZŠ D, ZŠ F)

Název	Spácháno skutků	
	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let
Neoprávněné držení platební karty	0	1
Hospodářská kriminalita celkem	0	1
Majetková krádež	2	1
Maření výkonu úředního rozhodnutí	1	0
Obecná kriminalita celkem	3	1

Obvodní oddělení Moravské Budějovice (kam m.j. územně spadají ZŠ A, ZŠ H, ZŠ G, ZŠ E, ZŠ B)

Název	Spácháno skutků	
	Nezletilí 1-14 let	Mladiství 15-17 let
Hospodářská kriminalita celkem	0	0
Majetková krádež	1	6
Podávání alkoholických nápojů mládeži	1	0
Násilná loupež	0	1
Poškození cizí věci	0	1
Výtržnictví	0	3
Sprejerství	0	2
Obecná kriminalita celkem	2	13

Zdroj: Policie ČR (Policejní komisař)

4.3 Vyhodnocení sekundární analýzy dat dokumentů na orgánu sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD)

VÝSKYT SOCIÁLNĚ PATOLOGICKÝCH JEVŮ U DĚTÍ NA II. STUPNI VYBRANÝCH ZÁKLADNÍCH ŠKOL ZA ODBOBÍ 1.9.2005-31.8.2006 (ŠKOLNÍ ROK 2005/2006 VČETNĚ LETNÍCH PRÁZDNIN)

Výskyt SPJ ve školním roce 2005/2006 bez letních prázdnin

- ZŠ A - u jednoho případu bylo záškoláctví společně s útekem z domova
- ZŠ B - žádné SPJ
- ZŠ C - u jednoho případu se objevila krádež, u pěti případech se objevilo záškoláctví
- ZŠ D - žádné SPJ
- ZŠ E - ve dvou případech se objevilo záškoláctví, poté se u jednoho případu objevila šikana společně s krádeží, záškoláctvím a nerespektováním otce
- ZŠ F - u jednoho případu se objevila krádež společně s nerespektováním matky, porušením obvyklých norem a neoprávněným užíváním cizí věci
- ZŠ G - žádné SPJ
- ZŠ H - ve dvou případech se objevilo záškoláctví, u jednoho případu se vyskytla krádež a u jednoho případu se objevila také krádež, avšak společně s pitím alkoholu

Výskyt SPJ ve školním roce 2005/2006 během letních prázdnin

- ZŠ A - v jednom případě se objevil útek z domova a odcizení věci rodičům
- ZŠ B - žádné SPJ
- ZŠ C - žádné SPJ
- ZŠ D - žádné SPJ
- ZŠ E - žádné SPJ
- ZŠ F - u jednoho případu se objevilo nerespektování matky
- ZŠ G - žádné SPJ
- ZŠ H - u jednoho případu se objevily opakované výchovné problémy

Zdroj: Kurátor pro mládež na OSPODu v Moravských Budějovicích

4.4 Případové studie

Nezletilý A

Nezletilý A se narodil v roce 1992. Nyní navštěvuje ZŠ F. Vyrůstá společně se svými dvěma bratry, matkou a jejím přítelem v prostředí poznamenaném tragickou smrtí otce. Rodina žije samostatně ve vlastním domě. Rodiče chlapce byli manželé, avšak otec zemřel tragicky v roce 1997. Rodinné vztahy lze charakterizovat jako standardní, vyrovnané, prostředí harmonické. Příslušníci domácnosti spolu běžně komunikují, pomáhají si. Nezletilý se v rodině projevuje zcela nevýrazně.

Záznam od Policie ČR:

Nezletilý v roce 2005 odcizil svému dědečkovi kulobrok s optikou a 6 ks náboji a traktor značky Zetor. Bylo provedeno pátrání po nezletilém. Ten byl nalezen a předán matce. Kulobrok s náboji byl zajištěn a traktor značky Zetor byl vrácen majiteli.

Záznam z šetření v roce 2005, které provedl OSPOD:

Chlapec byl částečně poznamenaný ztrátou otce, který zemřel při autonehodě. Tato skutečnost se projevuje zejména v současnosti, kdy dorůstá do pubertálního věku a vše si uvědomuje. S přítelem matky vychází dobře, problémy zde nejsou. Chlapec absenci otce v současné době těžko nese. Matka uvádí, že do doby než odcizil dědečkovi věci, s ním žádné problémy nebyly. Vždy matku respektoval, snažil se pomáhat v domácnosti i v rodině prarodičů.

Záznam ze školy v roce 2005:

Nezletilý A je velmi citlivým introvertním chlapcem. Těžce snáší kritiku a neúspěch, ale o to více jej dokáže motivovat pochvala a kladné hodnocení. Ve škole patří k prospěchově lepším žákům. V hodině se projevuje málo a nepatří mezi aktivní žáky, ale lze jej vhodným způsobem vyprovokovat k větší účasti a snaze. Sám se snaží překonávat svoji plachost. Někdy jeho chování sklouzne k projevům zlosti, drzosti, odmítnutí. Pokud by se nezletilý měl ocitnout ve větší skupině žáků, asi by zaujímal, vzhledem ke svým povahovým vlastnostem, okrajovou pozici. Třídní učitelka se domnívá, že by byl velmi snadným terčem šikany.

Chlapci byly nabídnuty možnosti využití volného času. Navštěvuje dvakrát týdně zájmový kroužek, ve kterém může sám vynikat a ve kterém může mít nějaký úspěch. Chlapec je spokojený, zájmové kroužky jej baví.

Zdroj: Kurátor pro mládež na OSPODu v Moravských Budějovicích

Nezletilý B

Nezletilý B se narodil v roce 1993. Nyní navštěvuje ZŠ E. Nemá sourozence, rodiče jsou rozvedeni, nežijí ve společné domácnosti. Matka je znovu vdaná. Nyní žije se svým otcem, kterému byl soudně svěřen do výchovy. Otec je nezaměstnaný. Rodinné vztahy lze charakterizovat jako nestandardní, až disharmonické. Otec je hlavní výchovný činitel, matka se na výchově nepodílí. Matka se se svým dítětem nestýká. Chlapec žije s otcem v rodinném domě.

Záznam z šetření, které provedl OSPOD:

Rodina nezletilého je v evidenci sociální prevence od roku 1994, kdy došlo k rozvodu rodičů. Od roku 2003 je nezletilý v péči otce, který se snaží zabezpečovat dítěti výchovu. V předškolním roce navštěvoval chlapec mateřskou školu, kde neměl žádné vážné problémy. Na I. stupni ZŠ byl průměrným žákem. Částečné nedostatky byly v plnění běžných denních úkonů (např. zapomínání pomůcek, domácích úkolů). Nezletilý byl 6 měsíců v dětské psychiatrické léčebně pro nápravu špatného výchovného prostředí. V roce 2005 mu byl uložen dohled probačního úředníka.

Záznam o průběhu dohledu:

Nezletilý přistupoval k plnění povinností dohledu velmi dobře. Dostavoval se ke sjednaným schůzkám, plnil to, na čem se s probačním úředníkem domluvili. Aktuálními tématy, jimž byla věnována pozornost, byla především problematika dobrých vztahů, zejména s otcem, dále se kladl důraz na rizikové faktory, jež mohly být spouštěčem problémového chování – zejména podléhání vlivu party, resp. nedostatek odhadu příčin a následků v chování a jednání nezletilého klienta. S klientem byl navázán kontakt, který byl základem další spolupráce.

Zdroj: Kurátor pro mládež na OSPODu v Moravských Budějovicích

Nezletilá C

Nezletilá C se narodila v roce 1994. Nejprve navštěvovala ZŠ v Třebíči, od roku 2005 navštěvuje ZŠ A. Nezletilá C má vlastní sestru. Rodiče jsou rozvedeni, nežijí spolu. Otec žije v Moravských Budějovicích, matka v Třebíči. Obě děti byly v péči matky. Otec se znovu oženil a s novou manželkou mají společného syna. Matka žije s přítelem a společně se jim narodila dcera. Nezletilá má tedy vlastní sestru a nevlastního bratra a sestru.

Nejprve žila dívka s matkou v Třebíči. Po určité době si s ní matka nevěděla rady ohledně jejích výchovných problémů. Navíc si dívka nerozuměla s druhem matky. Matka požádala otce, zda by si nevzal k sobě jejich společnou dceru a zda by u něj nemohla bydlet. Otec se s matkou domluvil a dívka bydlí od září 2005 u otce, kde začala chodit do ZŠ A.

Záznam ze školy v roce 2005:

V září 2005 dívka nastoupila do 6. třídy ZŠ A. Zpočátku s žačkou nebyly žádné potíže. Koncem roku 2005 přivedl otec dceru do školy s tím, že chodí od konce září za školu. Třídní učitel si nejdříve myslel, že je neustále nemocná. Záškoláctví nebral v potaz. Po domluvě ředitele, třídního učitele, nezletilé a jejího otce se domluvili, že bude do školy docházet. Ale netrvalo dlouho a nezletilá opět nepřišla do školy. Zjistilo se, že nezletilá jezdí za matkou, po které se jí stýská, do blízkého města, dále že chodí s kamarády do klubů v tomtéž městě. O prázdninách roku 2006 otec požádal soud o svěřeni nezletilé do své péče. Bylo mu vyhověno.

Záznam z OSPODU:

Dívka si zpočátku nemohla najít kamarády. Problém byl i v tom, že je jako jediná místní a ostatní spolužáci jsou dojíždějící. Začala chodit do aerobiku, kde si našla kamarády. S matkou se vidí pravidelně, každý víkend a už se jí dnes nestýská. Nezletilá uvádí, že se má nyní u otce dobře. Dokonce dobře vychází i s manželkou otce, se svojí nevlastní matkou. U otce je prý ráda od doby, co začala chodit do aerobiku a našla si nové kamarády. Co se týče školy, neučí se moc dobře. Bohužel tento ideální stav netrval dlouho a její záškoláctví se opakovalo. Opět nechodila do školy, toulala se s chlapci po městě. Začala krást, otec za ni musel zaplatit škodu, kterou způsobila ostatním lidem.

Záznam z šetření, které provedl OSPOD:

Chování nezletilé se zhoršilo. Nedodržovala domluvené hodiny s otcem ohledně návratu domů, začala odcizovat věci. V rodině nefungovala komunikace mezi nezletilou a nevlastní matkou, nezletilá otci začala přerůstat přes hlavu. Otec požádal orgán sociálně právní ochrany dětí o pomoc při řešení jeho situace s dcerou. Otci byly vysvětleny možnosti, kterými může vzniklou situaci řešit.

Dívce bylo nařízeno předběžné opatření a následně ústavní výchova. Nezletilá byla umístěna do dětského domova v Budkově s tím, že diagnostika bude provedena dodatečně. Bohužel byl diagnostický ústav obsazen, proto byla situace řešena tímto způsobem. V DD Budkov se nezletilá dobře aklimatizovala. Navštěvuje tamní základní školu. Bohužel její dobré chování v DD Budkov netrvalo dlouho. Nyní jsou s nezletilou opět problémy.

Zdroj: Kurátor pro mládež na OSPODu v Moravských Budějovicích

Nezletilý D

Nezletilý se narodil v roce 1993. Nyní navštěvuje ZŠ C. Má mladší sestru. Manželství rodičů bylo v roce 2001 rozvedeno. Děti byly svěřeny do péče matky. V květnu roku 2006 byl nezletilý umístěn do dětské psychiatrické léčebny.

Záznam ze školy v roce 2006:

Ředitel ZŠ C oznámil, že je ve škole problém s nezletilým, který navštěvuje 6. ročník. Třídní učitelka žáka uvedla, že zanedbává povinnou školní docházku. Vzhledem k tomu, že absence trvala déle než u běžného onemocnění, škola se rozhodla věc řešit a došlo k setkání s matkou. Matka uvedla, že syn trpí každodenní ranní nevolností. S matkou bylo velmi těžké jednání, je neslyšící. Z jejího jednání a z chování syna bylo evidentní, že hlavní slovo při rozhodování o docházce do školy má syn. Na doporučení třídní učitelky navštívila matka se synem dětskou psychiatrickou ordinaci v Třebíči. Psychiatricka připravila žákovi harmonogram jeho následující docházky. Vzhledem k tomu, že matka nedodržela ani jeden pokyn z harmonogramu, postoupil tento případ kurátorovi pro děti a mládež.

Záznam ze šetření koncem roku 2006:

Rodina působila na sociální pracovníci spokojeným dojmem. Děti byly hovorné, se sociální pracovnící si povídaly o škole a o povinnostech. Matka uvedla, že ji děti respektují, nejsou s nimi žádné výchovné problémy.

Zdroj: Kurátor pro mládež na OSPODu v Moravských Budějovicích

Nezletilý E

Nezletilý E se narodil v roce 1992, je rómského původu. Dříve navštěvoval ZŠ G, nyní navštěvuje ZŠ H. Má tři starší sourozence a čtyři mladší. V rodině je osm dětí. Jedná se o sociálně slabší prostředí, kde výchovu dětí zabezpečuje matka. Rodiče nejsou rozvedeni, avšak otec dětí je střídavě ve výkonu trestu, občas rodinu opustí jen tak.

Žák měl problémy se školní docházkou v obou školách. Odmítal chodit do školy proto, že jej děti napadaly a nadávaly mu do „cikánů“. V rodině začaly být problémy s výchovou všech dětí, zejména se školní docházkou. Rodina pracuje od roku 2000 s kurátorem pro děti a mládež. Protože jsem vykonávala praxi na ZŠ H, měla jsem možnost se s chlapcem setkat osobně. Jeho chování jsem poznala nejen ve vyučování, ale také v zájmových kroužcích. Díky škole, kam nyní nezletilý dochází, došlo ke změnám v jeho chování. Jelikož navštěvuje speciální školu, kde je kladen menší důraz na vzdělání, chlapec se nebojí do školy, jeho školní docházka je v pořádku. Dokonce se zapojil i do různých zájmových kroužků nabízených ZŠ H. Je spokojený, jelikož může být dobrý a úspěšný v kroužcích, které ho baví.

Zdroj: Kurátor pro mládež na OSPODu v Moravských Budějovicích

5. Diskuse

Volný čas dětí je v jejich životě velmi důležitý. Děti se ve svém volném čase mohou věnovat činnostem, které mají rády, které je baví, uspokojují je, přináší jim radost. Děti tyto činnosti dělat chtějí a mohou. Volný čas je opakem nutné práce a povinností. **(20)** Volný čas chápeme nejen jako prostor pro odpočinek a zábavu, ale také jako prostor pro lidský rozvoj. **(7)** Děti mají poměrně hodně volného času. Společnost by měla mít zájem na tom, jak tento čas tráví. Volný čas dětí u mládeže je žádoucí pedagogicky ovlivňovat. **(20)**

Ve své práci jsem použila techniku řízených rozhovorů, techniku sekundární analýzy dat a obsahovou analýzu dat.

5.1 Diskuse k řízeným rozhovorům s řediteli ZŠ

Řízené rozhovory byly uskutečněny s osmi řediteli na vybraných ZŠ v mikroregionu Moravskobudějovicka (viz. příloha 1, 2).

Otázky 1,2,3,4 se týkaly obecných informací, které sloužily k popisu vybraných ZŠ. *Vybrané ZŠ ve školním roce 2005/2006 navštěvovalo celkem 2.272 dětí. Z tohoto počtu navštěvovalo II. stupeň 1.267 dětí (56% z celkového počtu 2.272 dětí), z toho bylo 655 (52%) dětí místních a 612 (48%) dětí do škol dojíždělo.*

Otázka 5 zjišťovala, jaké VČA byly nabízeny dětem II. stupně na vybraných ZŠ za školní rok 2005/2006 bez letních prázdnin. *Tabulka, která se týká nabídky VČA jednotlivých škol pro děti na II. stupni ZŠ bez letních prázdnin, je vložena v příloze 2.*

Děti II. stupně ZŠ je dobré vést k uvědomělejšímu výběru specializovanější zájmové činnosti. Kromě zajištění trvalosti zájmů a jejich návaznosti je nutné soustavné podněcování, rozvíjení a usměrňování vytvářejících se zájmů rozmanitými prostředky tak, aby jejich zaměření odpovídalo společenským i individuálním potřebám. **(19)**

Otázka 6 zkoumala počet VČA nabízených jednotlivými ZŠ pro děti na II. stupni bez letních prázdnin. *ZŠ A nabízela 14, ZŠ B 7, ZŠ C 28, ZŠ D 8, ZŠ E 10, ZŠ F 8, ZŠ G 17, ZŠ H 14 pravidelných zájmových činností.*

Otázky 7, 8 a 9 zjišťovaly, kolik dětí II. stupně ZŠ, které navštěvovaly školami nabízené VČA, bylo místních a kolik jich do škol dojíždělo. *Děti II. stupně ZŠ, které navštěvovaly školami nabízené VČA bez letních prázdnin, bylo 469 místních dětí (což je*

72% z celkového počtu 655 místních dětí II. stupně) 344 dojíždějících (což je 56% z celkového počtu 612 dojíždějících dětí II. stupně).

Otázka 10 byla zaměřena na program, v rámci něhož školy nabízely VČA pro děti na II. stupni ve školním roce bez letních prázdnin. ZŠ A a G nabízela zájmové kroužky dětem II. stupně jako součást školního klubu. ZŠ B, D, E, F, H nabízely VČA dětem II. stupně ve školních zájmových kroužcích. ZŠ C a ZŠ G nabízely VČA dětem II. stupně ve středisku pro volný čas.

Organizovanou formu výchovy mimo vyučování zajišťují nejen školy ve školních klubech a v rámci školních zájmových kroužků, ale také určitá školská zařízení (středisko pro volný čas). (2) Školská střediska zájmové činnosti uskutečňují činnost příležitostnou, dále pravidelnou v zájmových kroužcích. Tato zařízení pracují také v době letních prázdnin. (4)

Otázka 11 zjišťovala, jaké VČA byly nabízeny dětem II. stupně na vybraných ZŠ za školní rok 2005/2006 během letních prázdnin. *Tabulka, která se týká nabídky VČA jednotlivých škol pro děti na II. stupni ZŠ během letních prázdnin, je vložena v příloze 2.*

Otázka 12 se týkala počtu nabízených VČA jednotlivými ZŠ pro děti na II. stupni během letních prázdnin. ZŠ A nabízela 1 VČA, ZŠ C 5 aktivit, ZŠ G 2 aktivity, ZŠ B, D, E, F, H během letních prázdnin nenabízela ani jednu aktivitu pro děti na II. stupni (viz. příloha 1).

Počet místních a dojíždějících dětí II. stupně, které navštěvovaly školami nabízené VČA během letních prázdnin, zjišťovaly otázky 13, 14 a 15. *Dětí II. stupně, které navštěvovaly školami nabízené VČA během letních prázdnin bylo 87 místních (což je 13% z celkového počtu 655 místních dětí II. stupně) a 51 dojíždějících (což je 8% z celkového počtu 612 dojíždějících dětí II. stupně).*

Otázka 16 byla zaměřena na program, v němž školy nabízely VČA pro děti na II. stupni během letních prázdnin. ZŠ A nabízela VČA pro děti na II. stupni v rámci školního klubu. ZŠ C a ZŠ G nabízely VČA pro děti na II. stupni ZŠ jako součást činností střediska pro volný čas. ZŠ B, D, E, F, H během letních prázdnin nenabízely žádné VČA pro děti na II. stupni.

Počet hodin týdně, které školy nabízely VČA, zjišťovala otázka 17. *ZŠ A se věnovala VČA 36 hodin týdně, ZŠ B 12 hodin, ZŠ C 30 hodin, ZŠ D 10 hodin, ZŠ E 23 hodin, ZŠ F 9 hodin, ZŠ G 42 hodin a ZŠ H 12 hodin týdně. V průměru se ZŠ věnovaly VČA 22 hodin týdně.*

Tato otázka podle mého názoru poukazuje na kvalitu poskytovaných VČA. Myslím si, že pokud školy organizují pravidelnou zájmovou činnost více hodin týdně, je nabídka VČA propracovanější ze strany lidí, kteří tyto aktivity vedou.

Otázka 18 řešila návaznost nabízených VČA na výuku dětí II. stupně. *ZŠ A, C, G nabízela VČA do jedné hodiny po skončení vyučování. ZŠ B, D, E, F, H nabízela VČA do půl hodiny po výuce.*

Domnívám se, že pokud děti nemusí po vyučování čekat na zájmové kroužky a tyto aktivity navazují na jejich výuku, je jejich navštěvovanost vyšší.

Otázka 19 zjišťovala odbornost vedení VČA v jednotlivých ZŠ. *VČA nabízené ZŠ A a E vedli pedagogové a externí odborní pracovníci. Zájmové kroužky nabízené ZŠ B, F, H vedli pedagogové. Zájmové kroužky nabízené ZŠ G a ZŠ C vedli pedagogové, externí odborní pracovníci a příslušníci Policie ČR. VČA nabízené ZŠ D vedli pedagogové a rodiče.*

Mnozí si představují, že samo pedagogické působení na lidskou bytost vede k nejrůznějším omezením. Vůbec tomu tak být nemusí, naopak, může docházet k velice příjemnému harmonickému vztahu mezi snahou toho, kdo vychovává, a mezi pocity toho, kdo je vychováván. (2)

Otázky 20 a 21 se týkaly prostor a technického vybavení, které jednotlivé školy používaly pro realizaci VČA. *ZŠ využívají pro realizaci svých VČA prostory ve školách, ale i prostory k tomuto účelu původně neurčené. Technické vybavení škol odpovídá nabídce VČA. Tabulka týkající se těchto dvou otázek je vložena v příloze 2.*

Důležitou součástí výchovného zhodnocování volného času jsou prostory a vybavení pro realizaci VČA. Volnočasové aktivity se uskutečňují v prostorách nejen určených pro tuto činnost, ale také v prostorách k tomuto účelu neurčených. (4)

Otázka 22 zkoumala, co si myslí jednotliví ředitelé ZŠ o nabídce VČA v jejich škole. *Všech osm ředitelů se shodlo na jedné jediné odpovědi a to, že nabídka VČA jejich školou je dostačující.*

Myslím si, že není dobré být spokojený s tím, co je. Podle mého názoru by se měla nabídka VČA pružně měnit podle poptávky a zájmu dětí.

Otázka 23 zjišťovala, zda si ředitelé myslí, že se rodiče starají o volný čas svých dětí. *Ředitelé ze ZŠ A, C, E a H odpověděli, že si myslí, že se rodiče o volný čas svých dětí starají. Ředitelé ZŠ B, D, F, G odpověděli, že si nemyslí, že by se rodiče o volný čas svých dětí nějak starali.*

Dílčím cílem 1 bylo zjistit, jaká byla nabídka vlnočasových aktivit ve zkoumaných školách pro děti na II. stupni základních škol. Tento cíl práce zjišťovaly otázky 5, 6, 11, 12. Dle mého názoru byl dílčí cíl práce splněn.

5.2 Diskuse k řízeným rozhovorům s výchovnými poradci ZŠ

Řízené rozhovory byly uskutečněny s osmi výchovnými poradci na vybraných ZŠ v mikroregionu Moravskobudějovicka (viz. příloha 3).

Otázka 1 se týkala výskytu SPJ na vybraných školách za školní rok 2005/2006. *Na ZŠ A, B, F a H se za školní rok 2005/2006 vyskytly 2 sociálně patologické jevy, na ZŠ D a E se nevyskytly žádné patologické jevy, na ZŠ G se vyskytly 4 sociálně patologické jevy a na ZŠ C se vyskytlo 5 patologických jevů.*

Otázky 2, 3 a 4 zjišťovaly, u kolika dětí II. stupně se SPJ za školní rok 2005/2006 vyskytly, kolik těchto dětí bylo místních a kolik jich do škol dojíždělo. *Dětí II. stupně vybraných ZŠ, u kterých se vyskytly SPJ, bylo 31 místních (69%) a 14 dojíždějících (31%).*

Z mého výzkumu vyplývá, že u místních dětí II. stupně ZŠ se vyskytlo více SPJ než u dětí II. stupně, které do škol dojížděly.

Otázka 5 se týkala výskytu SPJ u dětí na II. stupni ZŠ za školní rok 2005/2006 bez letních prázdnin. *Na ZŠ A, B, F, H se během školního roku 2005/2006 bez letních prázdnin vyskytly 2 sociálně patologické jevy, na ZŠ C se objevilo 5 patologických jevů,*

na ZŠ D a E se za daný školní rok nevyskytly žádné patologické jevy a na ZŠ G se objevily 4 sociálně patologické jevy.

Otázka 6 zkoumala, o jaké SPJ se jednalo a otázka 7 se týkala četnosti těchto jednotlivých jevů. Na ZŠ A se vyskytla u jednoho žáka slovní šikana a tři žáci se provinili záškoláctvím. Na ZŠ B se objevila u tří žáků šikana a sedm žáků kouřilo. Na ZŠ C se vyskytla u tří žáků šikana, u tří žáků záškoláctví, sedmkrát se řešila krádež, jeden žák užíval návykové látky a jeden kouřil. Na ZŠ D a E se žádné SPJ nevyskytly. Na ZŠ F se jeden žák provinil šikanou a jeden krádeží. Na ZŠ G objevili u pěti žáků šikanu, u jednoho záškoláctví, u dvou žáků se řešila krádež a u jednoho napadení. Na ZŠ H se vyskytlo u tří žáků záškoláctví a dva žáci kouřili.

Jak uvádí Marešová, je současná situace ve výskytu, rozšíření a společenských důsledcích sociálně patologických jevů u dětí a mládeže značným společenským problémem a je zralá na radikální společenská řešení, včetně důrazných preventivních opatření. (13)

Otázky 8, 9 a 10 zjišťovaly, kolik bylo z celkového počtu dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, místních a kolik dojíždějících. Na ZŠ A se vyskytly 4 děti II. stupně, u kterých se objevily SPJ, z toho 4 byly místní a žádné dítě do školy nedojíždělo. Na ZŠ B se patologické chování objevilo u 10 dětí II. stupně, z toho 4 byly místní a 6 dětí do školy dojíždělo. Na ZŠ C se objevilo 15 dětí II. stupně s patologickým jednáním, z toho bylo 12 dětí místních a 3 děti do školy dojížděly. Na ZŠ D a E se žádné SPJ u dětí II. stupně neobjevily. Na ZŠ F se vyskytly 2 děti II. stupně, u kterých se objevily SPJ, obě tyto děti byly místní. Na ZŠ G se objevilo 9 dětí II. stupně se SPJ, z toho bylo 7 místních a 2 do školy dojížděly. Na ZŠ H se vyskytlo 5 dětí II. stupně se SPJ, z toho byly 2 děti místní a 3 do školy dojížděly. Z celkového počtu 655 místních dětí II. stupně se SPJ objevily u 31 respondentů (5%) a z celkového počtu 612 dětí II. stupně, které do škol dojížděly se SPJ objevily u 14 respondentů (2%).

Otázka 11 sledovala výskyt SPJ u dětí na II. stupni ZŠ za školní rok 2005/2006 během letních prázdnin. Žádná z vybraných základních škol nezachytila během letních prázdnin sociálně patologické jevy.

Otázky 12, 13, 14, 15 a 16 se týkaly druhu SPJ, jejich četnosti a dále počtu místních a dojíždějících dětí, u kterých se objevily SPJ během letních prázdnin. *Jelikož se SPJ na žádné škole během letních prázdnin nevyskytly, výchovní poradci na tyto otázky neodpovídali.*

Z mého výzkumu vyplývá, že z celkového počtu 1.267 dětí II. stupně vybraných ZŠ se žádný respondent neprovinil sociálně patologickým chováním ve školním roce 2005/2006 během letních prázdnin.

Otázka 17 řešila počet dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ, zda navštěvovaly základními školami nabízené VČA, otázka 18 se týkala počtu dětí, u nichž se vyskytly SPJ, ale které nenavštěvovaly základními školami nabízené VČA. *Na ZŠ A ze čtyř dětí se SPJ navštěvoval pouze jeden žák VČA nabízené ZŠ A a tři žáci tyto aktivity nenavštěvovali. Na ZŠ B z deseti dětí se SPJ využívali čtyři žáci VČA nabízené ZŠ B a šest žáků tyto aktivity nenavštěvovalo. Na ZŠ C z patnácti dětí se SPJ navštěvovali pouze tři žáci VČA nabízené ZŠ C a dvanáct žáků tyto aktivity nenavštěvovalo. Na ZŠ D a E se za školní rok 2005/2006 žádné SPJ nevyskytly. Na ZŠ F ze dvou dětí se SPJ navštěvoval jeden žák VČA nabízené ZŠ C a jeden žák tyto aktivity nenavštěvoval. Na ZŠ G z devíti dětí se SPJ navštěvovali čtyři žáci VČA nabízené ZŠ G a pět žáků tyto aktivity nenavštěvovalo. Na ZŠ H z pěti dětí se SPJ navštěvoval jeden žák VČA nabízené ZŠ G a čtyři žáci tyto aktivity nenavštěvovali.*

Z mého šetření na ZŠ vyplývá, že z dětí II. stupně, které se nějakým způsobem provinily SPJ je více těch, které nenavštěvují VČA nabízené vybranými ZŠ.

Otázka 19 se týkala názoru, který má výchovní poradce na to, zda se riziko vzniku SPJ snižuje, pokud děti navštěvují VČA nabízené ZŠ. *Všech osm výchovních poradců odpovědělo stejně. Každý z nich si myslí, že pokud děti budou navštěvovat školou nabízené VČA, sníží se riziko vzniku patologického chování.*

Názor výchovních poradců, že riziko vzniku SPJ se snižuje, pokud děti navštěvují VČA nabízené ZŠ, byl výzkumnou otázkou potvrzen.

Názor výchovního poradce, na zájem rodičů o trávení volného času svých dětí zjišťovala otázka 20. *Výchovní poradci opět odpověděli ano skoro shodně, až na*

výchovného poradce ze ZŠ G, který si myslí, že se rodiče nestarali o volný čas svých dětí.

Otázka 21 zkoumala, zda je výchovný poradce v kontaktu s OSPODem. *Většina výchovných poradců odpověděla, že s OSPODem spolupracuje. Výchovný poradce ZŠ F odpověděl, že s OSPODem není v kontaktu.*

Otázka 23 zjišťovala, zda jsou výchovní poradci v kontaktu s Policií ČR. *Skoro všichni poradci odpověděli, že jsou v kontaktu s Policií ČR. Jen poradce ZŠ H v kontaktu s Policií ČR není.*

Domnívám se, že spolupráce s OSPODem a Policií ČR je pro školy přínosem. Oba tyto orgány by měly nejen řešit problémy s dětmi a jejich následné opatření k trestání provinění, ale měly by také sehrát určitou roli při preventivních programech na základních školách.

Otázky 22 a 24 se týkaly spolupráce výchovného poradce s OSPODem a s Policií ČR.

5.3 Diskuse k sekundární analýze dat dokumentů na orgánu sociálně právní ochrany dětí

Sekundární analýza dat dokumentů na OSPODu se týkala popsání SPJ u dětí II. stupně na osmi základních školách, které byly vybrány pro výzkum.

Vlastním výzkumem jsem zjistila, že na ZŠ A se během školního roku 2005/2006 bez letních prázdnin dle OSPODu objevilo u jednoho případu záškoláctví společně s útekem z domova, na ZŠ C se objevila u jednoho případu krádež a u pěti případů záškoláctví, na ZŠ E se dva žáci provinili záškoláctvím, u jednoho chlapce se objevila šikana společně s krádeží a u jednoho případu záškoláctví spojené s nerespektováním otce. Na ZŠ F se patologickým chováním provinilo jedno dítě, a to krádeží společně s nerespektováním matky, porušením obvyklých norem a neoprávněným užíváním cizí věci. Na ZŠ H se u dvou případů objevilo záškoláctví, u jednoho žáka se vyskytla samostatně krádež a u jednoho dítěte se také objevila krádež, avšak společně s pitím alkoholu. Na ZŠ B, D, G se žádné dítě neprovinilo sociálně patologickým chováním ve školním roce bez letních prázdnin.

Na ZŠ A se ve školním roce 2005/2006 během letních prázdnin dle OSPODu objevil v jednom případě útek z domova společně s odcizením věci rodičům. Na ZŠ B, C, D, E a G se žádné SPJ u dětí na II. stupni ZŠ za školní rok 2005/2006 během letních prázdnin nevyskytly. Na ZŠ F se jeden žák provinil nerespektováním matky a na ZŠ H se u jednoho případu objevily opakované výchovné problémy.

5.4 Diskuse k sekundární analýze dat dokumentů na Policii ČR

Policií ČR mi byla poskytnuta data, která se týkala výskytu sociálně patologických jevů u dětí na základních školách v rámci obvodního oddělení Jemnice a Moravské Budějovice. Pod obvodní oddělení Jemnice mimo jiné územně spadají ZŠ C, D a F. Zde se jeden mladistvý (15 -17 let) provinil neoprávněným držením platební karty a jeden majetkovou krádeží, zatímco dva nezletilí (1-14 let) se provinili majetkovou krádeží a jeden mařením výkonu soudního rozhodnutí. Pod obvodní oddělení Moravské Budějovice mimo jiné územně spadají ZŠ A, B, E, G, H. Zde se šest mladistvých (15-17 let) provinilo majetkovou krádeží, jeden násilnou loupeží, jeden poškozováním cizí věci, tři výtržnictvím a dva sprejerstvím. Jeden nezletilý (1-14 let) se provinil majetkovou krádeží a jeden podáváním alkoholickým nápojům mládeži.

Dílčím cílem 2 bylo popsat sociálně patologické jevy u dětí na II. stupni vybraných základních škol. Tento cíl práce zjišťovaly otázky 6, 7, 12, 13 u řízeného rozhovoru s výchovnými poradci, dále sekundární analýza dat dokumentů poskytnutých OSPODem a Policií ČR. **Dle mého názoru byl dílčí cíl práce splněn.**

K posouzení hypotézy bylo použito u řízeného rozhovoru s řediteli ZŠ otázek 6 a 12, u řízeného rozhovoru s výchovnými poradci na ZŠ otázek 6, 7, 12 a 13 a v neposlední řadě také vlastním výzkumem získaná data z OSPODu.

ZŠ A nabízela dětem II. stupně 14 pravidelných zájmových kroužků během školního roku 2005/2006 bez letních prázdnin. Tyto aktivity navštěvovalo z celkového počtu 136 místních dětí II. stupně 78 % respondentů (což je 106 dětí II. stupně) a z celkového počtu 120 dojíždějících dětí II. stupně do ZŠ A 16 % respondentů (19 dětí II. stupně). V tomto školním roce bez letních prázdnin se dle výchovného poradce

vyskytly SPJ u 4 místních dětí II. stupně (což jsou 3% z celkového počtu 136 místních dětí II. stupně). V jednom případě se vyskytla slovní šikana a u tří žáků se objevilo záškoláctví. U dojíždějících dětí II. stupně ZŠ A se SPJ nevyskytly. Podle OSPODu se na ZŠ A vyskytlo u jednoho žáka II. stupně záškoláctví společně s útekem z domova. Tato škola nabízela dětem II. stupně ve školním roce 2005/2006 během letních prázdnin 1 volnočasovou aktivitu. Tuto aktivitu navštěvovalo z celkového počtu 136 místních dětí II. stupně 15% respondentů (21 dětí II. stupně) a z celkového počtu 120 dojíždějících dětí II. stupně 8% respondentů (9 dětí II. stupně). Během letních prázdnin se dle výchovného poradce žádné SPJ u dětí II. stupně (místních i dojíždějících) nevyskytly. Podle OSPODu se během letních prázdnin objevil u jednoho žáka útek z domova a odcizení věci rodičům.

ZŠ B nabízela dětem II. stupně 7 zájmových pravidelných kroužků během školního roku 2005/2006 bez letních prázdnin. Tyto aktivity navštěvovalo z celkového počtu 46 místních dětí II. stupně 78% respondentů (což je 36 dětí II. stupně) a z celkového počtu 54 dojíždějících dětí II. stupně do ZŠ B 81% respondentů (44 dětí II. stupně). V tomto školním roce bez letních prázdnin se dle výchovného poradce vyskytly SPJ u 4 místních dětí II. stupně (což je 9% z celkového počtu 46 místních dětí II. stupně). SPJ se také vyskytly u 6 dojíždějících dětí II. stupně (což je 11% z celkového počtu 54 dojíždějících dětí II. stupně). U tří žáků se vyskytla šikana a u sedmi dětí se objevilo kouření. Podle OSPODu se na ZŠ B během školního roku 2005/2006 včetně letních prázdnin žádné SPJ u dětí II. stupně nevyskytly. ZŠ B během školního roku 2005/2006 během letních prázdnin nenabízela žádné pravidelné zájmové kroužky pro děti na II. stupni. Dle výchovného poradce se během letních prázdnin žádné SPJ u dětí místních i dojíždějících II. stupně nevyskytly.

ZŠ C nabízela dětem II. stupně 28 zájmových pravidelných činností během školního roku 2005/2006 bez letních prázdnin. Tyto aktivity navštěvovalo z celkového počtu 238 místních dětí II. stupně 87% respondentů (206 dětí II. stupně) a z celkového počtu 87 dětí II. stupně dojíždějících do ZŠ C 37% respondentů (32 dětí II. stupně). V tomto školním roce bez letních prázdnin se dle výchovného poradce vyskytly SPJ u

12 místních dětí II. stupně (což je 5% z celkového počtu 238 místních dětí II. stupně) a u 3 dojíždějících dětí II. stupně (což jsou 3 % z celkového počtu 87 dojíždějících dětí II. stupně). U tří žáků se objevilo záškoláctví, u dalších tří šikana, sedmkrát se žáci II. stupně ZŠ C provinili krádeží, jeden užíval návykové látky a jeden žák kouřil. Podle OSPODu se na ZŠ C u jednoho případu objevila krádež, u pěti případů se objevilo záškoláctví. ZŠ C nabízela dětem II. stupně ve školním roce 2005/2006 během letních prázdnin 5 volnočasových aktivit. Tyto aktivity navštěvovalo z celkového počtu 238 místních dětí II. stupně 25% respondentů (60 dětí II. stupně) a z celkového počtu 87 dojíždějících dětí II. stupně do ZŠ C 17% respondentů (15 dětí II. stupně). Podle výchovného poradce i dle OSPODu se na ZŠ C u dětí II. stupně během letních prázdnin žádné SPJ nevyskytly.

ZŠ D nabízela dětem II. stupně 8 zájmových pravidelných kroužků během školního roku 2005/2006 bez letních prázdnin. Tyto aktivity navštěvovalo z celkového počtu 15 místních dětí II. stupně 67% respondentů (10 dětí II. stupně) a z celkového počtu 49 dojíždějících dětí II. stupně 61% respondentů (30 dětí II. stupně). V tomto školním roce včetně letních prázdnin se dle výchovného poradce i OSPODu žádné dítě II. stupně ZŠ D neprovinilo sociálně patologickým chováním. ZŠ D ve školním roce 2005/2006 během letních prázdnin nenabízela žádné VČA pro děti na II. stupni.

ZŠ E nabízela dětem II. stupně 10 zájmových pravidelných kroužků během školního roku 2005/2006 bez letních prázdnin. Tyto aktivity navštěvovalo z celkového počtu 9 místních dětí II. stupně 89% respondentů (8 dětí II. stupně) a z celkového počtu 46 dětí II. stupně dojíždějících do ZŠ E 96% respondentů (44 dětí II. stupně). V tomto školním roce včetně letních prázdnin se dle výchovného poradce žádné dítě II. stupně ZŠ E neprovinilo sociálně patologickým chováním. Podle OSPODu se na ZŠ E u dětí II. stupně ve školním roce 2005/2006 bez letních prázdnin objevilo ve dvou případech záškoláctví, poté se u jednoho případu objevila šikana společně s krádeží, záškoláctvím a nerespektováním otce. ZŠ E ve školním roce 2005/2006 během letních prázdnin nenabízela žádné VČA pro děti na II. stupni. Podle OSPODu se během letních prázdnin školního roku 2005/2006 u dětí na II. stupni žádné SPJ nevyskytly.

ZŠ F nabízela dětem II. stupně 8 zájmových pravidelných kroužků během školního roku 2005/2006 bez letních prázdnin. Tyto aktivity navštěvovalo z celkového počtu 32 místních dětí II. stupně 78% respondentů (25 dětí II. stupně) a z celkového počtu 22 dojíždějících dětí II. stupně 73% respondentů (16 dětí II. stupně). V tomto školním roce bez letních prázdnin se dle výchovného poradce vyskytly SPJ u 2 místních dětí II. stupně (což je 6% z celkového počtu 32 místních dětí II. stupně). U dojíždějících dětí II. stupně se podle výchovného poradce nevyskytly žádné SPJ. Jeden žák se dopustil šikany a jeden krádeže. Podle OSPODu se na ZŠ F u jednoho případu objevila krádež společně s nerespektováním matky, porušením obvyklých norem a neoprávněným užíváním cizí věci. ZŠ F nenabízela dětem II. stupně ve školním roce 2005/2006 během letních prázdnin žádné VČA. Podle výchovného poradce se u dětí II. stupně ZŠ během letních prázdnin žádné SPJ neobjevily. Podle OSPODu se u jednoho dítěte II. stupně ZŠ F objevilo nerespektování matky během letních prázdnin.

ZŠ G nabízela dětem II. stupně 17 pravidelných zájmových kroužků během školního roku 2005/2006 bez letních prázdnin. Tyto aktivity navštěvovalo z celkového počtu 139 místních dětí II. stupně 34% respondentů (což je 47 dětí II. stupně) a z celkového počtu 204 dojíždějících dětí II. stupně do ZŠ G 67% respondentů (136 dětí II. stupně). V tomto školním roce bez letních prázdnin se dle výchovného poradce vyskytly SPJ u 7 místních dětí II. stupně (což je 5% z celkového počtu 139 místních dětí II. stupně) a u dojíždějících dětí II. stupně ZŠ G se SPJ vyskytly u 2 respondentů (což je 1% z celkového počtu 204 dojíždějících dětí II. stupně). Pět respondentů se provinilo šikanou, jeden záškoláctvím, dva krádeží a jeden napadením. Podle OSPODu se na ZŠ G u žádného žáka II. stupně nevyskytly SPJ během školního roku 2005/2006 včetně letních prázdnin. Tato škola nabízela dětem II. stupně ve školním roce 2005/2006 během letních prázdnin 2 volnočasové aktivity. Tuto aktivitu navštěvovalo z celkového počtu 139 místních dětí II. stupně 4% respondentů (6 dětí II. stupně) a z celkového počtu 204 dojíždějících dětí II. stupně 13% respondentů (27 dětí II. stupně). Během letních prázdnin se dle výchovného poradce žádné SPJ u dětí II. stupně nevyskytly.

ZŠ H nabízela dětem II. stupně 14 pravidelných zájmových kroužků během školního roku 2005/2006 bez letních prázdnin. Tyto aktivity navštěvovalo z celkového počtu 40 místních dětí II. stupně 77% respondentů (31 dětí II. stupně) a z celkového počtu 30 dojíždějících dětí II. stupně do ZŠ H 77% respondentů (23 dětí II. stupně). V tomto školním roce bez letních prázdnin se dle výchovného poradce vyskytly SPJ u 2 místních dětí II. stupně (což je 5% z celkového počtu 40 místních dětí II. stupně) a u dojíždějících dětí II. stupně ZŠ H se SPJ vyskytly u 3 respondentů (což je 10% z celkového počtu 30 dojíždějících dětí II. stupně). U tří žáků se objevilo záškoláctví a dva žáci kouřili. Podle OSPODu se u dětí II. stupně ZŠ H ve školním roce 2005/2006 bez letních prázdnin ve dvou případech objevilo záškoláctví, u jednoho případu se vyskytla krádež a u jednoho případu se objevila také krádež, avšak společně s pitím alkoholu. ZŠ H během letních prázdnin školního roku 2005/2006 nenabízela žádné VČA dětem II. stupně. Podle výchovného poradce se u dětí II. stupně ZŠ H neobjevily žádné SPJ. Avšak dle OSPODu se u jednoho dítěte II. stupně objevily opakované výchovné problémy.

Cílem práce bylo srovnání základních škol v Moravských Budějovicích a v nejbližším okolí s ohledem na volnočasové aktivity a sociálně patologické jevy. Tento cíl vychází z výsledků dílčích cílů 1 a 2. **Dle mého názoru byl cíl práce splněn.**

Výše uvedené nepotvrzuje stanovenou hypotézu, že vyšší výskyt sociálně patologických jevů byl v té škole, kde byla menší nabídka volnočasových aktivit.

Otázkami 17 a 18 u řízených rozhovorů s výchovnými poradci vybraných základních škol jsem pomocí svého výzkumu zjistila vztah mezi volnočasovými aktivitami nabízenými jednotlivými základními školami a výskytem sociálně patologických jevů. Z mého výzkumu vyplynulo, že z celkového počtu 45 dětí II. stupně vybraných ZŠ, u kterých se vyskytly SPJ, 31 respondentů (69%) nenavštěvovalo nabízené VČA a 14 respondentů (31%) navštěvovalo nabízené VČA. Z tohoto lze vyvodit následující: většina dětí II. stupně vybraných ZŠ, u nichž se objevilo patologické chování, nenavštěvovaly VČA nabízené jejich školami. Domnívám se, že z tohoto výsledku šetření mohou mít zkoumané základní školy radost. Z poznatků

výzkumu lze konstatovat, že pokud děti navštěvují pravidelné zájmové činnosti nabízené základními školami, snižuje se u nich riziko výskytu sociálně patologických jevů.

6. Závěr

Bakalářská práce sledovala dosažení jednoho hlavního cíle a dvou cílů dílčích. Hlavním cílem bylo srovnání základních škol v Moravských Budějovicích a v nejbližším okolí s ohledem na volnočasové aktivity a sociálně patologické jevy. Prvním dílčím cílem bylo zjistit, jaká byla nabídka volnočasových aktivit ve zkoumaných školách pro děti na II. stupni základních škol. Druhým dílčím cílem bylo popsat sociálně patologické jevy u dětí na II. stupni vybraných základních škol. Domnívám se, že všechny cíle této práce byly splněny.

Současně měla bakalářská práce ověřit jednu předem danou hypotézu. ***Hypotéza, že vyšší výskyt sociálně patologických jevů byl v té škole, kde byla menší nabídka volnočasových aktivit, nebyla potvrzena.*** Řízenými rozhovory s řediteli a výchovnými poradci na vybraných základních školách a sekundární analýzou dat dokumentů na orgánu sociálně právní ochrany dětí bylo zjištěno, že množství sociálně patologických jevů na vybraných základních školách nebylo závislé na nabídce volnočasových aktivit jednotlivých škol. Díky svému výzkumu jsem zjistila, že návštěvnost nabízených zájmových kroužků místními dětmi II. stupně vybraných základních škol během školního roku 2005/2006 bez letních prázdnin byla 72% a návštěvnost těchto kroužků dětmi II. stupně, které do škol dojížděly, byla 56%. Dále během letních prázdnin školního roku 2005/2006 byla návštěvnost nabízených zájmových kroužků místními dětmi II. stupně 13% a dojíždějícími dětmi II. stupně 8%. Z mého šetření, z řízených rozhovorů s výchovnými poradci, vyplývá, že z celkového počtu místních dětí II. stupně základních škol se sociálně patologické jevy objevily u 5% respondentů a z celkového počtu dojíždějících dětí II. stupně základních škol se tímto chováním provinily 2% respondentů ve školním roce 2005/2006 bez letních prázdnin. Během letních prázdnin školního roku 2005/2006 se u dětí II. stupně žádné sociálně patologické jevy neobjevily. Dle mého názoru je důležité, kdo tyto aktivity vede, jak jsou zajímavé pro cílovou skupinu, kolik hodin týdně se jednotlivé školy těmto aktivitám věnují, což může být jedním z ukazatelů kvality nabízených aktivit. Z řízených rozhovorů s výchovnými poradci dále vyplývá, že z počtu dětí II. stupně, u nichž se objevilo sociálně patologické chování, je více těch, které nenavštěvovaly volnočasové aktivity nabízené základními

školy. Z tohoto lze vyvodit závěr, že volnočasové aktivity nabízené základními školami pozitivně ovlivňovaly chování dětí ve školách mikroregionu Moravskobudějovicka za školní rok 2005/2006 včetně letních prázdnin.

Výsledky této práce mohou být využity jak řediteli, tak i výchovnými poradci zkoumaných základních škol, rovněž pracovníky orgánu sociálně právní ochrany dětí.

V současné době dochází nejen ke zvyšování počtu nabízených volnočasových aktivit základními školami, ale i k nárůstu výskytu sociálně patologických jevů u dětí a mládeže. Existuje spousta rodičů, kteří nevědí, co dělají jejich děti ve volném čase. Proto je důležité, aby nastoupily instituce, které volný čas dětí nějak vyplňují a organizují. Snížení rizika vzniku sociálně patologických jevů bych se pokusila řešit nabídkou atraktivních zájmových kroužků, které by děti chtěly navštěvovat ve svém volném čase. Podle jejich přání a možností školy bych je zahrнула do nabídky zájmové pravidelné činnosti nabízené základními školami.

7. Seznam použité literatury

- 1/ BARTLOVÁ, S. *Sociální patologie*. 1. vyd. Brno: Institut pro další vzdělávání pracovníků ve zdravotnictví v Brně, 1998. 53s. ISBN 80-7013-259-0.
- 2/ HÁJEK, B., et al. *Děti, vedoucí a volný čas*. 1.vyd. Praha: Institut dětí a mládeže, 2004. 120s. ISBN 80-86784-06-1.
- 3/ HARTL, P. – HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. 1.vyd. Praha: Portál, 2000. 776s. ISBN 80-7178-303-X.
- 4/ HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. 1.vyd. Praha: Portál, 2004. 173s. ISBN 80-7178-9275.
- 5/ HROBSKÁ, J. *Volnočasové aktivity u dětí a mládeže a jejich vliv na výskyt sociálně patologických jevů v Pacově*. České Budějovice, 2006. 86s. Bakalářská práce na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích na katedře Speciální a sociální pedagogiky. Vedoucí bakalářské práce Josef Hošek.
- 6/ JANKOVSKÝ, J. *Etika pro pomáhající profese*. 1.vyd. Praha: Triton, 2003. 223s. ISBN 80-7254-329-6.
- 7/ *Kouření a mládež*. [online]. Poslední úpravy-neuvedeno. [citov. 2007.4.12]. dostupné z URL: <http://www.kurakovaplice.cz/web/bilakniha.php>.
- 8/ KRAUS, B.-POLÁČKOVÁ,V., et al. *Člověk, prostředí, výchova, K otázkám sociální pedagogiky*. 117. publikace. Brno: Paido, 2001. 199s. ISBN 80-7315-004-2.
- 9/ KŘÍŽ, J. *Duševní poruchy a poruchy chování u dětí a mladistvých*. 3.vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2004. 128s. ISBN 80-7040-724-7.
- 10/ KUBÁTOVÁ, D. *Prevence sociálně patologických jevů na ZŠ*. In *Primární prevence sociálně patologických jevů v pedagogické praxi*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2002. s. 27-30. ISBN 80-7044-419-3.
- 11/ KYRIAKOU, CH. *Řešení výchovných problémů ve škole*. 1. vyd. Praha: Portál, 2005. 152s. ISBN 80-7178-945-3.
- 12/ LANGMEIER, J. – KREJČÍŘOVÁ, D. *Vývojová psychologie*. 3.vyd. Praha: Grada Publishing, 1998. 341s. ISBN 80-7169-195-X.

- 13/ MAREŠOVÁ, A., et al. *Sociálně patologické jevy u mládeže a návrh opatření omezení jejich vzniku*. 1. vyd. Praha: Kufr, 1997. 153s. přílohy. ISBN 80-86008-34-7.
- 14/ MATOUŠEK, O. – KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. 2.vyd. Praha: Portál, 2000. 344s. ISBN 80-7178-771-X.
- 15/ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže*. [online]. Poslední úpravy 2005.2.22. [citov. 2006.12.19]. dostupné z URL: http://www.msmt.cz/uploads/soubory/prevence/etodicky_pokyn_k_prevenci_socialne_p_atologických_jevu.doc.
- 16/ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Prevence SPJ*. [online]. Poslední úpravy 2007.2.21. [citov. 2007.3.16]. dostupné z URL: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/prevence-ptj>.
- 17/ MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Soubor metodických textů k činnosti středisek pro volný čas dětí a mládeže, školních klubů, školních družin, domovů mládeže*. [online]. Poslední úpravy 2006.10.23. [citov. 2006.3.19]. dostupné z URL: <http://www.msmt.cz/mladez/skolska-zarizeni-pro-zajmove-vzdelavani-soubor-metodickykh-textu-k-cinnosti-stredisek-pro-volny-cas-deti-a-mladeze-skolnich-klubu-skolnich-druzin-domovu-mladeze>.
- 18/ MRÁZOVÁ, E. Přehled faktorů ovlivňujících výchovu dítěte. In *Primární prevence sociálně patologických jevů v pedagogické praxi*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2002. s. 15-20. ISBN 80-7044-419-3.
- 19/ PÁVKOVÁ, J., et al. *Pedagogika volného času*. 1.vyd. Praha: Portál, 1999. 232s. ISBN 80-7178-295-5.
- 20/ PRŮCHA, J. *Přehled pedagogiky*. 1.vyd. Praha: Portál, 2000. 272s. ISBN 80-7182-399-4.
- 21/ PRŮCHA, J. – WALTEROVÁ, E. – MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 4.vyd. Praha: Portál, 2003. 322s. ISBN 80-7178-772-8.
- 22/ STEJSKAL, F. – KNÝ, M. – VOTRUBA, J. *Sociálně patologické jevy dětí a mládeže v ČR*. 1.vyd. Praha: Policejní akademie ČR, 1999. 100s. ISBN 80-7251-008-8.

- 23/ TRAIN, A. *Nejčastější poruchy chování dětí*. 1.vyd. Praha: Portál, 2001. 200s. ISBN 80-7178-503-2.
- 24/ Opatření k prevenci násilí a šikanování mezi žáky. *Učitelské noviny*. 2006, ročník 109, 29, s 15. ISSN 01-39-5718.
- 25/ *Peer program*. [online]. Poslední úpravy-neuvedeno [citov. 2007.3.29]. dostupné z URL: <http://www.21zsplzen.cz/?menu=11>.
- 26/ *Školní prevence*. [online]. Poslední úpravy-neuvedeno [citov. 2007.3.28]. dostupné z URL:
<http://www.odrogach.cz/index.php?p=&sess=&disp=texty&offset=139&list=127>.
- 27/ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese*. 2.vyd. Praha: Portál, 2000. 444s. ISBN 80-7178-496-6.
- 28/ VYKOPALOVÁ, H. *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*. 1.vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2001. 154s. ISBN 80-244-0337-4.

8. Klíčová slova

Volný čas

Volnočasové aktivity

Sociálně patologické jevy

9. Přílohy

Příloha 2: Nabízené volnočasové aktivity jednotlivými základními školami, prostory a technické vybavení základních škol

Základní školy	Nabízené VČA pro děti na II. stupni bez letních prázdnin	Nabízené VČA pro děti na II. stupni během letních prázdnin	Prostory pro realizaci VČA	Technické vybavení, které podporuje VČA
A	Florbol I, Florbol II, stolní tenis, aerobik, fitness, keramika I, keramika II, dřevělo, dramatický kroužek, laserová, kostimová, ručové hry, informatika, kyrtara	letní tábor	tělocvičny, odborné učebny, hřiště, zřítu stadión, keramická dílna, počítačová učebna	manipuley, pingpongové stoly, hudební aparatury, holejky, kmeříský kruh, kulisy, vypalovací pec, počítače, internet
B	keramika, volejbal, lezení na stěně, hra na kytaru, sborový zpěv, Internet Club, aerobik		tělocvična, odborné učebny, hřiště, keramická dílna, počítačová učebna	sportovní náčiní, vypalovací pec, počítače, internet, hudební nástroje
C	aerobik, angličtina, basketbal, cvičení ženy, divočí klub, divočí klub-konělování, Dupáček, létina, Florbol, hasiči, kalaneika, karate, keramika, logopedie, Matýšek, mažoretky, miniFlorbol, němčina, plátení, posilování, rybář, solový zpěv, šitéček, turistický kroužek, varhany, vataní, všeználek, výtvarní	letní tábory, cyklistické a turistické výkendy, soustředění kroužků	tělocvična, odborné učebny, keramická dílna, prostory střediska pro volný čas, táborová základna na Zvrůi	vypalovací pec, kmeříský kruh, sportovní nářadí, kuchyňské náčiní, učebnice
D	výtvarný kroužek, počítačový kroužek, šachový kroužek, loutkový a divadelní kroužek, rybářský kroužek, základy angličtiny, tvorba web stránek, aerobik		tělocvična, počítačová učebna, kulturní, třídy	počítače, sportovní vybavení, technické zařízení, internet
E	hra na klavír, hra na flétnu, hra na kytaru, keramika, výpočetní technika, zájmová matematika, zájmová němčina, zájmová angličtina, sportovní hry, aerobik		tělocvična, učebny, počítačová učebna, hřiště, keramická dílna	počítače, vybavení tělocvičny, klavír, aparatura na aerobik, vypalovací pec, kmeříský kruh
F	florbol, Florbol, volejbal, aerobik, výtvarný kroužek, hudební kroužek, sborový zpěv, výpočetní techniky		třídy, tělocvična, počítačová učebna, hřiště	počítače, vybavení tělocvičny
G	ručové hry pro ženy, ručové hry pro chlapece, sborový zpěv, minitenis, stolní tenis, dramatický kroužek, šikovné ruce, Florbol, košíková dívky, plavání, softbal-valeika, školní časopis, matematika, angličtina, kalaneika, příprava pokrmů, módní doplňky	tábor rybaření, dětský tábor v Kdousově	tělocvičny, odborné učebny, cvičná kuchyň, školní dílna, počítačové učebny, plavecký bazén, gymnastický sál, keramická dílna	pingpongové stoly, hudební aparatury a nástroje, holejky, kmeříský kruh, vypalovací pec, počítače, internet, sportovní náčiní
Základní školy	Nabízené VČA pro děti na II. stupni bez letních prázdnin	Nabízené VČA pro děti na II. stupni během letních prázdnin	Prostory pro realizaci VČA	Technické vybavení, které podporuje VČA
H	dramatický kroužek, hra na kytaru, zářivotnický kroužek, keramický kroužek - rodice a děti, školní časopis, divočí klub, ruční práce, sportovní hry, Florbol, stolní tenis, košíková, kroužek anglického jazyka, počítače, stěžecko-přítodovčny kroužek			pingpongové stoly, kmeříský kruh, vypalovací pec, počítače, internet

Příloha 3: Shrnutí řízených rozhovorů s výchovnými poradci základních škol (v absolutních číslech)

Základní školy		Počet SPJ na ZŠ během školního roku 2005/2006		Počet dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ		Počet místních dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ		Počet dojíždějících dětí II. stupně, u kterých se vyskytly SPJ		Počet SPJ u dětí na II. stupni bez letních prázdnin		Typ SPJ		Četnost jednotlivých SPJ		Počet místních dětí II. stupně se SPJ bez letních prázdnin		% zastoupení místních dětí II. stupně, které se provinily SPJ (z celkového počtu místních dětí II. stupně)		Počet dojíždějících dětí II. stupně se SPJ bez letních prázdnin		% zastoupení dojíždějících dětí II. stupně, které se provinily SPJ (z celkového počtu dojíždějících dětí II. stupně)		Počet SPJ u dětí na II. stupni během letních prázdnin		Počet dětí II. stupně se SPJ, které navštěvují školou nabízené VČA		% zastoupení dětí II. stupně se SPJ, které navštěvují ZŠ nabízené VČA		Počet dětí II. stupně se SPJ, které nenavštěvují školou nabízené VČA		% zastoupení dětí II. stupně se SPJ, které nenavštěvují VČA nabízené ZŠ		Myslíte si, že se riziko vzniku SPJ při navštěvování VČA sníží?		Myslíte si, že se rodiče starají o volný čas svých dětí?		Kontakt s OSPODem		Kontakt s Policií ČR	
A	2	4	4	0	2	slovní šikana, záškoláctví	slovní šikana-1, záškoláctví-3	4	3%	0	0%	0	1	25%	3	75%	ano	ano	ano	ano																					
B	2	10	4	6	2	šikana, kouření	šikana-3, kouření-7	4	9%	6	11%	0	4	40%	6	60%	ano	ano	ano	ano																					
C	5	15	12	3	5	šikana, krádež, užívání návykových látek, kouření, záškoláctví	šikana-3, záškoláctví-3, krádeže-7, užívání návykových látek-1, kouření-1	12	5%	3	3%	0	3	20%	12	80%	ano	ano	ano	ano																					
D	0	0	0	0	0			0	0%	0	0%	0	0	0%	0	0%	ano	ano	ano	ano																					
E	0	0	0	0	0			0	0%	0	0%	0	0	0%	0	0%	ano	ano	ano	ano																					
F	2	2	2	0	2	šikana, krádež	šikana-1, krádež-1	2	6%	0	0%	0	1	50%	1	50%	ano	ano	ne	ano																					
G	4	9	7	2	4	šikana, krádež, napadení, záškoláctví	šikana-5, záškoláctví-1, krádež-2, napadení-1	7	5%	2	1%	0	4	44%	5	56%	ano	ne	ano	ano																					
H	2	5	2	3	2	záškoláctví, kouření	záškoláctví-3, kouření-2	2	5%	3	10%	0	1	20%	4	80%	ano	ano	ano	ne																					
I	17	45	31	14	17			31	5%	14	2%	0	14	31%	31	69%																									